

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**İLKÖĞRETİM SINIF ÖĞRETMENLERİNİN “PORTFOLYO (ÜRÜN SEÇKİ
DOSYASI)” TEKNİĞİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ**

FATMA GÖKÇEN AYVA

Aralık-2010

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ANABİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM SINIF ÖĞRETMENLERİNİN “PORTFOLYO
(ÜRÜN SEÇKİ DOSYASI)” TEKNİĞİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Fatma Gökçen AYVA

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Bayram BIÇAK

Bolu–2010

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Fatma Gökçen AYVA'ya ait “İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Portfolyo (Ürün Seçki Dosyası) Tekniği Hakkındaki Görüşleri” adlı çalışma, jürimiz tarafından Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir. (24.12.2010)

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Bayram BIÇAK

Üye : Yrd. Doç. Dr. Meriç TUNCEL

Üye : Yrd. Doç. Dr. Erkan TEKİNARSLAN

Sosyal Bilimler Enstitüsünün Onayı

Prof. Dr. Gönül ÜLKER

Enstitü Müdürü

ABSTRACT**PRIMARY SCHOOL CLASS TEACHERS VIEWS REGARDING PORTFOLIO
(THE PRODUCTS FILE) TECHNIQUE****Fatma Gökçen AYVA****Master's Thesis****Department of Educational Measurement and Evaluation****Supervisor: Yrd. Doç. Dr. Bayram BIÇAK****December 2010, xvi+132**

The key objective of this study is to determine the opinions of first-level primary school teachers about the portfolio technique, which is projected in the curriculum and which holds a significant place among the complementary measurement and assessment techniques, in elementary schools where the new elementary teaching curricula are in place, and examine the problems encountered during the application process.

Study samples consist of first-level primary school teachers working in governmental elementary schools of the Ministry of National Education in Ankara during the 2009-2010 educational year. A total of 10 elementary schools were selected from Altındağ, Çankaya, Gölbaşı, Mamak and Yenimahalle districts using the set sampling method and the 143 first-level primary school teachers working in these schools formed the study sample.

The descriptive scanning model was used in the study. The measurement tool developed by the researcher was used in order to determine the opinions of the primary school teachers' about the portfolio technique. As a result of the factor analysis performed to determine the validity of the measurement tool, it was found that the

material group was collected in a single dimension. Also, the Cronbach Alpha coefficient of reliability was found to be 0,98.

Data obtained from the study were analyzed using the SPSS software. Frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation values were calculated in analyzing the data. And the independent sample t-test and single-factor variance analysis (ANOVA) was applied to determine whether or not there was any difference in the opinions of primary school teachers about the portfolio technique.

According to the findings obtained as a result of this study, it was found that the portfolio technique made many positive contributions (taking responsibilities, original thinking, willingness for the courses, development of presentation skills and creativities etc.) to the students, that it gave more detailed information about the student compared with conventional measurement and assessment techniques, and that it was an effective in-class assessment method. Besides, no meaningful differences were encountered with regards to gender, education, seniority in the job, number of classroom attendants and in-service training variables in the opinions of primary class teachers about the portfolio assessment technique.

The most important problems encountered by teachers about the portfolio technique are overcrowded classes, lack of time, parental contribution to the studies in file, and improper classroom conditions. It was also revealed that equipped with poor information about measurement and assessment, the teachers found it difficult to handle the portfolio assessment and had difficulties in maintaining the validity and reliability of portfolios.

Keywords: Portfolio-Based Assessment, Measurement and Assessment, Alternative Assessment, Teacher Opinions, Validity and Reliability

ÖZET

İLKÖĞRETİM SINIF ÖĞRETMENLERİNİN “PORTFOLYO (ÜRÜN SEÇKİ DOSYASI)” TEKNİĞİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Fatma Gökçen AYVA

Yüksek Lisans Tezi

Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Bayram BIÇAK

Aralık 2010, xvi+132

Yeni ilköğretim programlarının uygulanmakta olduğu ilköğretim okullarında, programda öngörülen ve tamamlayıcı ölçme değerlendirme teknikleri arasında önemli bir yere sahip olan portfolyo tekniğine ilişkin ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi ve uygulamada karşılaşılan sorunların incelenmesi araştırmanın temel amacıdır.

Araştırmanın evrenini, 2009–2010 öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Ankara ilindeki resmi ilköğretim okullarında görev yapan ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Küme örnekleme yöntemi ile Altındağ, Çankaya, Gölbaşı, Mamak ve Yenimahalle ilçelerinden toplam 10 ilköğretim okulu seçilmiş ve bu okullarda görev yapan 143 ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmeni araştırma örneklemini oluşturmuştur.

Araştırmada betimsel tarama modeli uygulanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin portfolyo tekniğine ilişkin görüşlerini belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilen ölçme aracı kullanılmıştır. Ölçme aracının geçerliliğini belirlemek amacıyla yapılan faktör analizi sonucunda madde grubunun tek boyutta toplandığı tespit edilmiştir. Ayrıca Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı da 0,98 olarak bulunmuştur.

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin portfolyo tekniğine ilişkin görüşlerinde anlamlı farklılık olup olmadığının tespiti için ise bağımsız örneklem t-test ve tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, portfolyo tekniğinin öğrencilere birçok olumlu katkısının olduğu (sorumluluk alma, özgün düşünme, derse karşı istekli olma, sunum yeteneklerinin ve yaratıcılıklarının gelişmesi vb.), geleneksel ölçme değerlendirme tekniklerine göre öğrenci hakkında daha detaylı bilgi verdiği ve sınıf içi değerlendirmede etkili bir yöntem olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği hakkındaki görüşlerinde cinsiyet, eğitim durumu, meslekteki kıdem, okutulan sınıf mevcudu ve hizmet içi eğitim değişkenleri açısından anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır.

Öğretmenlerin portfolyo tekniğine ilişkin karşılaştıkları sorunların başında sınıfların kalabalık oluşu, zaman yetersizliği, dosyadaki çalışmaların veliler tarafından yapılması ve sınıf koşullarının uygun olmayışı gelmektedir. Ayrıca ölçme değerlendirme hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan öğretmenlerin portfolyoları değerlendirme sürecinde zorlandıkları ve portfolyoların geçerlik ve güvenirliklerini sağlama konusunda sıkıntı yaşadıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Portfolyoya Dayalı Değerlendirme, Ölçme ve Değerlendirme, Alternatif Değerlendirme, Öğretmen Görüşleri, Geçerlik ve Güvenirlik

Kıymetli Aileme,

TEŞEKKÜR

Tez çalışması boyunca yol gösterici, anlayışlı ve yapıcı yaklaşımıyla beni yönlendiren tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Bayram BIÇAK’a,

Değerli fikirleriyle bana yön veren öğretmenlerim Sayın Yrd. Doç. Dr. Meriç TUNCEL ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Erkan TEKİNARSLAN’a,

Lisans öğrenimimde görüş ve bilgilerinden yararlandığım Ondokuz Mayıs Üniversitesi İstatistik bölümü öğretim üyelerine,

Tez çalışmamın düzenlemelerinde bana yardımcı olan Sayın M. Süalp GÜLER’e

Yüksek lisans eğitime başlama kararında yanımda olan ve değerli fikirleriyle bana yön veren saygı değer babama, kıymetli anneme ve sevgili ağabeyime,

sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT	iii
ÖZET	v
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	ix
TABLolar DİZİNİ	xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xvi

BÖLÜM I

1. Giriş	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	3
1.3. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Araştırmanın Önemi	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.6. Sayıtlılar	6
1.7. Tanımlar	6

BÖLÜM II- KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR

2. Kuramsal Temeller ve İlgili Literatür	7
2.1. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	7
2.1.1. Ölçme ve değerlendirme nedir?	7
2.1.2. Ölçme ve değerlendirme yaklaşımları	8
<i>Geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımlar</i>	10
<i>Tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme yaklaşımları</i>	12

2.2. Portfolyo Nedir?	13
2.2.1. Neden portfolyo kullanır?	14
2.2.2. Portfolyoyu diğer öğrenci dosyalarından ayıran özellikler.....	15
2.2.3. Portfolyonun çeşitleri	17
<i>Çalışma (derleme) portfolyosu</i>	17
<i>Vitrin (sergileme) portfolyosu</i>	18
<i>Değerlendirme portfolyosu</i>	18
2.2.4. Portfolyoların içeriğinin düzenlenmesi	18
<i>Portfolyonun amacının belirlenmesi</i>	19
<i>Çalışmaların seçimi</i>	19
<i>Değerlendirme kriterlerinin belirlenmesi</i>	20
2.2.5. Portfolyonun uygulanma süreci	21
<i>Toplama</i>	21
<i>Seçme</i>	21
<i>Yansıtma</i>	21
<i>Yönelme</i>	21
<i>Bağlantı</i>	22
2.2.6. Portfolyoların değerlendirilmesi	22
<i>Portfolyo değerlendirmede kullanılan ölçme araçları</i>	23
<i>Öğrencilerin durum belirleme sürecine katılması</i>	24
2.2.7. Portfolyolarda güvenirlik ve geçerlik	25
2.2.8. Portfolyo uygulamasında öğretmen ve öğrenci rolü.....	27
<i>Öğretmenin rolü</i>	27
<i>Öğrencinin rolü</i>	27
2.2.9. Portfolyonun faydaları ve sınırlılıkları.....	28
<i>Portfolyonun öğrenciye faydaları</i>	28
<i>Portfolyonun öğretmene faydaları</i>	29
<i>Portfolyonun sınırlılıkları</i>	31
2.2.10. Geleneksel değerlendirme yöntemi ve portfolyo değerlendirme yönteminin karşılaştırılması.....	33
2.2.11. Portfolyo ve standart çoktan seçmeli sınavlar ile yapılan değerlendirme arasındaki farklar.....	33

2.3. İlgili Araştırmalar	35
--------------------------------	----

BÖLÜM III- YÖNTEM

3. Yöntem	42
3.1. Araştırmanın Modeli	42
3.2. Evren ve Örneklem	42
3.2.1. Araştırmanın örnekleme	43
3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri	48
3.3.1. Ölçme aracının hazırlanması	48
3.3.2. Ölçme aracının geçerlik ve güvenirlik çalışması	53
3.3.3. Veri toplam süreci	60
3.3.4. Veri analizi	60

BÖLÜM IV- BULGULAR VE YORUM

4. Bulgular ve Yorum.....	62
4.1. Görüşme Sonuçlarına İlişkin Bulgular	62
4.1.1. Birinci maddeye ilişkin bulgular	62
4.1.2. Üçüncü maddeye ilişkin bulgular	64
4.1.3. Beşinci maddeye ilişkin bulgular	66
4.1.4. Sekizinci maddeye ilişkin bulgular	68
4.2. Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Bulgular	70
4.2.1. Birinci alt probleme ilişkin bulgular	70
4.2.2. İkinci alt probleme ilişkin bulgular	75
4.2.3. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular	80
4.2.4. Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular	87
4.2.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular	93

BÖLÜM V- SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5. Sonuçlar ve Öneriler.....	105
5.1. Sonuçlar	105
5.2. Öneriler	110
5.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler	110
 KAYNAKLAR	 112
 EKLER.....	 120
Ek 1: Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Ölçme Aracı	121
Ek 2: Anketin Uygulandığı İlköğretim Okulları	129
Ek 3: M.E.B. İzin Formu	130
Ek 4: Özgeçmiş	131
Ek 5: Etik İlkelerle Uyulduğuna İlişkin Metin	132

TABLOLAR DİZİNİ

- Tablo 2–1.** Geleneksel Değerlendirme Yöntemi ve Portfolyo Değerlendirme Yönteminin Karşılaştırılması
- Tablo 2–2.** Portfolyo İle Standart Çoktan Seçmeli Sınavlar İle Yapılan Değerlendirme Arasındaki Farklar
- Tablo 3–1.** Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri
- Tablo 3–2.** Öğretmenlerin Eğitim Durumlarının Dağılımı
- Tablo 3–3.** Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Dersi Alma Durumları
- Tablo 3–4.** Sınıf Öğretmenlerinin Portfolyo Tekniğini Uygulama Düzeyi
- Tablo 3–5.** Portfolyo Tekniğinin Uygulanma Sebebi
- Tablo 3–6.** Portfolyo Tekniğine İlişkin Öğretmenlerin Bilgi Düzeyleri
- Tablo 3–7.** Portfolyo Tekniğinin Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri
- Tablo 3–8.** Faktör Analizi Sonuçları
- Tablo 3–9.** Maddelerin Korelasyon ve Alpha Değerleri
- Tablo 3–10.** Faktör Analizi Sonuçları
- Tablo 3–11.** Maddelerin Korelasyon ve Alpha Değerleri
- Tablo 4–1.** Öğretmenlerin Birinci Maddeye Verdikleri Yanıtların Dağılımı
- Tablo 4–2.** Portfolyo Dosyalarını Hazırlarken Öğretmenlerin Öğrencilerini Yönlendirmede Dikkat Ettikleri Noktalar
- Tablo 4–3.** Portfolyoya Dayalı Değerlendirmeye İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri
- Tablo 4–4.** Portfolyo Uygulamalarının Amacına Ulaşma Nedenlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri
- Tablo 4–5.** Portfolyo Uygulamalarının Amacına Ulaşmama Nedenlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri
- Tablo 4–6.** Portfolyo Değerlendirme Tekniğinin Öğrencileri Geliştirme Açısından Etkililiğine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri
- Tablo 4–7.** Portfolyo Değerlendirme Tekniğinin Öğretimde Etki Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri

- Tablo 4–8.** Portfolyo Kullanımının Öğretmenlere Sağladığı Faydalara İlişkin Öğretmen Görüşleri
- Tablo 4–9.** Portfolyo Kullanımının Öğretmenlere Sağladığı Sınırlılıklara İlişkin Öğretmen Görüşleri
- Tablo 4–10.** Portfolyo Kullanımının Öğrencilere Sağladığı Faydalara İlişkin Öğretmen Görüşleri
- Tablo 4–11.** Portfolyo Kullanımının Öğrencilere Sağladığı Sınırlılıklara İlişkin Öğretmen Görüşleri
- Tablo 4–12.** Öğretmenlerin Portfolyo Değerlendirme Sürecine İlişkin Görüşleri
- Tablo 4–13.** Öğretmenlerin Puanlama Yanlılığını Önlemeye İlişkin Görüşleri
- Tablo 4–14.** Öğretmenlerin On İkinci Maddeye Verdikleri Yanıtlar
- Tablo 4–15.** Öğretmenlerin On Üçüncü Maddeye Verdikleri Yanıtlar
- Tablo 4–16.** Öğretmenlerin On Beşinci Maddeye Verdikleri Yanıtlar
- Tablo 4–17.** Öğretmenlerin On Dördüncü Maddeye Verdikleri Yanıtlar
- Tablo 4–18.** Öğretmenlerin On Altıncı Maddeye Verdikleri Yanıtlar
- Tablo 4–19.** Öğretmenlerin Portfolyo Değerlendirme Tekniğine Geçiş Aşamasında Karşılaştıkları Güçlükler
- Tablo 4–20.** Öğretmenlerin Portfolyo Dosyalarını Puanlarken Karşılaştıkları Güçlükler
- Tablo 4–21.** Öğretmenlerin Portfolyoya Dayalı Değerlendirmede Karşılaştıkları Güçlüklerle Yönelik Çözüm Önerileri
- Tablo 4–22.** Portfolyo Değerlendirme Tekniğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları
- Tablo 4–23.** Portfolyo Değerlendirme Tekniğine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikleri
- Tablo 4–24.** Portfolyo Değerlendirme Tekniğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları
- Tablo 4–25.** Portfolyo Değerlendirme Tekniğine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikleri
- Tablo 4–26.** Portfolyo Değerlendirme Tekniğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Tablo 4–27. Portfolyo Değerlendirme Tekniğinin Öğretimdeki Etki Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Brown-Forsythe Testi Sonuçları

Tablo 4–28. Portfolyo Değerlendirme Tekniğine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Okuttukları Sınıf Mevcuduna Göre Tanımlayıcı İstatistikleri

Tablo 4–29. Portfolyo Değerlendirme Tekniğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Okutulan Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Tablo 4–30. Portfolyo Değerlendirme Tekniğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Hizmet İçi Eğitim Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2–1. Geleneksel ve Tamamlayıcı Değerlendirme Tekniklerinin Özellikleri	11
--	----

BÖLÜM I

1. Giriş

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, araştırma problemi, sınırlılıkları, sayıtlılar ve araştırmaya konu olan temel kavramlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlıkları kapsamında hazırlanan Hayat Boyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporunda, 2001 ve öncesi eğitim sistemindeki bazı mevcut sorunlar şöyle açıklanmıştır (DPT, 2001: 6):

Mevcut eğitim sistemi bireylerde yaratıcı ve eleştirel düşünceyi, üretmeyi, yargılamayı, sorgulamayı yeterince geliştirmekten uzak, öğrenmeyi öğretmeyen, insanları ne hayata ne de bir mesleğe tam olarak hazırlayabilen, kitaba dayalı, ezberci ve duruk bir yapı arz etmektedir. Mevcut sistem, insanlarda sağlam bir kişiliğin ve girişimciliğin oluşmasına katkı sağlama yeteneğinden yoksun, geleceğin toplumunun gereksinimlerini dikkate almadan dünyadaki gelişimleri çok gerilerden izleyen bir sistem olarak varlığını sürdürmektedir.

Her kademedeki eğitim ve öğretimin kalite açısından ölçme ve değerlendirme standartlarının belirlenmemiş olması ya da bunların dikkate alınmaması ve bilimsel izleme ve araştırma sonuçlarına göre anlamlı değerlendirmeler yapılarak sistemin bütün yönleri ile sürekli olarak geliştirilememesi de önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ayrıca söz konusu Özel İhtisas Komisyonu Raporunda ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında hayat boyu eğitimin uygulanabilmesi için; yaratıcılığı teşvik, aktif ve bağımsız öğrenme, bireyin kapasitesini sonuna kadar geliştirme amaçlandığından, mantık geliştirmeyi engelleyen ezbere dayalı bilgilere karşı çıkılması gerektiği vurgulanmıştır. Kitaba dayalı bilgilerin ezberlenmesi, öğretmenin anlattıklarıyla yetinme, pasif öğrenci olma durumlarının azaltılması gerektiğinin de üzerinde durulmuştur. Ayrıca, öğretmenlerde geleneksel eğitim anlayışına göre oluşmuş değerler ve bu değerleri koruma eğiliminin hayat boyu öğrenmenin gerçekleştirilmesi için gerekli olan yapısal, örgüsel ve eğitsel değişimlere engel teşkil edebileceği de belirtilmiştir (DPT, 2001).

2004–2005 eğitim öğretim yılında yenilenen ilköğretim (1–5. sınıf) programında öğrencilere eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma-sorgulama, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma ve girişimcilik becerilerini kazandırmak amaçlanmıştır. Ayrıca yenilenen ilköğretim programında ölçme ve değerlendirmede tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımları dikkate alınmış, değerlendirmede sonuçla birlikte süreci de dikkate alan bir anlayış benimsenmiş ve programlar daha çok öğrenci merkezli hale getirilmiştir (MEB, 2005). Öğrenci merkezli bir öğretim sürecinde, öğrenciler öğrenmeyi nasıl öğrenecekleri hakkında fikir sahibi olurlar ve öğrenme sürecini kontrol eden ve yönlendiren öğrencinin kendisidir. Bu nedenle öğrenmede süreç önemlidir ve öğrenmenin amacı davranış değiştirmekten çok anlayış oluşturmaktır (Özdemir, Yalın ve Sezgin, 2008). Bu noktada, süreç içinde öğrenilenlerin izlenebildiği, öğrenciler hakkında detaylı bilgi veren, öğrenciler tarafından belirli hedefler doğrultusunda oluşturulan özgün çalışmaların bir koleksiyonu olan portfolyo tekniği, yeni ilköğretim programında yer alan tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri arasında önemli bir yere sahiptir.

MEB 2002’de ilköğretim seviyesinde değerlendirme etkinliğinin öğrencinin eksikliklerinin saptanması ve giderilmesine yönelik önerilerde bulunulmasına rağmen, uygulamada öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yaklaşımları birçok olumsuzlukları beraberinde getirmektedir. Çünkü öğretmenlere sınıf içi değerlendirmelerin nasıl yapılacağı ve hangi ölçme değerlendirme tekniklerinin kullanılacağına yönelik yeterli

bilgi ve kaynak verilmemektedir. Bu durum sınıf içi değerlendirmenin yapımında öğretmenin kendi tecrübesi ile sınırlı kalmaktadır (Baki ve Birgin, 2002).

Yeni ilköğretim programlarının uygulanmakta olduğu ilköğretim okullarında, programda öngörülen tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri arasında önemli bir yere sahip olan portfolyo tekniğinin, öğretmenlerce ne derece anlaşıldığı, nasıl uygulandığı, nasıl değerlendirildiği, portfolyoların geçerlik ve güvenirliklerini ne derece sağladıkları ve karşılaşılan güçlüklerin incelenmesi bu araştırmanın temel amacıdır. Bu bağlamda yapılan tez çalışmasında problem cümlesi aşağıdaki gibi ifade edilmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

İlköğretim birinci kademedede (1–5. sınıflarda) uygulanmakta olan portfolyo değerlendirme tekniği hakkında sınıf öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Amacı

2005–2006 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya konulan yeni ilköğretim programında yer alan tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme tekniklerinden portfolyonun, sınıf öğretmenleri tarafından nasıl algılandığı ve etkin bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı merak edilen bir konudur. Bugüne dek yapılmış olan araştırmalar ve öğretmenlerle yapılan görüşmeler ışığında görülüyor ki, sınıf öğretmenlerimiz portfolyonun kullanımı ile ilgili hala ciddi problemlerle karşı karşıyadırlar.

Araştırmanın amacı, ilköğretim birinci kademedede görev yapan sınıf öğretmenlerinin “portfolyo (ürün seçki dosyası)” tekniği hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi açısından sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

2. Sınıf öğretmenlerinin, portfolyo kullanımının öğretmenlere/öğrencilere sağladığı fayda ve sınırlılıklar hakkındaki görüşleri nelerdir?

3. Sınıf öğretmenlerinin uyguladıkları portfolyoların geçerlik ve güvenirlik düzeylerine ilişkin görüşleri nelerdir?

4. Sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme ile ilgili karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara getirdikleri çözüm önerileri nelerdir?

5. Sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği hakkındaki görüşlerinde;

- a. Cinsiyet,
- b. Eğitim durumu,
- c. Mesleki kıdem,
- d. Okutulan sınıf mevcudu,
- e. Tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında alınan hizmet içi eğitim, açılarından anlamlı farklılık var mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Öğrencilerin eğitim süreci içerisinde beklenen özellikleri kazanıp kazanmadığının tespiti için yapılan değerlendirme, eğitimin vazgeçilemez bir unsurudur. Türkiye’de 2005–2006 eğitim-öğretim yılında uygulamaya konulan ilköğretim programında, değerlendirme konusunda da birçok yenilikler yapılmıştır. Yeni ilköğretim programında yer alan portfolyo dosyaları ile yapılan değerlendirmenin temel amacı, “öğrencinin öğrenme sürecini ve sonucunu birlikte değerlendirerek, öğrencinin nasıl bir gelişim izlediğini belirlemektir” (Atılgan, 2006: 366).

Geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerinin aksine, öğrencinin belirli bir süreç içinde yaptığı çalışmaların toplanarak oluşturulduğu portfolyo dosyaları, öğrencinin farklı yeteneklerinin, güçlü ve zayıf yönlerinin, başarılarının ve en önemlisi “öğrenci neleri biliyor?” sorularının yanıtlanabildiği bir tekniktir. Öğrenciyi daha iyi

tanıma fırsatı veren, öğrenci gelişimini süreç içerisinde değerlendirebilme imkanı sunan portfolyo değerlendirme tekniğinin daha sağlıklı uygulanabilmesi, bu konuda iyi yetişmiş, ölçme değerlendirme konusu ile ilgili yeterli bilgiye sahip ve donanımlı öğretmenlere bağlıdır. Çünkü eğitim ciddi bir iştir ve öğretmen uzman olmalıdır.

Portfolyo dosyalarına dayalı değerlendirmenin amacına hizmet edebilmesi ve değerlendirme sonuçlarının doğruluğu için öğretmenlerin uyguladıkları portfolyoların geçerli ve güvenilir olması da gerekmektedir. Çünkü geçerli ve güvenilir ölçme sonuçlarının elde edilmesi değerlendirme sonunda sağlıklı karar verebilmeyi sağlar (Baykul, 1999).

Yapılan bu araştırma ile portfolyo değerlendirme tekniğinin, ilköğretim birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenleri tarafından nasıl algılandığı, öğretmenlerin uygulamada karşılaştıkları sıkıntıların neler olduğu, portfolyo değerlendirmesini nasıl yaptıkları ve öğretmenlerin uyguladıkları portfolyoların geçerlik ile güvenirlik düzeyleri hakkındaki görüşleri tespit edilmiş ve sorunların neler olduğu belirlenerek bir takım çözüm önerileri getirilmiştir. Portfolyo uygulamasının bir değerlendirme aracı olarak eğitim sisteminde uygulanmaya konulması ile söz konusu tekniğin daha etkin bir şekilde uygulanması, uygulamadaki aksaklıkların giderilmesi ve bu tekniği okullarında uygulamak isteyen öğretmenlere ışık tutulması açılarından araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca yeni ilköğretim programında portfolyo tekniğinin önemli bir yere sahip olması göz önüne alındığında, bu sistem içinde portfolyo tekniğinin uygulanabilirliğinin araştırılmasının önemi daha iyi anlaşılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. 2009–2010 öğretim yılında Ankara ilinin merkez ilçelerinde bulunan resmi ilköğretim kurumlarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle,
2. Araştırmacı tarafından hazırlanan öğretmen görüşlerini değerlendirme anketi ile elde edilen verilerle,

3. Tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarından “Portfolyo Değerlendirme (Bireysel Gelişim Dosyası)” ile sınırlıdır.

1.6. Sayıtlılar

a) Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine uygulanan anket ile ilgili uygulama öncesi gerekli bilgiler verilmiştir. Ayrıca katılımı gönüllülük esas alınmış ve verilen bilgilerin tutarlılığı gözden geçirilmiştir. Bu sebeplerle öğretmenler, araştırma süreci boyunca kendilerine sunulan ölçme araçlarındaki maddelere içtenlikle doğru cevap vermişlerdir.

b) Verilerin toplanmasında kullanılan ölçme aracı konusunda başvuru uzman görüşleri yeterlidir.

1.7.Tanımlar

Araştırmada sıkça adı geçen bazı terimlerle, bunların araştırma içindeki kullanılışlarına göre anlamları şöyledir;

Portfolyo (Öğrenci Ürün Dosyası): Süreç içinde öğrenilenlerin izlenebildiği, öğrenciler hakkında detaylı bilgi veren, öğrenciler tarafından belirli hedefler doğrultusunda oluşturulan özgün çalışmaların bir koleksiyonudur.

Geleneksel Değerlendirme: Genellikle sonuca yönelik olan, doğru/yanlış, çoktan seçmeli, boşluk doldurma gibi kapalı uçlu maddelerin yer aldığı standart ve sınıf içi başarı testlerini içeren değerlendirme şeklidir.

Tamamlayıcı Değerlendirme: Geleneksel değerlendirme yaklaşımlarını tamamlayıcı olarak kullanılan, öğrencilerin daha çok üst düzey zihinsel güçlerini geliştirmeye ve yoklamaya yönelik, sürece dayalı değerlendirmelerdir.

BÖLÜM II

2. Kuramsal Temeller ve İlgili Literatür

Kuramsal Temeller ve İlgili Literatür bölümünde araştırma kapsamındaki ilgili kuramsal temeller ve literatür açıklanmaktadır.

2.1. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme

“Ölçme ve değerlendirme, öğrenme öğretme sürecinde öğrenci başarılarını saptamak, eksikliklerini belirlemek, öğretim yöntemlerinin etkinliğini anlamak, programın zayıf ve kuvvetli yanlarını ortaya çıkarmak gibi amaçlarla yapılmaktadır. Dolayısıyla değerlendirme öğrenme sürecini destekler ve öğrencinin gelişimini izlemeyi amaçlar” (MEB, 2009: 48).

Uygulanılan bir eğitim sisteminin istenilen başarıya ulaşp ulaşmadığı, eğer istenilen başarıya ulaşmış ise hangi öğrenciler için ve ne derecede olduğu önemli bir konudur. Eğitim sürecinde başarısızlığın nedenleri ve başarısız bireylerin erken tespiti, sorunlara erken müdahaleyi kolaylaştırarak ileride uygulanması mümkün benzer eğitim etkinliklerinin daha sağlıklı planlanmasını sağlar. Başarı derecesinin bilinmesi ve başarısız olanların tespit edilmesi ancak ve ancak öğrencilerde meydana gelen davranış değişikliklerinin ölçülüp değerlendirilmesiyle olur (Turgut, 1995).

2.1.1. Ölçme ve değerlendirme nedir?

“Ölçme (measurement), bir veya daha fazla nesnede var olan ya da var olduğu sanılan bir niteliğin miktarını sayısal olarak belirleme işlemidir” (Yıldırım, 1983: 193). “Ölçme sonunda ölçülen şey, bir sayı ile ortaya konunca onun ne kadar olduğu zihnimizde belirgin hale gelir” (Binbaşıoğlu, 1983: 2). Diğer bir ifade ile ölçme,

“herhangi bir niteliği gözlemek ve gözlem sonucunu sayılarla ya da başka sembollerle ifade etmektir” (Turgut, 1995: 3). Ölçme ile gözlemler kesinlik kazanıyor ise o konudaki bilgiler de kesinleşir. Ölçmenin bilim ve uygulamada önem kazanması işte bu kesinleşmede yatar. Bir bilim dalı daha kesin olmak yolunda ise ve bir uygulama daha kesin verilere dayanacaksa bu durumda ölçme yapılması zorunlu hale gelir (Turgut, 1995).

“Ölçmenin bilimdeki önemi, bir deneysel yöntemin kurulmasına temel oluşturan güvenilir ve geçerli ölçme sonuçlarının elde edilmesinde yatar” (Baykul, 2000: 89). Dolayısıyla elde edilen ölçüm sonuçlarının hatasız ya da az hatalı olabilmesi ölçme içinde kullanılan araçların geçerli, güvenilir ve kullanışlı olmasına bağlıdır. Ayrıca geçerli ve güvenilir ölçme sonuçlarının elde edilmesi değerlendirme sonunda sağlıklı karar verebilmeyi sağlar (Baykul, 1999).

Tekin (2008: 41) güvenilirlik, geçerlik ve kullanışlık kavramlarını şöyle tanımlamaktadır:

Güvenirlik, belli bir özelliğin, bir ölçme aracıyla değişik zamanlarda ölçüldüğünde aynı ya da hiç değilse yaklaşık olarak aynı ölçümler elde edilebilmesidir. Bir ölçme aracı her şeyden önce, ölçülecek özellik ya da özellikleri doğru olarak ve söz konusu olmayan başka özelliklerle karıştırmadan ölçebilmesi geçerlik olarak tanımlanır. Kullanışlık ise, ölçtüğü şeyi doğru ve tutarlı bir biçimde ölçen bir aracın geliştirilmesinin, uygulanmasının ve puanlanmasının kolay ve masrafsız olması durumudur.

Ölçme ve değerlendirme birbirlerinden farklı olan kavramlardır. Değerlendirme, “ölçme sonuçlarını bir ölçüte vurarak, ölçülen nitelik hakkında bir değer yargısına varma sürecidir” (Turgut, 1995: 3). Diğer bir ifadeyle, verilen bilgilerin öğrenci tarafından ne derece anlaşıldığı ve öğrencilerin bu bilgileri nasıl yapılandırdıklarını anlamak için yapılan ölçme işleminde kullanılan ölçme araçlarının geçerlik, güvenilirlik ve kullanışlık özelliklerinin göz önünde bulundurulması gerekir. Bu

özelliklere dikkat edilerek yapılan ölçme sonucunda belirlenen yargıya ulaşmaya ise değerlendirme denir (Demirel, 2003).

Eğitimde değerlendirme, belirlenen hedeflerin ne derece gerçekleştiğini göstermektedir (İşman ve Eskicumalı, 2003). “Ölçme araçlarından elde edilen verilerle yapılan değerlendirmeler öğrenci, öğretmen ve program için dönüt olarak kullanılabilir. Bu değerlendirmelerin amacı, öğrenci öğrenmelerindeki eksiklikleri tespit edip öğretme-öğrenme sürecine katkıda bulunmaktır. Böylece, değerlendirme öğrenmenin bir parçası haline dönüşür” (MEB, 2009: 48). Baykul (1999: 8)’a göre değerlendirmenin temel amacı, “sistemin onarılması, sistemdeki eksiklikleri gidermek ve bunun nedenlerini göstererek eğitim sisteminin düzelmesini sağlamaktır.”

Binbaşıoğlu (1983: 11)’na göre eğitimde değerlendirme farklı amaçlarla yapılmaktadır. Bu amaçlar şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrenciyi tanımak ve belli bir yere yerleştirmek
- Öğrenciyi yetiştirmek ve geliştirmek
- Eğitim ve öğretim sonuçlarını belirlemek

2.1.2. Ölçme ve değerlendirme yaklaşımları

Geleneksel eğitim anlayışında öğretim sürecinin kontrolü tamamen öğretmenin egemenliğinde olup, öğretmen merkezli bir yaklaşımı temel almaktadır. Böyle bir anlayış, öğretmene önceden belirlenen hedefler doğrultusunda hazır bilgileri öğrencilere aktarma, öğrencilere ise istendiğinde bilgileri geri verme rolleri yüklemektedir. Yapılandırmacı öğrenim yaklaşımında ise öğretim sürecinin merkezinde öğrenci yer almaktadır ve öğretmenin rolü sadece bilgiyi aktarmak değil öğrenme sürecini kolaylaştırıcı bir rehber olmak, öğrenci ise kendi bilgilerini yapılandırmak zorundadır (Özdemir, Yalın ve Sezgin, 2008).

Yeni ilköğretim programının temel aldığı yapılandırmacı kuramda değerlendirmede ise öğrencinin kendi kendini analiz etmesi, kazandırılmış davranışı yeniden yapılandırması amaçlanır. Bu amaçlara dayalı olarak öğrenme ve öğretme

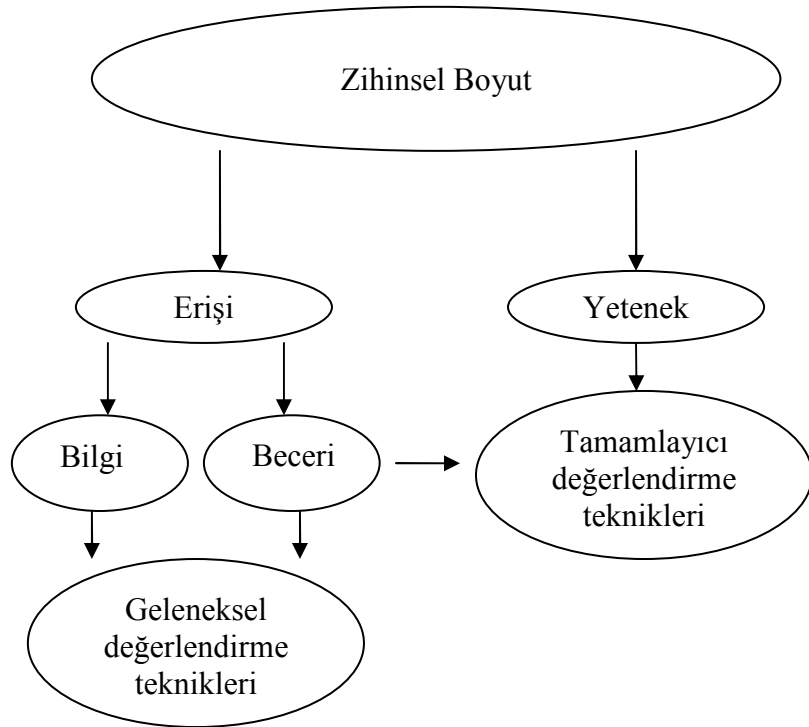
sürecinin değerlendirilmesinde geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerinin yanı sıra tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme tekniklerine de yer verilmelidir (Duban ve Küçükyılmaz, 2008).

Geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımları

Geleneksel ölçme ve değerlendirme teknikleri eğitim sisteminde yaygın olarak kullanılan ve öğretmenlerin çoğu tarafından bilinen tekniklerdir. İçerdikleri soru tiplerine göre adlandırılan bu teknikler şu biçimde sıralanabilir:

- Yazılı yoklamalar
- Kısa cevaplı testler
- Doğru yanlış testleri
- Eşleştirme soruları
- Çoktan seçmeli testler (Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak, 2009).

Geleneksel değerlendirme yaklaşımlarında öğrenci başarısının değerlendirilmesi, genellikle öğretim sürecinden ayrı olarak ve daha çok ürüne ağırlık verilerek yapılmaktadır (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007). Bu yaklaşımda, periyodik olarak uygulanan sınavlarda amaç, öğrencinin dönem başında hazır bulunuşluk düzeylerini, dönem içinde öğrenme eksikliklerini ve bunlara yol açan olası nedenleri, dönem sonunda ise öğrenme düzeylerini belirlemektir (Doğan, 2007). Geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerinin dezavantajı öğrencilerde gözlenmek istenen okuduğunu anlama, yazılı anlatım, sunu yapma, araştırma, inceleme gibi beceriler ile bunların dışında daha üst biçimi olan yeteneği belirlemede yetersiz kalmasıdır. Geleneksel ve tamamlayıcı değerlendirme tekniklerinin özellikleri Şekil 2-1.'de verilmiştir.

Şekil 2-1. Geleneksel ve Tamamlayıcı Değerlendirme Tekniklerinin Özellikleri
(Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009: 9).

Yukarıdaki şekilde görüldüğü gibi bilgiler geleneksel değerlendirme yaklaşımlarıyla, beceriler ise hem geleneksel hem de tamamlayıcı yaklaşımlarla, yetenek düzeyindeki davranışlar ise sadece tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarıyla ölçülebilmektedir (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009).

Önceki öğrenmelerin sonraki öğrenmeleri etkilediği, eksik ya da yanlış öğrenmelerin ise sonraki öğrenmeleri engellediği açıktır. Öğrenmede yaşanan bu aksaklıklardan haberdar olmak için zaman zaman geleneksel değerlendirme çalışmalarında öğrencileri yazılı ya da çoktan seçmeli test türleriyle sınamanın yanında tartışma, sunum, deney, sergi, proje, gözlem, görüşme, portfolyo tekniği, öz değerlendirme, akran değerlendirme vb. tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme çalışmaları da yapılmalıdır (MEB, 2009).

Tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme yaklaşımları

Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak (2009: 49)’a göre tamamlayıcı ölçme değerlendirme, “tek bir doğru cevabı olan çoktan seçmeli testlerin de içinde bulunduğu geleneksel değerlendirme dairesinin dışında kalan tüm değerlendirmeleri kapsar.”

Geleneksel değerlendirme tekniklerinde önemli olan, kullanılan objektif testlerde gerçek bilgilere ulaşmada iyi yapılandırılmış ve belli kuralları olan yaklaşımlarla sonuca ulaşmaktır. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarında ise daha az yapılandırılmış ve problemi tanımlama, veri toplama, organize etme, birleştirme, bilgiyi değerlendirme gibi becerileri geliştirmektir. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımında öğrenmenin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor boyutlardaki gelişimleri yoklanabilir. Ayrıca bu yaklaşımın en önemli avantajı öğrencinin ezberci mi yoksa yaratıcı mı olduğu, öğrenmenin işlemsel mi yoksa kavramsal mı gerçekleştiği ve çoklu zeka teorisine uygun olarak hangi zeka türlerinde gelişimin ortaya çıktığının tespit edilmesine imkan sağlamasıdır (Çepni, 2008).

Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak (2009: 49–50), tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarına göre üstünlüklerini aşağıdaki gibi özetlemektedir:

- Geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarına göre gerçek hayatla daha ilişkilidir.
- Öğrenci merkezlidir.
- Ürün kadar sürecin de değerlendirilmesini dikkate alır.
- Öğrencilerin yaratıcılıklarını, düşüncelerini ve problem çözme yeteneklerini ön plana çıkarır.
- Öğrenci, öğrenme konusunda sorumluluk sahibi olur.

Tamamlayıcı ölçme ve değerlendirmede kullanılan teknikler ise “Tanılayıcı dallanmış ağaç”, “Yapılandırılmış grid”, “Kelime ilişkilendirme”, “Portfolyo”, “Proje”, “Performans değerlendirme”, “Görüşme tekniği”, “Gözlem tekniği”, “Kavram haritası”,

“Öz değerlendirme”, “Akran değerlendirme” ve “Grup değerlendirme” şeklinde sıralanabilir (Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak, 2009).

2.2. Portfolyo Nedir?

İngilizce “portfolio” sözcüğüne karşılık olarak Türkçe alan yazında sıkça “süreç gelişim dosyası”, “tümel değerlendirme dosyası”, bireysel gelişim dosyası”, “ürün dosyası”, “ürün seçki dosyası” gibi sözcükler kullanılmaktadır. Portfolyo ile ilgili farklı zamanlarda farklı araştırmacılar tarafından tanımlar yapılmıştır. Bunlardan bazıları şöyledir;

- Portfolyo, öğrencilerin bilgi ve becerilerindeki büyümelerinin öğretmen ve öğrenci tarafından izlenip ölçülmesini sağlayan, öğrenci çalışmalarının sistemli ve örgütlü koleksiyonudur (Enoki, 1992).
- Portfolyo, öğrencilerin çabalarını, çalışmalarını, başarılarını ve ilerlemelerini ortaya çıkaran, öğrenci çalışmalarının maksatlı koleksiyonudur. Bu koleksiyon, öğrencinin içeriği seçerken katılımını, seçimlerindeki kriterlerini, değerlendirme kriterlerini ve kendisini yansıtmasının kanıtlarını içermelidir (Paulson, Paulson ve Meyer, 1991). Ayrıca Paulson, Paulson ve Meyer (1991), öğrenci portfolyolarının öğrenmeyi geliştirmek amacıyla öğretim ve değerlendirme tecrübelerinin iç içe kullanılmasına izin veren öğretim ve değerlendirmenin kesişimi olduğunu ifade etmişlerdir.
- Portfolyo, kişinin zamanla büyüme ve gelişimini yansıtan, özgün ürünlerden oluşan, öğrenenlerin amaçlı bir şekilde topladığı çalışmaların bütünüdür (Barrett ve Carney, 2005).
- Atılğan (2006: 424)’a göre, “öğrencilerin önceden belirlenmiş öğretim hedefleri doğrultusunda, bu hedeflere ulaşmak için izledikleri yolları, kazanımlarını yansıtan, yaptıkları sistemli çalışmaların toplandığı bir bütündür.”
- Öncü (2009) ise portfolyoları, öğrencinin bir ya da daha çok yeteneğindeki gelişimini veya akademik başarısını değerlendirebilmek için toplanan, öğrenme

ürünlerinden oluşmuş dokümanların kağıt dosyalarda ya da elektronik ortamda kaydedilerek saklanması olarak tanımlamıştır.

- Grace (1992) portfolyonun çocuğun öğrenme sürecinin kaydı olduğunu ifade etmiştir. Grace'e göre portfolyo çocuğun ne öğrendiğini, nasıl öğrendiğini, analiz, sentez ve üretimde nasıl düşündüğünü, yaratıcılığını ve nasıl sosyal etkileşimde bulunduğu kayıtlarını içerir.
- Stader ve Winstead (2002) ise portfolyoyu çeşitli standartlarda öğrencinin yeteneklerini sergilenmesi için düzenlenen bir koleksiyon olarak tanımlamıştır.
- Portfolyonun tanımı değişmektedir ama genel olarak portfolyo, öğrencilerin başarı ve gelişimlerinin hikâyesini anlatan, öğrenci çalışmalarının belirli bir amaca göre toplanmasıdır (Arter, Spandel ve Culham, 1995).
- Portfolyo, öğrenci tarafından hazırlanan, genelde büyük bir birikimden seçilen ve seçilme nedeninin öğrenci tarafından yazılmış yansıtma ile beraber sunulduğu ürünlerin toplamıdır (Black ve William, 1998).
- Portfolyo kişinin özgün ürünü ya da ürünlerinden oluşan, zaman içindeki gelişimini yansıtan, planlı ve amaçlı bir şekilde düzenlenmiş olan seçilmiş çalışmaların topluluğudur (Barrett, 2000).

Yukarıda verilen tanımlara göre portfolyolar, süreç içinde öğrenilenlerin izlenebildiği, öğrenciler hakkında detaylı bilgi veren, öğrenciler tarafından belirli hedefler doğrultusunda oluşturulan özgün çalışmaların bir koleksiyonu olarak algılanmaktadır.

2.2.1. Neden portfolyo kullanır?

Öğrencinin belirlenen öğrenim hedeflerine ulaştığını göstermesi ve kanıtlaması portfolyonun en genel amacıdır (Bekiroğlu, 2004). Portfolyonun kullanım maksatları ise (Atılğan, 2006; Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009; Çepni, 2008; Karaca, 2006; Mitchell, 1995 ve Stecher, 1998, aktaran: Atılğan, 2006: 424)'dan yararlanılarak aşağıda özetlenerek verilmiştir.

- Öğrenciyi kendi kendine öğrenmeye, araştırma yapmaya sevk etmek.

- Öğrencide sorumluluk bilincini geliştirmek ve onu cesaretlendirmek.
- Öğrencinin yaptığı çalışmaları diğer arkadaşları ile paylaşarak çalışmalarıyla gurur duymalarını ve sunum becerilerinin gelişmesini sağlamak.
- Hazırlanılan portfolyo ile öğrencinin yeteneklerini ve ilgi alanlarını keşfetmesi / keşfedilmesini sağlamak.
- Öğrencinin yeteneklerini sergilemek ve ilgi alanlarını genişletmek.
- Öğrenci gelişimini somut verilere dayalı olarak daha sağlıklı izleyebilmek.
- Öğrencilerin sosyalleşmelerine ve işbirliği içinde çalışmalarına olanak sağlamak.
- Gerçekte ne öğrenildiğinin açık resmini çizebilmek.
- Gelecekteki öğretmenlerine kanıtlarla bilgi sunmak.
- Alternatif düşünme ve öğrencilerin yaratıcılık yönlerinin gelişimine katkıda bulunmak.
- Ürün ve süreci değerlendirebilmek için bilgi toplamayı sağlamak.
- Aile ile iletişimi artırmak.
- Öğrenciye kendi kendisini geliştirme becerisini kazandırmak.
- Öğrencide öz disiplini geliştirmek.
- Müfredat kapsamı dışında da alternatif değerlendirme yöntemi geliştirmek.
- Geleneksel yaklaşımın dışına çıkılarak öğrenmede bütünleştiricilik, proje tabanlı öğretim ve bilimsel süreç becerileri gibi yaklaşımlara paralel yeni bir yaklaşım geliştirmektir.

2.2.2. Portfolyoyu diğer öğrenci dosyalarından ayıran özellikler

“Portfolyoların (bireysel gelişim dosyalarının) en önemli özelliği bir kişiyi değerlendiren yapmaktan çok o kişiyi hem değerlendiren hem de değerlendirilen yapmasıdır. Bu durumda öğrenci, değerlendirmenin nesnesi olmaktan çok değerlendirilen nesnenin ve değerlendirmenin ortağıdır” (Wolf, 1991, aktaran: Tezci ve Dikici, 2004: 3).

Portfolyolar, öğrencinin süreç içindeki gelişimini takip edebilmek ve zaman içerisinde öğrencilerin çalışma örneklerini toplayıp çalışmaların en iyi şekilde değerlendirilmesini sağlar. Bu sebeple, öğrenci başarısını tek bir açıdan değerlendiren bir teste benzemez (Kaptan ve Korkmaz, 2000). Portfolyolarda önemli olan toplanan çalışmaların amaçlı, birikimli, önceden belirlenen değerlendirme kriterlerinin olması ve belli bir süreci içermesidir. Ayrıca portfolyolar öğrencinin öğrenmesi hakkında gerçek bir resim sunmakta, devamlı olarak öğrenciye dönüt vermekte, her bir öğrencinin kendi çalışmalarını, öğrenmelerini değerlendirme ve gözden geçirme fırsatı sunmaktadır (Adams, 1998 ve De Fina, 1992, aktaran: Baki ve Birgin, 2004: 81).

Portfolyo, öğrencinin yaptığı çalışmaların, gösterdiği performansların rastgele izlendiği, toplanıp dosyalandığı sıradan bir öğrenci dosyası ile karıştırılmamalıdır (Arter, Spandel ve Culham, 1995; Berberoğlu, 2006; Ogan-Bekiroğlu, 2004; Kaptan ve Korkmaz, 2000; Baki ve Birgin, 2004). Portfolyo herhangi bir klasörden farklıdır çünkü portfolyo öğrencinin başarılarını ve çabalarını temsil eder (Slater, Ryan ve Samson, 1997; Paulson, Paulson ve Meyer, 1991). Portfolyolar birçok eğitmenin öğrencilerinin bilgi ve becerileri hakkında daha geniş ve kapsamlı bilgiye sahip olmalarını, değerlendirme sürecinde öğrencilerin aktif katılımı ve aynı zamanda öğrencilerin yansıtıcı düşünme becerilerini geliştirmelerini sağlar. Bu özellikler portfolyoyu geleneksel testlere göre daha cazip kılmaktadır (Banta, 2003).

Portfolyolarda önemli olan öğrencinin en iyi ürününün seçilmesidir. Bunun yanı sıra öğrencinin ulaşmak istediği hedef ve bu hedefe ulaşmak için göstermiş olduğu çaba, kendi yansıtma yazıları, öğrenci ve veli görüşleri portfolyonun önemli boyutlarıdır (Berberoğlu, 2006). Başarılı bir portfolyo, öğrencinin kendisini yansıtmasını içermelidir (Slater, Ryan ve Samson, 1997). Çünkü öğrencinin zamanla büyüme ve gelişiminin izlenebilmesi için öğrencinin her bir bireysel çalışmasında kendi yansımasının olması oldukça önemlidir (Barrett, 2004). Ayrıca portfolyolar öğrencinin kendini yansıtmasını sağladığından dolayı, öğrenci portfolyoya koyduğu materyali seçme sebeplerini ve seçme kriterlerini anlattığı için, öğretmen öğrencinin nasıl ve ne kadar öğrendiği hakkında bilgi sahibi olur (Ogan-Bekiroğlu, 2004).

2.2.3. Portfolyonun çeşitleri

Portfolyolar uygulama amacına, düzeyine ve içinde bulundurulacak çalışmaların türüne göre farklılık göstermektedir (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009). Farklı alanlarda ve farklı amaçlarla kullanılması sebebiyle konunun uzmanları portfolyoları farklı biçimde sınıflandırmışlardır. Fakat bütün portfolyo türleri öğrencilerin neler bildiğini ve neler yapabildiğini dikkate almaktadır. Hepsindeki asıl amaç ise öğrencilere faydalı olmaktır (Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak, 2009). Portfolyolar “Çalışma (derleme)”, “Vitrin (sergileme)” ve “Değerlendirme” olmak üzere üç şekilde sınıflandırılmışlardır (Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak, 2009; Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009).

Çalışma (derleme) portfolyosu

Öğretmen-öğrenci portfolyosu olarak da adlandırılan çalışma portfolyosu, öğrencinin ürünleri içerisinde öğretmenin rehberliğinde seçilen bütün çalışmalarını içerir ve öğretmen ile öğrenciye ölçme ve değerlendirme fırsatı sunar (Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak, 2009; Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009). Başka bir ifade ile çalışma portfolyosunun hazırlanmasında, öğretmen ve öğrenci sürekli fikir alış veriş yaparak dosyaya neleri ekleyeceklerini ya da neleri çıkartacaklarına beraber karar verirler. Çalışma portfolyoları, öğrencinin süreç içinde topladıkları çalışmalarını ile önceden belirlenmiş öğrenme hedefleri doğrultusunda nasıl ilerlediklerini ve geliştiklerini yansıtır (Atılgan, 2006). Ayrıca bu tür portfolyolar öğrencilerin becerilerinin, tutumlarının zamanla nasıl değiştiğinin kronolojik bir toplamıdır ve ilk çalışmalar ile son çalışmalar arasında bir zıtlık vardır (Arter, Spandel ve Culham, 1995).

Öğrenci, çalışma portfolyosuna öğretmeni tarafından puanlanmış çalışmalarını koyabileceği gibi, puan verilmesi düşünülmeyen çalışmalarını da (çalışma yaprakları ya da öğrencinin yeteneğini ve ilgisini yansıtan kendi seçtiği çalışmalar) koyabilir (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009). Bu tür portfolyolar daha çok süreç değerlendirme amacıyla kullanılmaktadır (Atılgan, 2006). Dosyada bulunan ve öğrenci gelişimini gösteren çalışmalara puan verilmez ancak öğrenciye çalışmaları ile ilgili geri bildirim verilir (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009).

Vitrin (sergileme) portfolyosu

Vitrin (sergileme) portfolyolarında, öğrencinin kendisini en iyi yansıttığına inandığı tamamlanmış ürünler yer alır (Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak, 2009). Seçilen bu ürünler, öğrenci gelişimi hakkında bilgi edinmek için ya da sergileme amaçlı kullanılır (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009). Vitrin dosyalarına öğrenciler yeteneklerini ve birikimlerini yansıtan en iyi ürünlerini topladıklarından dolayı bu tür portfolyolar günlük performansı yansıtmaktadır. Bu sebeple öğretim süreci hakkında yeteri kadar bilgi vermezler ve öğrencilerin düzeyini belirlemek amacıyla kullanılır (Atılğan, 2006).

Değerlendirme portfolyosu

Değerlendirme portfolyosu öğrenciyi değerlendirmek amacıyla öğretmenin ihtiyaç duyduğu bütün kayıtları içerir (Korkmaz, 2004). Öğretim programlarında belirlenmiş amaçlar ve kazanımlar doğrultusunda öğrencinin gelişiminin izlenmesi söz konusudur. Ayrıca öğrencinin ve öğretmenin ileride yapacakları öğrenme etkinliklerine hazırlanmalarına yardımcı olur (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009).

2.2.4. Portfolyoların içeriğinin düzenlenmesi

Portfolyolarda yer alacak çalışmaların seçiminde her bir öğrencinin sahip olduğu zihinsel, duyuşsal, devinişsel özelliklerin, geçirdiği tecrübelerin, sahip olduğu sosyo-ekonomik durumun ve içinde yer aldığı sosyal çevrenin farklı olduğu göz önünde bulundurulmalıdır (Sewell vd, 2002, aktaran: Baki ve Birgin, 2004: 83). Ayrıca portfolyoya dayalı olarak yapılan değerlendirmenin sağlıklı ve güvenilir olabilmesi için verilerin öğretmen, öğrenci, öğrencinin arkadaşları ve veli gibi farklı kişilerden alınmasına fırsat verecek şekilde içerik düzenlenmelidir. İçeriğin belirlenme sürecinde portfolyonun amacının belirlenmesi, çalışmaların seçimi ve değerlendirme kriterlerinin belirlenmesi aşamaları dikkate alınmalıdır (Baki ve Birgin, 2004).

Arter, Spandel ve Culham (1995) öğrencilerin başarılarının açık bir vizyonu olmasının gerekliliğini vurgulamıştır. Öğretmenlerin kendilerine “Benim öğrenciler için

başarı vizyonum nedir?” sorusunu sormalarını ve eğer bu soruya açık bir şekilde yanıt verebilirlerse portfolyoların oluşturma sürecini öğretmenlerin oldukça kolay yapabileceklerini belirtmişlerdir.

a) Portfolyonun amacının belirlenmesi

Portfolyo oluşturmak için belirli hedefler olmalıdır ve portfolyolar yıl boyunca farklı amaçlara hizmet edebilir (Paulson, Paulson ve Meyer, 1991). Portfolyonun kullanım amacı program geliştirme, değerlendirme için veri sağlama, öğrencinin gelişim sürecini değerlendirme ya da öğrencinin düzeyini belirleme gibi çok amaçlı olabilir (Atılğan, 2006; Paulson, Paulson ve Meyer, 1991). Portfolyonun amacı, tüm tasarımı ve portfolyonun kullanım kararını etkilemektedir (Arter, Spandel ve Culham, 1995). Amacın belirlenmesi, öğrencinin ve öğretmenin neler yapacaklarına karar vermelerine ve öğrencilerin çalışmalarındaki başarısının kanıtının ne olduğunu görmelerine imkan sağlar. Ayrıca amaçlar portfolyoya dayalı değerlendirmenin süreç üzerine mi yoksa ürün üzerine mi odaklanılacağı konusunda yardımcı olmaktadır (Tezci ve Demirli, 2004).

b) Çalışmaların seçimi

Portfolyo hazırlanmasındaki amaç belirlendikten sonra öğretmenler, veliler, okul yöneticileri ve öğrenciler birlikte dosyada yer alacak çalışmaların niteliğini, hangi sıklıkta ve nasıl toplanacağını kararlaştırabilirler (Baki ve Birgin, 2004). Bu basamakta yapılan çalışmaların ilk hallerinin de seçilip seçilmeyeceğine karar verilir. Çalışmaların ilk hallerinin de dosyada yer alması, öğrencinin çalışmayı yaparken hangi aşamalardan geçtiği hakkında hem öğretmene hem de öğrenciye önemli bilgiler sunacaktır (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009). Portfolyo öğrenciye kendi öğrenmelerini öğrenme hakkında fırsat sunduğundan, portfolyoda öğrencinin kendisini yansıtan ve gelişimlerini gösteren bilgiler olmalıdır. Çünkü portfolyo öğrencinin kendisine özgü çalışmaların yer aldığı bir dosyadır ve portfolyo değerlendirme öğrencinin kendi çalışmalarının değerini öğrenmeleri için somut bir yol sunar. Bu nedenle parçaların seçiminde öğrencinin yer alması oldukça önemlidir (Paulson, Paulson ve Meyer, 1991).

Portfolyoların içinde bulunması gereken bölümler şöyle sıralanabilir:

- Kapak sayfası
- Öğrencinin özgeçmişi ile ilgili bilgiler verebileceği öğrenci tanıtım sayfası
- Dosyanın başında yer alan ve sayfa numaraları verilmiş içindekiler sayfası
- Öğrencinin seçtiği tüm etkinlikler
- Etkinliklerin değerlendirilmesinde kullanılabilecek geçerlik ve güvenirliği sağlanmış ölçüm araçları (dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme, akran değerlendirme ve grup değerlendirme formu)
- Öğrencinin sunmuş olduğu her ürünle ilgili geniş bilgiler sunması
- Değerlendirmenin nasıl yapılacağı hakkında açık ve anlaşılır bilgilerin verilmesi (Çepni, 2008; Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009).

c) Değerlendirme kriterlerinin belirlenmesi

Portfolyonun kullanım amacı ya da hedefi belirlendikten sonra, amaçları başarmak için hangi standartlara gereksinim olduğuna karar verilmelidir (Tezci ve Demirli, 2004). Çalışmanın başında öğretmen ve öğrenci tarafından açık ve anlaşılır şekilde değerlendirme kriterleri belirlenir. Belirlenen kriterler, öğrencinin yapmış olduğu çalışmaların amaca ne derece ulaşıp ulaşılmadığına karar verilmesine olanak sağlar (Morgil vd, 2004; Baki ve Birgin, 2004).

Ayrıca Fenwich ve Parsons (1999: 8) portfolyoların daha etkili olabilmesi için altı adet stratejinin kullanılmasını önermiştir. Bunlar:

1. Portfolyonun amacının belirlenmesi.
2. Öğrencilere öz yansıtma öğretmek.
3. Öğrenci tarafından portfolyonun gözden geçirilmesinin yapılandırılması.
4. Akran değerlendirme için zaman ayrılması.
5. Düzenli olarak öğrencilerin portfolyolarının paylaşılması.
6. Portfolyo kullanımı konusunda öğrencilerin rahat olabilmeleri için onlara zaman tanınması.

2.2.5. Portfolyonun uygulanma süreci

Portfolyonun uygulanma süreci toplama, seçme, yansıtma, yönelme ve bağlantı olmak üzere beş aşamadan oluşmaktadır (Kan, 2007).

1. Toplama: Portfolyonun oluşturulması için öncelikle amaçlar doğrultusunda içeriğe karar verilir. Bu aşamada öğrencinin eğitimsel deneyim ve amaçlarına ilişkin çalışmalarının ürünleri toplanır. Toplama aşaması için yapılan bütün seçimler değerlendirme için belirlenmiş standartları açıkça yansıtmalıdır (Atılğan, 2006). Fakat çoğu öğrenci ve öğretmen sınıf çalışmalarını saklamaya ve doküman haline getirmeye alışık değildir. Ayrıca spor, proje, gezi gibi şeylerden dosyanın nasıl oluşturulacağını da her zaman açık olmaması toplama aşamasını zorlaştırmaktadır (İlci, 2002).

2. Seçme: Seçme aşaması öğretmenin şart koyduğu kurallara ve portfolyonun türüne bağlıdır. Öğretmen öğrencilerin konuyla ilgili materyal toplamasını ister ve seçilecek konu ile ilgili öğrencinin görüşleri alınır. Öğrenci seçimlerini öğretmeniyle birlikte ya da tek başına yapabilir (Morgil vd, 2004; İlci, 2002).

3. Yansıtma: Yansıtma aşaması öğrencilerin yaptığı çalışmaları neden seçtiğini ve diğer çalışmalarıyla karşılaştırdıklarında nasıl sonuçlara vardıklarının yanıtını içerir. Bu sebeple bu aşama, portfolyoyu diğer öğrenci dosyalarından ayıran önemli bir aşamadır. Öğrencinin yeteneklerinin ve bilgilerinin nasıl geliştiğinin ve değiştiğinin öğrenci tarafından açıklanması istenir. Öğrenci kendi gelişimini ve başarısını görerek değerlendirme sürecinde aktif rol oynar. Ayrıca öğrenci yaptığı çalışmalarla kendi başarılarının düzeyini ve eksikliklerini belirleyerek gelişmeye gereksinim duyduğu alanları fark eder (Atılğan, 2006).

4. Yönelme: Yönelme aşamasında öğrenci yansıtmasını gözden geçirerek kendisi hakkında fikir sahibi olur ve gelecek için hedefler oluşturmaya başlar. Bu aşamadan sonra portfolyo uzun süreli ve güçlü bir gelişim aracı olur (Kan, 2007).

5. *Bağlantı*: Bağlantı aşamasında öğrenci yaptığı çalışmaları neden yaptığını açıklamaktadır (İlci, 2002). Portfolyo uygun kişilere sunulur ve öğrenme hedefleriyle birebir bağlantı kurularak fikir alışverişi sağlanır. Bu sayede öğrenci öğrenme sürecine ilişkin motivasyon kazanmış olur (Kan, 2007).

2.2.6. Portfolyoların değerlendirilmesi

Değişen ilköğretim programıyla okullarda uygulanılmaya başlanılan portfolyoların öğretmenlerce doğru ve etkili bir şekilde değerlendirilebilmeleri bir soru işareti olmuştur (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009).

Birgin (2002: 3)’e göre portfolyoların değerlendirilmesi, “öğrencinin belli bir süreçle bir veya birkaç alandaki becerilerini, yapmış olduğu çalışmaların veya gösterdiği davranışların düzenli ve birikimli olarak toplanabilmesi ile elde edilen delillerin önceden belirlenen kriterlere göre değerlendirilmesidir.”

Portfolyo öğrenci öğrenmelerini değerlendirmede geleneksel yöntemlere göre oldukça farklı bir yol sunmaktadır. Çünkü başarı testleri ünite sonuçlarını sayılır ya da sayılmaz olarak sonuçlandırmaktadır. Fakat portfolyo değerlendirme öğretmen ve öğrencilere, öğrencilerin daha geniş bir çerçevede gözlenebilmelerine, yaratıcı çözümler geliştirmelerine ve kendi performansları hakkında karar verebilmelerine olanak sağlamaktadır (Paulson, Paulson ve Meyer, 1991). Dolayısıyla portfolyo değerlendirme geleneksel yaklaşımlarda kullanılan tekniklere göre daha uzun bir zamanda ve daha detaylı değerlendirme sağlamaktadır (Fenwich ve Parsons, 1999).

Öğretmen, öğrenci, veli ve öğrencinin arkadaşlarının katılımı ile yapılan portfolyoların değerlendirilmesinde, öğrencinin bir sonraki çalışma için oluşturduğu hedefler ve yansıtma yazılarında ortaya konulan durumlar dikkate alınmaktadır (Berberoğlu, 2006). Değerlendirme, önceden belirlenen ve öğrenciye açıklanan kriterlere göre yapılmalıdır. Bu süreçte öğrencinin belirlenen hedeflere ulaşma derecesi, bilginin hedefler doğrultusunda sunulma durumu, çalışmaları yaparken sahip olduğu düşünce biçimleri, topladığı verilerden oluşturduğu bulguları nasıl aktardığı ve

dosyaları nasıl düzenlediği gibi konular ön planda tutulur. Ayrıca değerlendirme sürecinde öğrencilerin dosyalarının kıyaslanmaması gerekir. Çünkü portfolyolarda amaç, bireysel olarak öğrencinin süreç içerisindeki gelişimini görmektir (Çepni, 2008).

Portfolyo değerlendirme için öğretmen ve öğrenci birlikte uygun zamanı kararlaştırırlar. Değerlendirmenin öğrenci katılımıyla gerçekleştirilmesi ile öğrenci sürecin başındaki ve sonundaki gelişimini ve ilerlemesini görür. Bu sayede kendi çalışmaları hakkında bir yargıya varabilir ve kendini geliştirmesi gereken tarafları daha net görebilir. Değerlendirme sürecinde öğrencilere aşağıdaki gibi bazı sorular yöneltilebilir. Bunlar;

- Çalışmada en çok gurur duyduğun ve en iyisini yaptığına inandığın çalışman hangisidir?
- Neden gurur duyduğunu açıklar mısın?
- Tekrar gözden geçirip incelediğin bir çalışman var mı?
- Yapmaktan en çok zevk aldığın bir çalışman var mı? Neden bu çalışmayı yapmaktan zevk aldın? (İlci, 2002).

Öğretmenin amacı değerlendirmenin şeklini etkilemektedir (Çepni, 2008). Eğer öğrencinin öğrenme süreci içindeki gelişimini izlemek için öğretim amaçlı bir portfolyo kullanılıyorsa, çalışmalar genelde öğretmen tarafından belirlenir ve öğrenci ile veliye dönüt verilir. Bu tür portfolyolarda puanlama amaçlı bazı çalışmalar önceden hazırlanan dereceli puanlama anahtarı ile puanlanmalıdır. Amaç öğrencinin dersteki mutlak başarısını ölçmek ise, değerlendirmede dikkate alınacak çalışmalar öğrenci tarafından belirlenen iyi çalışmalar arasından seçilmelidir. Bu tür portfolyolarda önemli olan nokta ise öğrencilerin portfolyodaki her çalışmalarının birlikte değerlendirilmemesidir. Aksi halde doğru kararlar verilmesi mümkün olmaz (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009).

Portfolyo değerlendirmede kullanılan ölçme araçları

Portfolyo değerlendirilmesinde genellikle puanlama ölçekleri (rubrikler) kullanılmaktadır (Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak, 2009). Rubrikler, öğrenci

performansını tanımlayan ve farklı seviyedeki performansı belirli kriterlere göre puanlamaya yarayan rehberlerdir. Kriterler, öğretmene ve öğrenciye yapılan çalışmaya ilişkin değerlendirme sonuçlarının önceden hazırlanan çizelgelere nasıl yerleştirileceği hakkında yol gösterirler (Korkmaz, 2004). Bir başka ifadeyle rubrikler, öğrenci çalışmalarına ilişkin olarak ölçütlere yönelik tanımlamaların ve başarı düzeylerinin bulunduğu puanlama aracıdır (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009).

Kutlu, Doğan ve Karakaya, (2009: 66–67) dereceli puanlama anahtarı geliştirmenin aşamaları şöyle sıralamaktadır:

- Beklenen performansa göre amacı belirlemek.
- Beklenen performansa göre ölçütleri tanımlamak.
- Tanımlanan ölçütlerin üst-orta-alt nitelik düzeylerine karar vermek.
- Nasıl bir puanlama anahtarı (bütünsel, analitik) kullanılacağına karar vermek.
- Öğrencilere hangi ölçütlere göre değerlendirilecekleri hakkında bilgi vermek ve ölçütleri öğrencilere açıklamak.
- Belirlenen ilkelere göre uygulamayı yapmak ve çalışmalarını puanlama anahtarına göre puanlamak.
- Sonuçları öğrencilerle paylaşmak, öncelikle yapabildiklerini sonra varsa eksikliklerini görmelerini ve kendilerini geliştirmelerini sağlamak.

Öğrencilerin durum belirleme sürecine katılması

Öğrencilerin hayat boyu öğrenme içerisinde olabilmeleri için onların özellikle sorunu belirleme, bilgi toplama, analiz etme, karar verme, uygulama ve değerlendirme gibi üst düzey zihinsel özelliklere sahip olmaları gerekmektedir (DPT, 2001). Öğrencilerin öğretim sürecinde aktif rol oynamalarını sağlayacak öğretim ve değerlendirme yöntemlerinin kullanılması, onlara bu özellikleri kazandırmaya faydalı olacaktır. Öğrencilerde bu özelliklerin gelişmesi, öğretmenlerin öğrencilerini değerlendirme sürecine katabilmeleri ile ilişkilidir (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009).

Falchikov (2004, aktaran: Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009: 94)'a göre öğrenciler değerlendirme sürecine;

- Öz değerlendirme,
- Akran değerlendirme,
- Grup değerlendirme ile katılmaktadır.

Öz değerlendirme: Öğrencinin neleri öğrendiğini, hangi alanda problemlerin olduğunu belirleyerek onların çalışmalarını tekrar gözden geçirmelerine imkan sağlar. Ayrıca öğrencinin kendi gelişimi hakkında fikir sahibi olmasını, yaptıklarının sorumluluğunu taşımasını, kendilerine olan güvenlerini ve yeteneklerini geliştirmede büyük katkıda bulunur (Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak, 2009).

Akran değerlendirme: Süreç değerlendirmenin önemli bir parçası olan akran değerlendirme yaşam boyu öğrenmeye katkıda bulunur. Akran değerlendirme, öğrenci çalışmaları hakkında ayrıntılı geri bildirim vermektedir. Bu sayede öğrenci, çalışmalarını ayrıntılı bir şekilde görüp, eleştirel gözle bakabilir (Falchikov, 1986; Topping, Smith, Swenson ve Eliot, aktaran: Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009: 103).

Grup değerlendirme: Grup değerlendirme ile öğrenci, grup arkadaşlarının kendi performansı hakkındaki algı ve görüşlerini öğrenmektedir (Öncü, 2009). Öğrencilerin işbirliği içinde çalışarak değerlendirme sürecine katılmaları, onların karşılıklı iletişim becerilerini artırmaktadır (Race, 2001, aktaran: Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009: 105).

2.2.7. Portfolyolarda güvenilirlik ve geçerlik

Ölçme araçlarında bulunması gereken özelliklerden en önemlileri geçerlik ve güvenilirliktir (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009). Bazı öğretmenler portfolyoların öğrenci başarısını geçerli ve güvenilir bir şekilde nasıl ölçecekleri konusunda endişe yaşamaktadır (Fenwich ve Parsons, 1999). Güvenirlik yönünden klasik değerlendirme yaklaşımlarına göre daha zayıf olan portfolyolar, iyi hazırlandıkları takdirde geniş kapsamlı çalışmaları içerirler. Bu sayede kapsam geçerliği açısından iyi sonuçlar

vermektedirler. Ayrıca öğrencilerin portfolyolarından elde ettikleri puanlarla portfolyonun kapsamına ilişkin daha sonradan ortaya çıkacak performans ölçütleri arasındaki ilişkinin düzeyinin incelenmesi, portfolyonun yordama geçerliğini sağlar (O'Malley, 1996, aktaran: Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009: 120).

Güvenirliğinin düşük olmasının yanı sıra objektif bir değerlendirmenin yapılmasının zorluğu hatta imkansızlığı portfolyonun önemli bir sınırlılığıdır. Bu sınırlılığı bir ölçüde de olsa ortadan kaldırmak için en az iki ayrı puanlayıcının her bir portfolyoyu değerlendirmesi ve puanlandırıncıların puanlandırma sisteminin kullanılmasında eğitilmiş olmaları gerekmektedir (Haladyna, 1997). Çünkü portfolyolardan elde edilen verilerin bir kaynak ya da öğretmenden değil de birden fazla kaynak ya da öğretmen tarafından elde edilmesi ve farklı kişiler tarafından elde edilen verilerin aynı sonucu üretmesi geçerliğin bir kanıtı olabilir. Bu sayede portfolyolardan elde edilen puanların ya da puan takımlarının ölçülen özellik yönünden öğrencilerin gerçek düzeylerini yansıtmaları sağlanabilir (Öncü, 2009). Fakat puanlamayı yapanların yanlı davranışları ve öznel kanılarının puanlamaya karışması söz konusu olabilir (Atılğan, 2006). Puanlama yanlılığının önlenmesi için öğrenciye ait olan bir çalışma değerlendirilecekse, çalışmanın kime ait olduğu bilinmeden dereceli puanlama anahtarı veya kontrol listeleri ile puanlanması önerilmektedir. Çünkü ölçülecek niteliğe ilişkin portfolyoda yer alacak çalışmaların değerlendirilmesine yönelik puanlama yönergelerinin hazırlanması, puanlayıcılar arasındaki güvenilirliği artıracaktır (Öncü, 2009). Portfolyoda bulunan çalışmaların farklı kişilerce puanlanması sonucunda eğer puanlamalar arasındaki ilişki tutarlı ise portfolyolarda puanlama güvenilirliği vardır (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009).

Kutlu, Doğan ve Karakaya (2009: 121) portfolyoların güvenilirliklerinin belirlenmesini aşağıdaki gibi özetlemektedir:

Portfolyoların güvenilirliklerinin belirlenmesinde, öğrencinin portfolyosundan elde ettiği puanlar ile benzer özelliklerin ölçüldüğü objektif testlerden elde edilen puanlar arasındaki ilişki incelenebilir. Fakat objektif testler ve portfolyolar ile ölçülmek istenen zihinsel süreçler farklı olduğu için bu yöntem yanıltıcı sonuçlar verebilir.

2.2.8. Portfolyo uygulamasında öğretmen ve öğrenci rolü

Portfolyo uygulamalarının başarılı olabilmesi için öğretmen, öğrenci ve velinin işbirliği içinde hareket etmeleri gerekmektedir. Öğretmen ve öğrencinin süreç içerisindeki rolleri aşağıdaki gibi özetlenebilir.

Öğretmenin rolü

- Portfolyonun amacı ve katkıları hakkında öğrencilere açıklayıcı bilgiler vermek.
- Öğrencinin hedef belirlemede ona rehber olmak.
- Dosyada yer alacak etkinliklerin değerlendirilmesinde kullanılacak geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış ölçme araçlarını geliştirmek.
- Öğrencinin çalışmaları ve gelişimleri ile ilgili öğrenciye ve veliye geri bildirim vermek.
- Öğrencinin süreçte karşılaştığı sorunları belirleyerek önlem almak.
- Portfolyonun bir bütün olarak değerlendirilmesinde kullanılacak değerlendirme kriterlerini önceden belirlemek.
- Değerlendirme kriterlerini açık ve anlaşılır bir şekilde veliye ve öğrenciye sunmak.
- Velilerin katılımını sağlamak ve uygulama süreciyle ilgili veliye bilgi vermek.
- Öğrencilerin portfolyolarını velilerine ve arkadaşlarına sergilemelerine yardımcı olmak (Kaptan ve Korkmaz, 2002).

Öğrencinin rolü

- Kendi gelişimi hakkında sağlıklı bilgiler vermesi için portfolyo oluşturmada gerekli özeni göstermek.
- Çalışmaları öğretmenin istediği niteliklere göre hazırlamak.
- Hazırladıkları çalışmaları öğretmeniyle birlikte seçmek.

- Seçmiş olduğu çalışmaları, neden seçtiği konusunda değerlendirmeler yapmak.
- Portfolyoda yer alan belli ürünleri belirlenen değerlendirme kriterlerine göre değerlendirmek.
- Portfolyosunu velisine ve sınıf arkadaşlarına sunmak (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009).

2.2.9. Portfolyonun faydaları ve sınırlılıkları

Portfolyonun öğrenciye faydaları

- Öğrencilerin bağımsız birer düşünür olmalarına teşvik eder.
- Öğrencilerin hayat boyu becerilerinin gelişmesine yardımcı olur.
- Öğrencinin gelişimi hakkında daha fazla fikirler vererek öğrenciye öğrendiğinden sorumlu olma konusunda cesaret verir.
- Öğrenci başarı ve başarısızlıklarını performans ile daha iyi ilişkilendirir (Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak, 2009).
- Öğrenci portfolyo değerlendirme ile nasıl değerlendirildiğini bildiği için neyi hangi zamanda ve nasıl öğrendiği hususunda önemli bilgiler kazanır.
- Öğrencinin kendi öğrenmeleri hakkında fikirlerini paylaşması için kendisine, öğretmenine ve ailesine bir ortam oluşturur (Çepni, 2008).
- Sınav kâğıtlarıyla öğrencinin başarısını değerlendirmek yerine bir öğretim sürecinde öğrencinin gelişimini takip edebilmeyi sağlar (İlci, 2002).
- Öğrenme süreci içerisinde öğrencinin harcadığı zamanın, çalışmalarının, eksikliklerinin, müsveddelerinin ve düzeltmelerinin ayrıntılı bir şekilde görülmesini sağlar.
- Öğrenci en iyi yaptığı çalışmalarını portfolyosuna koyduğundan çalışmaları ile gurur duymasını sağlar (Kaptan ve Korkmaz, 2000).
- Öğrencinin yeteneklerini sergilemesine, yaratıcılığını geliştirmeye ve ilgi alanlarını artırmaya fırsat verir (Korkmaz, 2004).
- Öğrencinin kendi çalışmalarını değerlendirmesi yoluyla sorumluluk kazanmasını ve öz değerlendirme yapmasını sağlar (Atılgan, 2006).

- Öğrenciyi öz değerlendirmeye ve kendi öğrenmelerini kontrol etmesine teşvik eder (Arter, Spandel ve Culham, 1995; Fenwich ve Parsons, 1999).
- Öğrencinin ailesiyle iletişim kurmasını destekler.
- Öğrencinin kendisine olan güvenini artırır (Arter, Spandel ve Culham, 1995).
- Portfolyolar öğrencilere risk alma, çözüm geliştirme keşifleri ve kendi öğrenmelerini yargılama fırsatı sunar (Paulson, Paulson ve Meyer, 1991).
- En önemlisi portfolyolar öğrencilerin belli özelliklerini, bilgi, beceri ve yeteneklerini gösterebilme imkanı sağlar (Arter, Spandel ve Culham, 1995; Paulson, Paulson ve Meyer, 1991; Fenwich ve Parsons, 1999).
- Öğrencinin zaman içindeki gelişiminin izlenmesini sağlar (Fenwich ve Parsons, 1999).
- Öğrencilerin kendilerine olan güvenlerinin artmasını sağlar (Fenwich ve Parsons, 1999).
- Öğrencinin sınıf dışında da düşünmesini ve çalışmasını sağlar (Zollman, 1994, aktaran: Ogan-Bekiroğlu, 2004:5)
- Öğrencilerin düşünme becerilerini, bilgilerini, kendilerini ifade edebilme yeteneklerini ve derse katılımlarını artırır (Oosterhof, 1999, aktaran: Ogan-Bekiroğlu, 2004: 5).
- Öğrenciler kendi kişisel görüşlerini, değerlerini ve inançlarını, öğrenci ve yazar olarak kendilerini, anlayışlarını, amaç ve sezgileri hakkındaki ifadelerini formüle edebilir ve yansıtabilirler (Kan, 2007).

Portfolyonun öğretmene faydaları

- Öğretmenin daha objektif değerlendirme yapabilmesine olanak sağlar.
- Öğrencilerinin yeteneklerini keşfetmelerine imkan verir.
- Öğretmene, öğrencinin gerçek gelişimini kanıtlarla daha sağlıklı izleme fırsatı verir.
- Öğrencisinin gerçekte ne öğrendiğinin somut resmini çizmede kolaylık sağlar.

- Öğrenme-öğretme süreci hakkında gerçekçi ve performansa dayalı bilgiler verir (Korkmaz, 2004).
- Öğrenme ve değerlendirmeyi birleştirerek, öğrencinin hem süreç içinde hem de sonuçta değerlendirilmesini sağlar (Atılğan, 2006).
- Öğrencilerinin güçlü ve zayıf yönlerini görebilmelerini sağlar.
- Velilerle daha çok iletişim kurabilmelerine yardımcı olur.
- Öğretmenin donanımına katkıda bulunur (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009).
- Öğrencilerinin bir bütün olarak gelişimlerini izleme fırsatı elde eder.
- Öğretmenler arasında öğretim materyallerinin ve tekniklerinin paylaşımında katkıda bulunur.
- Başka sınıflardaki öğrencilerin portfolyo çalışmaları incelendiğinde, öğretimle ilgili fikirlerini geliştirebilme imkanı elde eder (Korkmaz ve Kaptan, 2000).
- Portfolyolar işbirlikçi eğitime teşvik için öğretmene yardım eder (Fenwich ve Parsons, 1999).

Portfolyo değerlendirmenin, öğretmene ve öğrencilere sağladığı faydalar dışındaki faydalarını Kan (2007: 139–139) aşağıdaki gibi özetlemektedir:

- Okulun sorumluluklarını artırır.
- Portfolyo değerlendirme, değerlendirmede reform anlayışını yansıtır.
- Öğrenci öğrenimi ve öğretimi geliştirir.
- Öğrenci amaç ve öğrenmelerine ilişkin ortak vizyon oluşturulmasını sağlar.
- Öğrenci öğrenmelerine ilişkin gerçek durumun tespit edilmesini sağlar.

Ayrıca portfolyolar;

- Müfredat ve öğretimi değerlendirmeye yarar (Arter, Spandel ve Culham, 1995).
- Öğrencilerin öğrenmelerinde cesaret verici bir eğitim aracı olabilir (Arter, Spandel ve Culham, 1995).
- Öğretim programının ilerlemesini gösterir (Paulson, Paulson ve Meyer, 1991).

- Eğitimdeki eksikliklerin belirlenmesine yardımcı olur (Fenwich ve Parsons, 1999).
- Sadece sonuç değil aynı zamanda öğrenme sürecini gösterir (Fenwich ve Parsons, 1999).

Portfolyonun sınırlılıkları

Portfolyo değerlendirme sonuçlarının güvenilir olması için verilerin farklı kaynaklardan (öğretmen, öğrencinin kendisi, öğrencinin arkadaşı ve veli) alınmasına fırsat verecek şekilde içeriğinin düzenlenmesi gerekmektedir (Sewell vd, 2002: aktaran Baki ve Birgin, 2004: 83). Ayrıca yapılacak değerlendirmenin çok boyutlu olması sebebiyle öğretmen ve öğrencinin portfolyo uygulama sürecinde fazladan zaman harcamaları gerekir Portfolyoların uygulanmasının, değerlendirilmesinin uzun zaman alması ve çok zahmetli olması, toplanan verilerin dosyalanması ve değerlendirilmesi sürecinde geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış kriterlerin kullanılmasına ihtiyaç duyulması portfolyonun sınırlılıklarının başında gelmektedir (Çepni, 2008).

Ayrıca portfolyoların oluşturulması, uygulanması ve planlanması yoğun çalışma, emek ve eğitim gerektirmektedir. Özellikle kalabalık sınıflarda portfolyoların uygulanması oldukça zor, karmaşık, zaman alıcı ve maliyeti yüksektir. Öğretmenin harcadığı zaman, emek ve işgücü göz önüne alındığında, öğretmene çok fazla yük getirmekte ve özellikle sınıfın kalabalık olması, değerlendirme aşamasında öğretmenin hata yapma riskini artırmaktadır (Kan, 2007).

Fenwich ve Parsons (1999) portfolyoların farklı öğeler içermesinin değerlendirmeyi zorlaştırdığından ve çoğu zaman değerlendirmenin zaman alıcı olduğundan bahsetmektedir. Ayrıca, öğrenciler bazen portfolyo kullanma konusunda şüphe içinde kalabilirler. Ne yapacaklarını bilmeyebilir ya da zaman konusunda sıkıntı yaşayabilirler. Bazı öğrenciler ise öz değerlendirme ve karar verme konusunda rahatsız olabilirler. Öğrencilere portfolyo kullanımı ve sorumluluk almaları konusunda yardımcı olunması, onlara kendilerini rahat hissettirilmesi gerekir. Bu konuda öğrencilerin desteğe, önerilere, geribildirimlere ve yeterli sabra ihtiyaçları vardır (Fenwick ve

Parsons, 1999). Portfolyonun içeriğinde öğrenci çabasını temsil etmeyen çalışmaların yer alması, portfolyo içeriğini değerlendirmek için seçilen kriterlerin zayıf olması ve değerlendirme sırasında elde edilen sonuçların değerlendirmecinin etkisi altında kalması portfolyonun sınırlılıkları arasında yer almaktadır (Arter ve Spandel, 1992).

Her teknik gibi bütün faydalarına rağmen portfolyonun diğer sınırlılıkları da aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Çoktan seçmeli testlere göre güvenilirliği daha düşüktür.
- Portfolyo tekniği özellikle geleneksel ölçme ve değerlendirme teknikleriyle ölçülebilen bilgi basamağındaki davranışları ölçme konusunda yetersizdir.
- Sınıf koşullarının yetersiz olması, portfolyoların saklanması sorun yaşanmasına sebep olabilir.
- Diğer ölçme ve değerlendirme tekniklerine göre portfolyoların içeriğine karar vermek daha zordur.
- Geleneksel tekniklere alışmış olan aileler, portfolyo değerlendirme tekniğine daha şüpheci yaklaşabilirler.
- Sınıf dışında portfolyo uygulaması için yapılan çalışmalarda, öğrencilerin ürünlerini kendilerinin yapıp yapmadığı konusunda sorun yaşanabilir (Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak, 2009).
- Portfolyo değerlendirme diğer ölçme araçlarıyla birlikte kullanılmadığında yetersiz kalabilir.
- Portfolyoların amacı ve ölçütleri yeterince açık ve anlaşılır değil ise, portfolyo için toplanan çok çeşitli çalışmalar öğrenci başarısını ve gelişimini örnekleyemez.
- Portfolyo için bireyselleştirilmiş ölçütlerin geliştirilmesi öğretmeni zorlayabilir (Atılgan, 2006).
- Öğrencilerin portfolyolarına koyacakları çalışmalar, onların performansı hakkında genelleme yapabilme olasılığını düşürebilir (Mc Millian, 1997, aktaran: Ogan-Bekiroğlu, 2004: 5).

2.2.10. Geleneksel değerlendirme yöntemi ve portfolyo değerlendirme yönteminin karşılaştırılması

Öğrenmede bütünleştiricilik, proje tabanlı öğretim ve bilimsel süreç becerileri gibi yaklaşımlara paralel yeni bir yaklaşım geliştirme amacıyla olan portfolyo değerlendirme yönteminin geleneksel değerlendirme yöntemi ile karşılaştırıldığında birçok üstünlükleri bulunmaktadır.

Tablo 2–1. Geleneksel Değerlendirme Yöntemi ve Portfolyo Değerlendirme Yönteminin Karşılaştırılması (İlci, 2002).

Geleneksel değerlendirme yöntemleri	Portfolyo değerlendirme yöntemi
Öğrencinin yeteneğini tek bir zamanda ölçer.	Öğrencinin yeteneğini her zaman ölçer.
Öğrenci değerlendirme kriterlerinden habersizdir, öğretmen değerlendirmeyi yalnız yapar.	Öğrenci değerlendirme kriterlerinden haberdardır. Değerlendirme süreci öğrencinin de katılımıyla gerçekleşir.
Öğrencinin dil yeteneğinin ranjını yakalayamaz.	Dil öğrenme performansını çoğu yönüyle yakalar.
Öğrenciye sorumluluk verilmez.	Öğrenci nasıl sorumluluk alacağını öğrenir.

Tablo 2–1.'de görüldüğü üzere, geleneksel değerlendirme yöntemleri öğretmenin egemenliği altındadır ve süreç içinde değerlendirme imkanı vermemektedir. Portfolyo değerlendirme yönteminde ise öğrencinin gelişimi ve yeteneği süreç içinde ölçülebilmektedir. Ayrıca değerlendirme sürecine öğrencinin de katılımı, öğrenciye sorumluluk bilincini kazandırma ve öz değerlendirme yapma imkanı sunmaktadır.

2.2.11. Portfolyo ve standart çoktan seçmeli sınavlar ile yapılan değerlendirme arasındaki farklar

Öğrencilerin süreç içerisinde gelişimlerini takip etmek ve onlara kendilerini değerlendirme fırsatını vermek vb. amaçları olan portfolyo değerlendirmenin standart

çoktan seçmeli testlerle yapılan değerlendirmelere göre birçok üstünlükleri bulunmaktadır. Bunlar Tablo 2–2.’de karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

Tablo 2–2. Portfolyo ve Standart Çoktan Seçmeli Sınavlar İle Yapılan Değerlendirme Arasındaki Farklar (DeFina, 1992: aktaran Baki ve Birgin, 2004: 82).

Portfolyo ile yapılan değerlendirme	Standart çoktan seçmeli sınavlar ile yapılan değerlendirme
Öğrencinin bulunduğu doğal ortamda yapılır.	Doğal ortamda yapılmaz.
Öğrencinin eksikliklerini göstermesinin yanında başarılı olduğu yönlerini gösterme fırsatı sağlar.	Öğrencinin belli bir alandaki hataları hakkında sınırlı bilgi verir.
Öğretmene öğrenci hakkında birinci elden bilgi verir.	Öğrencinin öğrenmesindeki eksikliklerin teşhisine yönelik olarak sınırlı bilgi verir.
Öğretmene, öğrenciye, veliye ve yöneticilere öğrencinin zayıf ve güçlü olduğu alanları görme fırsatı verir.	Öğrencinin grup içindeki seviyesi hakkında bilgi verir.
Devam eden bir süreç olduğundan çeşitli değerlendirme ve gözlem yapma imkanı vardır.	Öğrenciyi sınırlı bir zaman diliminde sadece belli becerilerini değerlendirir.
Öğrenci için gerçekçi ve anlamlı olan, günlük hayattan alınan etkinlikler içinde öğrenciyi değerlendirir.	Öğrenci için anlamlı olmayabilen suni olarak oluşturulan etkinlikler içinde değerlendirir.
Öğrencinin kendi bilgileri ve çalışmaları hakkındaki düşüncelerini yansıtmasına teşvik eder.	Öğrenciden sadece arzu edilen cevabı vermesini ister.
Veliye çocuğunun çalışması ve bilgisi hakkındaki düşüncelerini yansıtmasına teşvik eder.	Velilerin çoğu zaman anlamakta zorlandığı sayısal verileri sunar.
Öğretmen-öğrenci-veli arasında iletişimin kurulmasına teşvik eder.	Öğretmen-yönetici etkileşimine odaklanır.
Öğretimi ve müfredatı yönlendirir, öğretim sürecinin merkezine öğrenciyi yerleştirir.	Eğitim sürecinin merkezine müfredatı yerleştirir.

2.3. İlgili Araştırmalar

İlgili araştırmalar bölümünde, ölçme değerlendirme yaklaşımları ve özellikle portfolyo değerlendirmeye yönelik literatürde bulunan bazı araştırmalara yer verilmiştir.

Gelbal ve Kelecioğlu (2007), öğretmenlerin kullandıkları ölçme değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algılarını ve karşılaştıkları sorunları araştırmışlardır. Öğretmenlerin kendilerini yeterli bulmadıkları yöntemler arasındaki ilk sırada öğrencilerin kendilerini değerlendirmeye dayalı yöntemlerin geldiği sonucuna ulaşılmış ve öğretmenlerin öğrenci başarısını belirlemede, kendilerini daha yeterli gördükleri geleneksel ölçme değerlendirme yöntemlerini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu yöntemlerin eğitim sisteminde yaygın olarak kullanılmaması ve bu araçları öğretmenlerin nasıl kullanılacağına ve sonuçların nasıl değerlendirileceğine ilişkin yeterince örneğin bulunmamasının öğretmenlerin bu alanda güçlük çekmelerinin sebepleri arasında yer alacağını ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerini uygulamada karşılaştıkları sorunların başında; okul imkânlarının yetersizliği, sınıf mevcutlarının kalabalık oluşu, öğrenciler ile velilerin ilgisizliğinin geldiği birçok araştırmacı tarafından belirtilmiştir (Kuran ve Kanatlı, 2009; Sağlam-Arslan, Derecioğlu-Kaymakçı ve Arslan, 2009; Gelbal ve Kelecioğlu, 2007).

Baki ve Birgin (2002)'in matematik dersi için geliştirdikleri gelişim dosyasına yönelik öğretmen görüşlerini araştırdıkları çalışmalarında, portfolyoların kalabalık sınıflarda uygulanmasında öğrenci çalışmalarının puanlanması ve gözlem formlarının doldurulmasının zaman alması, öğretmenlerin karşılaştıkları en önemli problem olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkında yeterli bilgi sahibi olmamalarının, söz konusu yöntemlerin etkin kullanımını olumsuz etkilediği de belirtilmektedir.

Kaptan ve Korkmaz (2003)'in portfolyoların uygulanabilirliğine yönelik ilköğretim fen öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükler hakkındaki çalışmalarında ise, öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içinde portfolyolarla ilgili yeteri kadar eğitim almamaları sebebiyle öğretmenlerin portfolyolar ve portfolyo değerlendirme sürecine

yönelik bilgi eksikliklerinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu eksikliklerin, öğretmenlerin fen öğretimindeki portfolyo uygulamalarında güçlükler yaşamalarına sebep olduğunu belirtmişlerdir. Bu sebeplerle öğretmenlere alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemleri ile ilişkili teorik bilgilerin yanı sıra uygulamaya dönük pratik bilgileri de içeren ek formasyonun verilmesinin gerekliliği ve öğretmenlerin ölçme değerlendirme konusunda eğitime ihtiyaç duydukları birçok araştırmacı tarafından ifade edilmiştir (Gelbal ve Kelecioğlu 2007; Kuran ve Kanatlı, 2009, Sağlam-Arslan, Derecioğlu-Kaymakçı ve Arslan, 2009).

Barootchi ve Keshavarz (2002), portfolyolardan elde edilen sonuçlar ile öğretmenlerin hazırladıkları testlerin puanları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmayı İran'da 16 yaşlarında bayan lisesine giden 60 öğrenci üzerine yapmışlardır. Başarı değerlendirmesi için kontrol grubuna sadece öğretmen yapımı testler, deney grubuna hem öğretmen yapımı testler hem de portfolyo uygulanmıştır. Hedeflere dayalı olarak notlandırmaları da denetim listelerine göre yapmışlardır. Elde edilen bulgulara göre, portfolyo değerlendirme ile öğretmenlerin hazırladıkları test sonuçları arasında yüksek korelasyon (ilişki) bulunmuştur. Sonuçlar, portfolyo değerlendirme ile öğretmen yapımı testlerin beraber kullanılmasının biçimlendirici değerlendirme ile öğretimsel programların planlanması için ihtiyaç duyulduğunu ve öğrenci gelişiminin sürekli ölçümünde kullanılabileceğini ortaya koymaktadır. Enoki (1992)'nin yaptığı çalışmasından elde edilen sonuçlar ise portfolyoların öğrencilerin öğrenmelerindeki gelişmeleri standart testlere göre daha doğru ölçmede yararlı olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca Baki ve Birgin (2002)'in yaptıkları çalışmada portfolyoların geleneksel ölçme ve değerlendirme araçlarına göre öğrencinin öğrenmesi hakkında daha geniş ve ayrıntılı somut deliller sunduğu belirtilmiştir.

Andrade (2000), rubrikler ile yapılan değerlendirmeler sayesinde öğretmenlerin daha objektif kararlar verdiğini ve öğrencilerini daha derinlemesine inceleyebildiklerini vurgulamaktadır. Smith (2003), alternatif değerlendirme formları üzerine yaptığı çalışmasında, standart testler ile alternatif değerlendirme yaklaşımlarından (gözlem, öğrenci profilleri, öz değerlendirme, portfolyo) bahsetmiştir. Öğretmenlerin alternatif değerlendirme yaklaşımlarını daha güvenilir uygulamaları için

kriterler listesi belirlemelerini ve kriterleri öğrenme koşullarına göre yapmaları gerektiğini belirtmiştir. Kriterler listesini öğretmenlerin belirleyebilmeleri için ise eğitim almaları gerektiğini de vurgulamıştır. Nystrand, Cohen ve Dowling (1993) üniversite üçüncü sınıf öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmalarında ise, Wisconsin Üniversitesi Sözel Değerlendirme Projesi geliştirilmiş ve test edilmiştir. Portfolyoların değerlendirilmesinde ve okunmasında değerlendirici güvenilirliği arasındaki farklılıkları incelemişlerdir. Sonuçlar, okuyucuların sadece farklı sınıflar için değil, aynı portfolyo içinde farklı çalışmaların yer almasından dolayı tutarlı değerlendirmelerini sürdürmelerinin zor olduğunu ortaya koymaktadır.

Enoki (1992) üç yıllık bir zaman diliminde öğretmenler ve öğrenciler arasındaki işbirlikli ve yansıtıcı eğitimi sınavan portfolyo uygulaması üzerine yaptığı çalışmada, öğrencilerin portfolyo sayesinde başarılarının sürekli arttığını, öğretmenlerin portfolyo uygulamasını öğretimin ayrılmaz bir parçası olarak gördüklerini ve bu uygulamayı önemsediklerini rapor etmiştir. Baki ve Birgin (2002), portfolyo uygulamasının öğrenciyi öğrenmeye teşvik ettiğini, onlara öz değerlendirme fırsatı sunduğunu ve öğretmene öğretimi planlaması konusunda yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

Ashellman ve Glover-Dorsey (1997), Kean Üniversitesi ve Galveston'daki Texas Üniversitesi hemşirelik okulunda portfolyo örnekleri geliştirmişlerdir. Portfolyonun öğrencilerin meslekteki gelişimini ve üst düzey bilişsel stratejilerinin gelişimini çok boyutlu bir çerçevede değerlendirilmesine olanak sağladığını belirtmişlerdir. Sonuçlar, portfolyolar sayesinde öğrencilerin profesyonel gelişimlerinin, becerilerinin ve kavramlardaki başarılarının esnek bir biçimde değerlendirebildiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca Korkmaz ve Kaptan (2002)'ın fen eğitiminde öğrencilerin gelişimini değerlendirmek için portfolyo kullanımı üzerine yaptıkları çalışmalarında, öğrencilerin portfolyo değerlendirmede geçirdikleri süreç içerisinde fen bilgisi dersine ayırdıkları zaman diliminde artış olduğunu ve portfolyo sayesinde öğrencilerin bilimsel kavramları çalışmalarına yansıttıklarını gözlemlemişlerdir.

Slater, Ryan ve Samson (1997), cebir tabanlı fiziğe giriş dersi alan 35 öğrenci üzerine yaptıkları çalışmada ise deney grubuna portfolyo uygulamıştır. Elde edilen bulgular, deney ve kontrol grubunun başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığını göstermektedir. Ayrıca portfolyo kullanımının öğrencilerdeki sınav heyecanını azalttığı, öğrenciye cesaret verdiği, sorumluluğu artırdığı ve fizik dersini portfolyo sayesinde öğrencilerin daha iyi anladıklarını ifade etmişlerdir. Ocak (2006)'ın çalışmasında da portfolyo uygulama sürecinde öğrencilerin sınav stresinden kurtuldukları ve yeteneklerini fark ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Bahçeci (2009), portfolyo değerlendirmenin sınav kaygısı, çalışma davranışı ve insan anatomisine ilişkin tutum üzerine etkisini araştırdığı çalışmada öğrencilerin duyuşsal özelliklerinde olumlu değişikliğin meydana geldiğini, portfolyonun öğrenci kaygısını azalttığını belirtmiştir. Ayrıca portfolyo uygulama süreci sayesinde öğrencinin öğretim üyesi ile daha sık görüşmesi, akran toplantıları ve öğrencilerin ders içi ve ders dışında kendini daha iyi yansıtmaya olanak sağlamasının öğrencilerde derse ilişkin ön yargıyı azalttığı görülmüştür. Bedir, Polat ve Sakacı (2009)'nın yaptıkları çalışmada da, öğrencilerin Fen ve Teknoloji dersine karşı motivasyonlarında ve tutumlarında portfolyoların olumlu yönde etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır. Ersoy (2006) ise öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin görüşlerini araştırdığı çalışmada, gelişim dosyasına dayalı değerlendirme sürecinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yarısının kaygı ve stres yaşadıklarını, diğer yarısının ise bu süreçten zevk aldıklarını belirtmiştir.

Segers, Gijbels ve Thurlings (2008), öğrencilerin portfolyo değerlendirme uygulamaları ve öğrenme yaklaşımlarındaki algıları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Portfolyo değerlendirme uygulamalarında bir yıllık tecrübeleri olan birinci sınıf öğrencileri ile ikinci sınıf öğrencilerinin algıları arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Toplam 110 öğrenci eğitim-öğretim yılı sonunda iki anket tamamlamışlardır. Birincisi öğrenme yaklaşımlarını ölçmek için çalışma süreci anketi ve ikincisi öğrencilerin algılarını ölçmek için değerlendirme deneyim anketidir. Araştırmada portfolyo değerlendirme kullanıldığında geri bildirimin olmasının ve portfolyo değerlendirmenin sadece araştırma tasarımı gibi görülmemesi gerektiğini vurgulamışlardır. Sonuçlar, öğrencilerin portfolyo değerlendirmeye teşvik edilmesinin öğrenmenin kalitesini

etkilediğini ortaya koymaktadır. Benzer şekilde belirli zamanlarda öğretmenlerin, öğrenciler ile velilere gelişimleri hakkında geri bildirim vermelerinin ve öğrencilere uygulama sürecinde rehberlik yapmalarının gerektiğini Smith (2003) ve Bedir, Polat ve Sakacı (2009) yaptıkları çalışmalarında vurgulamaktadırlar.

Hall ve Hewitt-Gervanis (2000), öğrenci portfolyolarının öğrenmedeki ve değerlendirmedeki rollerini araştırmışlardır. Araştırma ile sınıflarında portfolyo uygulayan öğretmenlerin perspektifinden, portfolyo uygulamalarının öğretimdeki seviyesini ve sınıf ortamına göre değişimleri incelenmiştir. Anaokulundan beşinci sınıfa kadar görev yapan toplam üç okuldaki öğretmenlere anket uygulamışlardır. Daha fazla portfolyo kullanım şekillerini incelemek ve öğretmen algılarını keşfetmek için 44 öğretmen altkümesiyle görüşme yapmışlardır. Sonuçlar, öğretmenlerin portfolyoları kullanmalarında daha bilinçli kararlar verdiklerini, bu kararlarda çocuğun beceri ve seviyelerinin, uygulama amaçlarının ve sınıf ortamının etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca bu kararlar portfolyo ürünlerinin çalışma portfolyosu (biçimlendirici) veya performans portfolyosu (son haline) olup olmamasına da dayandığını ifade etmişlerdir. Portfolyoların öğrencilerin çalışmalarına ve güdülerine olumlu katkı sağladığını ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre kendi öğretim yöntemlerini şekillendirmelerinde etkisinin olduğunu da belirtmektedirler.

Tezci ve Dikici (2004), bireysel gelişim dosyasına dayalı değerlendirme yaklaşımının yaratıcı düşünce gelişimine etkisini araştırmışlardır. Araştırmada deney grubuna bireysel gelişim dosyasına dayalı değerlendirme yaklaşımını, kontrol grubuna ise geleneksel değerlendirme planı uygulanmıştır. Öğrencilerin yaratıcı düşünme yeteneklerini ölçmek için veri toplama aracı olarak Torrance Yaratıcı testi sözel ve şekil A formları kullanmışlardır. Sonuçlar, bireysel gelişim dosyasına dayalı değerlendirmenin öğrencilerin şekilsel ve sözel yaratıcılıklarını daha fazla geliştirdiğini ve yüksek düzey düşünme süreçleri üzerine olumlu etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca Ersoy (2006)'un ve Bahçeci ve Kuru (2008)'nin yaptıkları çalışmalarda da portfolyoya dayalı değerlendirmenin yaratıcılık, sorumluluk duygusu, özgün düşünme, araştırma, problem çözme, teknolojiyi kullanma becerilerini geliştirme ve zamanı etkin kullanma gibi birçok olumlu katkısının olduğu belirtilmiştir. Benzer

şekilde Bujan (1996)'ın öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerindeki sorumluluklarını artırmak amaçlı 120 ortaokul öğrencisinin katılımı ile gerçekleştirdiği portfolyo ve proje çalışmasından elde edilen bulgularla, işbirlikçi öğrenme faaliyetleri sırasında öğrencilerin öğrenmede sorumluluk almalarında, üst düzey kritik düşünme becerilerinde, problem çözme stratejilerinde ve öz değerlendirmelerinde iyileşme olduğu gözlenmiştir.

Zou (2002) değerlendirme portfolyosunun fayda ve sınırlılıklarını, uygulama ile öğrencilerin öz yeterlik ile performanslarındaki artış ve portfolyoya dayalı öğrenci tutumlarındaki değişiklikleri araştırdığı çalışmasında, öğrencilerin portfolyo oluşturma sürecinde öz yeterliği ile yeteneklerinde artış olduğunu ve daha fazla çaba sarf ettiklerini gözlemlemiştir. Ocak (2006)'ın portfolyoya ilişkin 5. ve 8. sınıf öğrencilerinin görüşlerini araştırdığı çalışmasının sonuçlarına göre, öğrencilerin portfolyo sayesinde puanlama becerilerinin geliştiği ve yeteneklerini fark ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Birgin (2008)'in portfolyo değerlendirme uygulamasına ilişkin öğrenci görüşlerini araştırdığı çalışmasından elde ettiği bulgular, öğrencinin portfolyo uygulamaları ile kendini değerlendirme fırsatı bulduklarını ve öğrenmede sorumluluk almalarına teşvik ettiğini ortaya koymaktadır. Portfolyo uygulamasına katılan çoğu öğrencinin de uygulamaya karşı tutumlarının olumlu olduğu fakat değerlendirme formlarının sık dağıtılıp, çalışmaların sık toplanmasının öğrencilerin bazılarında bıkkınlığa sebep olduğu saptanmıştır. Ayrıca Zou (2002) yaptığı çalışmada birçok öğrencinin portfolyoya karşı olumlu tutumlar sergilediklerini fakat portfolyo konusunda bilgi eksikliği olan öğrencilerde olumlu etkisinin olmadığını ortaya koymuştur. Birgin (2008) ve Bedir, Polat, Sakacı (2009) ise öğrencilere portfolyo uygulamasının amacı ve süreci hakkında daha geniş ve detaylı bilgiler verilmesinin onların portfolyo uygulamasına karşı daha olumlu tutumlar sergilemelerine yardımcı olacağını vurgulamışlardır. Ayrıca portfolyo değerlendirme yönteminin öğrenme ve değerlendirme sürecinde öğrenci, öğretmen ve veli arasındaki ilişkiyi güçlendirdiği birçok araştırmacı tarafından da belirtilmektedir (Birgin, 2008; Ocak, 2006; Hall ve Hewitt-Gervanis, 2000; Ashellman ve Glover-Dorsey, 1997).

Baki ve Birgin (2004), matematik dersine yönelik geliştirilen bilgisayar destekli gelişim dosyasının eğitim sistemi içinde uygulanabilirliğini araştırmışlardır.

Elde edilen bulgulara göre, bilgisayar destekli portfolyo kullanımının normal uygulanan portfolyolara göre öğretmenlerin yükünü azalttığı ve zamandan tasarruf sağladığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca bilgisayar destekli portfolyo uygulamasının öğrenciyi geleneksel ölçme ve değerlendirme araçlarına göre daha gerçekçi ve ayrıntılı izleme fırsatı sunduğunu, öğretmene öğretimi yönlendirmede kılavuzluk yaptığını, öğrenci merkezli öğretim yapmaya teşvik ettiğini ve öğrencinin veli ve öğretmeni ile iletişiminin güçlendiğini rapor etmişlerdir. Sonuçlar, bilgisayar destekli portfolyoların mevcut eğitim sistemi içinde öğrenci değerlendirmesinde alternatif bir değerlendirme aracı olabileceğini ortaya koymaktadır. Benzer şekilde Morgil vd. (2004) bilgisayar destekli kimya eğitiminde portfolyo üzerine yaptıkları çalışmada, bilgisayar destekli öğretim süreçlerinde öğrencilerin derslerde verilen bilgileri tekrarlayabilmelerini sağladığını ve bu sayede kalıcı olarak öğrenmelerin olacağını vurgulamışlardır. Sonuçlar, öğrencilerin bilgisayar teknolojisini anlamada güçlük çektiklerini ve portfolyo dosyası hazırlama başarılarının bilgisayar karşı tutum ile paralellik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

III. BÖLÜM

3. Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, araştırma örneklemine ilişkin bulgular, ölçme aracının geçerlik ve güvenirlik çalışması, veri toplama süreci ve veri analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Portfolyo değerlendirme tekniğine ilişkin ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin görüş ve önerilerinin neler olduğunun belirlenmesini amaçlayan bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. “Tarama modelleri, geçmişte ve halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır” (Karasar, 2008: 77).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2009–2010 eğitim ve öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı, Ankara ilindeki 900 resmi ilköğretim okulunda görev yapan ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini ise küme örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. “Birden fazla kitle birimi içeren örneklem birimlerinin örnekleme çekilmesi şeklinde uygulanan yöntem küme örnekleme adı verilir” (Çingi, 1994: 237). Küme örnekleme yöntemi ile Altındağ, Çankaya, Gölbaşı, Mamak ve Yenimahalle ilçelerindeki toplam 10 ilköğretim okulu seçilmiş ve bu

okullarda görev yapan ilköğretim birinci kademedeki toplam 143 sınıf öğretmeni araştırma örneklemini oluşturmuştur.

3.2.1. Araştırmanın örneklemi

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin demografik özellikleri ile ilgili bilgiler incelenmiş ve yorumlanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetleri, eğitim durumları, meslekteki kıdem yılları, okuttukları sınıf ve görev yaptıkları sınıf mevcuduna ilişkin frekans ve yüzdelikler Tablo 3–1.’de verilmiştir.

Tablo 3–1. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	103	72
	Erkek	40	28
Eğitim durumu	Ön lisans	42	29,4
	Lisans	95	66,4
	Yüksek lisans ve Doktora	6	4,2
Meslekteki kıdem yılı	1–10 yıl	20	14
	11–20 yıl	67	46,9
	21+ yıl	56	39,2
Okuttuğu sınıf	1. sınıf	24	16,8
	2. sınıf	24	16,8
	3. sınıf	38	26,6
	4. sınıf	29	20,3
	5. sınıf	28	19,6
Görev yaptığı sınıf mevcudu	20’den az	5	3,5
	21–30 arası	45	31,5
	31–40 arası	70	49
	41+	23	16,1

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 3–1.’e göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %72’si kadın, %28’i erkektir. Bu yönüyle araştırmaya katılan öğretmenler arasında cinsiyet yönüyle büyük farklılık vardır. Öğretmenlerin meslekteki çalışma süreleri ise; 1–10 yıl arasında %14, 11–20 yıl arasında %46,9, 21 yıl ve üzeri %39,2 olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin okuttukları sınıf düzeyleri ise; %16,8’i 1.sınıf, %16,8’i 2.sınıf, %26,6’sı 3.sınıf, %20,3’ü 4.sınıf ve % 9,6’sı 5. sınıftır. Ayrıca öğretmenlerin %49’u (31–40) ve %16,1’i (41+) mevcudu kalabalık olan sınıflarda görev yapmaktadırlar.

Öğretmenlerin %29,4’ü ön lisans, %66,4’ü lisans, %4,2’si yüksek lisans ve doktora mezunudur. Tablo 3–2.’de öğretmenlerin mezun oldukları fakültelerin dağılımı ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Tablo 3–2. Öğretmenlerin Eğitim Durumlarının Dağılımı

Eğitim durumu	Mezuniyet okul tipi	f	%
Ön lisans	Eğitim ön lisans/ iki yıllık eğitim yüksek okulu	35	24,5
	Eğitim enstitüsü	7	4,9
	Toplam	42	29,4
Lisans	Eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği programı	43	30,1
	İ.İ.B.F.	16	11,2
	Fen edebiyat fakültesi	16	11,2
	Mühendislik fakültesi	7	4,8
	D.T.C.F.	5	3,5
	İletişim fakültesi	4	2,8
	Diğer	4	2,8
	Toplam	95	66,4
Yüksek Lisans ve	Yüksek lisans	5	3,5
Doktora	Doktora	1	,7
	Toplam	6	4,2

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 3–2.’ye göre, öğretmenlerin eğitim durumları frekans büyüklüğüne göre sıralandığında; Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Programı, Eğitim Ön Lisans/İki Yıllık Eğitim Yüksek Okulu, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Eğitim Enstitüsü, Mühendislik Fakültesi, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi, Yüksek Lisans, İletişim Fakültesi ve Doktora olduğu görülmektedir. Ayrıca mezuniyetini diğer olarak belirten öğretmenlerde Sanat ve Tasarım Fakültesi, Açık Öğretim Lisans Tamamlama ve Yabancı Diller Bölümünden mezun olmuşlardır. Bu bulgular ışığında görülüyor ki araştırmaya katılan öğretmenlerin %59,5’inin eğitim durumları, eğitim fakültelerinin iki yıllık ya da dört yıllık bölümlerinden oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlere, üniversitede ve hizmet içi eğitimde ölçme ve değerlendirme dersi alma durumları sorulmuştur. Öğretmenlerin üniversitede ve hizmet içi eğitimde ölçme ve değerlendirme dersi alma durumları Tablo 3–3.’te verilmiştir.

Tablo 3–3. Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Dersi Alma Durumları

Değişkenler	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Üniversitede ölçme ve değerlendirme dersi alma durumu	109	76,2	34	23,8
Tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumu	54	37,8	89	62,2

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 3–3.’e göre, sınıf öğretmenlerinin %76,2’si üniversitede ölçme ve değerlendirme dersi almışlardır. Eğitim fakülteleri dışında mezun olan öğretmenler ise formasyon derslerinde ölçme ve değerlendirme dersi aldıklarını belirtmişlerdir.

2005–2006 eğitim öğretim yılından itibaren tüm ilköğretim okullarında uygulanmaya başlanılan ve yeni ilköğretim müfredatında yer alan tamamlayıcı ölçme değerlendirme teknikleri hakkında öğretmenlerin %37,8’i hizmet içi eğitim aldıklarını, %62,2’si ise hizmet içi eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin büyük bir kısmının bu konuda hizmet içi eğitim almamaları, onların tamamlayıcı ölçme ve

değerlendirme teknikleri ile ilgili bilgi eksikliklerinin olabileceği düşüncesine sebep olmaktadır.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine, portfolyo değerlendirme tekniğini uygulama düzeyleri hakkında yöneltilen soruya verilen yanıtlar Tablo 3–4.’te verilmiştir.

Tablo 3–4. Sınıf Öğretmenlerinin Portfolyo Tekniğini Uygulama Düzeyi

Portfolyo değerlendirme tekniğini sınıfta uygulama	f	%
Evet uyguluyorum	114	79,7
Hayır uygulamıyorum	29	20,3

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 3–4.’e göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin %79,7’si portfolyo tekniğini sınıflarında uygulamaktadırlar. Portfolyo tekniğinin sınıflarda uygulanma düzeyinin yüksek olması, yeni müfredat programı ile değişen eğitim ve öğretim anlayışına öğretmenlerin ayak uydurduğu ve öğrenci başarılarını sadece sonuca yönelik değil aynı zamanda süreç içinde değerlendirmenin önemini benimsediklerine de bağlı olabilir.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine portfolyo tekniğini uygulama sebepleri hakkında yöneltilen soruya verilen yanıtlar Tablo 3–5.’de verilmiştir.

Tablo 3–5. Portfolyo Tekniğinin Uygulanma Sebebi

Değişkenler	f	%
Geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerinin ihtiyaçları karşılayamamasından dolayı	53	37,1
Zümre kararı sebebiyle	17	11,9
Kişisel girişimlerim sonucu	16	11,2
Okul gereği alınan karar olduğundan	15	10,5
Program gereği	13	9,1

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 3–5.’e göre, öğretmenlerin %37,1’i “Geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin ihtiyaçları karşılayamamasından” , %11,9’u “Zümre kararı sebebiyle” , %11,2’si “Kişisel girişimler sonucu”, %10,5’i “Okul gereği alınan karar olduğundan” ve %9,1’i “Program gereği” sebeplerinden dolayı portfolyo tekniğini sınıflarında uygulamaktadırlar. Öğretmenlerin portfolyo tekniğini sınıflarında uygulamalarının en büyük sebebinin, geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerinin ihtiyaçları karşılayamamasından dolayı olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine, “Portfolyo değerlendirme tekniği hakkında bilgilerinizin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar Tablo 3–6.’da verilmiştir.

Tablo 3–6. Portfolyo Tekniğine İlişkin Öğretmenlerin Bilgi Düzeyleri

Değişkenler	f	%
Oldukça çok	9	6,3
Oldukça	48	33,6
Orta derecede	68	47,6
Biraz	16	11,2
Hiç	2	1,4

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 3–6.’ya göre, öğretmenlerin %47,6’sı portfolyo tekniği hakkında orta derecede, %33,6’sı ise teknikle ilgili bilgilerinin oldukça iyi olduğunu belirtmişlerdir. Fakat öğretmenlerin %11,2’si portfolyo tekniği ile ilgili bilgilerinin yetersiz olduğunu düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine, “Genel olarak portfolyo değerlendirme tekniğinin etkili bir ölçme ve değerlendirme aracı olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar Tablo 3–7.’de verilmiştir.

Tablo 3–7. Portfolyo Tekniğinin Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Değişkenler	f	%
Çok etkili	3	2,1
Etkili	84	58,7
Az etkili	45	31,5
Etkisiz	11	7,7

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 3–7.’ye göre, öğretmenlerin %58,7’si portfolyo değerlendirme tekniğinin etkili bir ölçme ve değerlendirme aracı olduğunu düşünmelerine karşın %31,5’i tekniğin az etkili ve %7,7’si tekniğin etkisiz olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu portfolyo tekniğinin etkili bir ölçme ve değerlendirme aracı olduğunu düşünmektedirler.

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen ‘Portfolyo Değerlendirmeye İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Kişisel Bilgileri, Görüşleri ve Görüşme Formu’ başlıklı ölçme aracı kullanılmıştır. Ölçme aracı üç bölümden oluşmaktadır:

- a) I. Bölüm: Portfolyo Değerlendirmeye İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Kişisel Bilgileri
- b) II. Bölüm: Portfolyo Değerlendirmeye İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri
- c) III. Bölüm: Portfolyo Değerlendirmeye İlişkin Öğretmen Görüşme Formu

3.3.1. Ölçme aracının hazırlanması

Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen ölçme aracı için öncelikle alanyazın taraması yapılmıştır. Ayrıca maddeler oluşturulurken uzman görüşü ve 5 sınıf öğretmenin de görüşleri alınmış ve gerekli

düzenlemeler yapılmıştır. Düzenlemeler sonucunda portfolyo değerlendirme tekniğine ilişkin ölçme aracı üç bölüm olarak hazırlanmıştır.

Birinci bölümde, sınıf öğretmenlerinin kişisel bilgilerini öğrenmeye yönelik 11 adet madde yer almaktadır. Bu maddelerle öğretmenlerin cinsiyet, eğitim durumu, meslekteki kıdem yılı, okuttukları sınıf düzeyi, görev yaptıkları sınıf mevcudu ve hizmet içi eğitim alıp almadıklarını öğrenmeyi amaçlayan maddeler bulunmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin portfolyo değerlendirme tekniğini sınıflarında uygulama durumlarını, uygulamaya genel bakışlarını ve uygulama hakkındaki bilgi düzeylerini öğrenmeye yönelik maddelere de yer verilmiştir.

İkinci bölümde, portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirme açısından etkililiği ve öğretimde etki düzeyi hakkında öğretmen görüşlerini ölçen maddeler yer almaktadır. Öğretmen görüşleri “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” biçiminde derecelendirilmiştir. Anket maddeleri konularına göre aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır:

a) Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirme açısından öğretmen görüşlerini ölçen maddeler (35 adet)

b) Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkında öğretmen görüşlerini ölçen maddeler (24 adet)

a) Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirme açısından öğretmen görüşlerini ölçen maddeler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

1. Öğrenci, gelişimini kanıtlarla ve daha sağlıklı şekilde izler.
2. Öz disiplini geliştirir.
3. Aileleri ve öğretmenleri arasında daha iyi iletişim kurmasını sağlar.
4. Öğrenci ileriye dönük hedefler belirleme fırsatı bulur.
5. Yeteneklerini sergileme fırsatı verir.
6. İlgi alanlarını geliştirir.
7. Öğrenci istediği her çalışmayı portfolyo dosyasına koyar ve dolayısıyla kendisine seçme şansı verir.
8. Portfolyo uygulamasından sonra öğrenci iyi yönde gelişmeler kaydeder.

9. Öğrenciyi derse karşı daha istekli kılar.
 10. Derse karşı daha aktif yapar.
 11. Öğrenme sürecinde öğrencinin daha çok sorumluluk almasını sağlar.
 12. Öğrenci güçlü ve zayıf yönlerini fark eder.
 13. Öğrencinin değerlendirme sürecine aktif olarak katılmasını sağlar.
 14. Kendine olan güveninin artmasını sağlar.
 15. Öğrencinin kendine ait güzel çalışmalarını sergilemesini ve bununla gurur duymasını sağlar.
 16. Öğrencinin seçtiği ürünlerle gelişimini göstermesine olanak verir.
 17. Sunum ve konuşma yeteneğini geliştirir.
 18. Yaratıcılığını geliştirir.
 19. Öğrenci başarılarını gösterme şansı bulur.
 20. Karmaşık düşünme düzeyi ve davranış örüntüsü oluşturabilir.
 21. Okul etkinliklerine katılma isteğini artırır.
 22. Ailesinin başarılarını daha iyi fark etmesine yardımcı olur.
 23. Toplum içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazanır.
 24. Okuldaki başarısının artmasını sağlar.
 25. Öğrenci kendisine bir hedef belirleyerek bu hedefe yönelik çalışma yapabilir.
 26. Öğrenci gelecekteki öğrenmeleri hakkında fikir sahibi olur.
 27. Farklı yeteneklerini ve düzeylerinin belirlenmesini sağlar.
 28. Eksikliklerini görme fırsatı verir.
 29. Öğrenci, bilgiyi oluştururken çevresiyle sosyal etkileşim içinde olmasını sağlar.
 30. Kendisi hakkında birinci elden güvenilir ve dinamik veriler sağlar.
 31. Öğrenci, portfolyosunun içeriğini ve nasıl bir yapılanma ile sunacağına karar vermesini sağlar.
 32. Öğrencinin kendi öğrenmeleri hakkında öz değerlendirme yoluyla farkındalığını artırır.
 33. Sahip olduğu potansiyeli tüm yönleriyle yansıtabilir.
 34. Belirli zamanlardaki öğrenmelerini fark eder.
 35. Öğretmeni ve akranlarıyla birlikte çalışmasını sağlar.
- b) Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkında öğretmen görüşlerini ölçen maddeler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

1. Uygulanması kolay bir yöntemdir.
2. Öğrencinin gelişim aşamalarını bir bütün olarak takip edebilme olanağı verir.
3. Öğrenme süreci içerisinde öğrencinin harcadığı zamanı, performansı ve gelişimini ayrıntılı bir şekilde gösterir.
4. Aile ve öğretmen arasındaki ilişkiyi güçlendirir.
5. Öğrenci ile iletişimi güçlendirir.
6. Öğrenci hakkında velilere güvenilir bilgi verme yoludur.
7. Bir önceki yıllarda hazırlanan portfolyolara bakıldığında öğrenci gelişimi izlenebilir.
8. Her öğrenci için ayrı ayrı hazırlandığından dolayı uzun zaman alır.
9. Portfolyolar değerlendirilirken, öğrencinin öğrenme ortamında geliştirilen aktivitelere katılma isteği belirlenebilir.
10. Öğrencinin bireysel stratejilerinin belirlenmesini sağlar.
11. Öğretmenler arasında öğretim materyallerinin ve tekniklerinin paylaşımına elverişli bir yöntemdir.
12. Portfolyo değerlendirme ile öğrenme ortamındaki aktiviteleri yönlendirilmesine olanak sağlar.
13. Öğrencinin öğrenme sürecini etkileyen olumlu ya da olumsuz çevresel faktörlerin belirlenip tespit edilmesini sağlar.
14. Başka sınıflardaki öğrencilerin portfolyo çalışmalarını incelerken, öğretimle ilgili fikirleri geliştirir.
15. Portfolyonun sunduğu kanıtlar ile öğrencinin gereksinimlerini teşhis edilebilir.
16. Öğrenci gelişimi kanıtlarla ve daha sağlıklı izlenir.
17. Öğrencinin öğrenme şeması hakkında yeterli bilgiyi sunar.
18. Öğrenci başarısının değerlendirilmesinde tek başına yeterli bir yöntemdir.
19. Sınıf içi değerlendirmenin yapılmasında etkili bir tekniktir.
20. Öğrencinin öğrenme sürecinde bireysel ve grup olarak gösterdiği performansların ölçülmesini sağlayan etkili bir yöntemdir.
21. Öğretmene birinci elden güvenilir kanıtlar sağlar.
22. Öğretmene öğrenci hakkında geleneksel değerlendirme yöntemlerine göre daha detaylı bilgi veren bir yöntemdir.

23. Öğrencinin üst düzeydeki bilişsel ve duyuşsal özelliklerinin yeterli düzeyde ölçülmesine olanak sağlar.

24. Öğrencinin güçlü, zayıf yönleri ve yeteneklerini fark etme fırsatı verir.

Üçüncü bölümde ise 11 adet açık uçlu maddeler yer almaktadır. Ön uygulama çalışması için 4 adet sınıf öğretmeni ile görüşme yapılmış ve ilgili maddeler tekrar gözden geçirilerek düzenlenmiştir. Öğretmenlere yönelik 11 adet açık uçlu madde gerçek uygulama için hazır duruma getirilmiştir. Ön uygulamaya katılan sınıf öğretmenleri araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Sınıf öğretmenlerine yöneltilen maddeler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

1. Sizce “Portfolyo değerlendirme yöntemi” nedir?
2. Portfolyo değerlendirme yöntemine geçiş aşamasında ne tür güçlüklerle karşılaştınız?
3. Portfolyo dosyalarını hazırlarken öğrenciyi yönlendirmede en çok nelere dikkat ediyorsunuz?
4. Portfolyoları nasıl değerlendiriyorsunuz?
5. Portfolyo dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin görüşleriniz nelerdir?
6. Portfolyo dosyalarını puanlarken karşılaştığınız güçlükler nelerdir?
7. Puanlama yanlışlığını önlemek için ne(ler) yapıyorsunuz?
8. Portfolyo uygulamalarının amacına ulaşıp ulaşmadığı ve nedenleri?
 - a. Amacına ulaşıyor. Çünkü ...
 - b. Amacına ulaşmıyor. Çünkü ...
9. Portfolyoya dayalı değerlendirmede karşılaştığınız güçlüklerle yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?
10. Portfolyo kullanımının öğrencilere sağladığı fayda ve sınırlılıklar nelerdir?
11. Portfolyo kullanımının öğretmenlere sağladığı fayda ve sınırlılıklar nelerdir?

Ayrıca üçüncü bölümde, sınıf öğretmenlerinin uyguladıkları portfolyoların geçerlik ve güvenirlik düzeylerini belirleyebilmek amacıyla ‘Evet’, ‘Kısmen’ ve ‘Hayır’ biçiminde derecelendirilmiş 5 adet madde bulunmaktadır. İlgili maddeler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

12. Öğrencilerin portfolyolardan elde ettikleri puanlarla, aynı konu ya da konulara ilişkin hazırlanmış objektif testlerden elde ettiğiniz puanlar arasındaki ilişki tutarlı mıdır?

13. Öğrencilerden toplanan verileri farklı öğretmenler tarafından da puanlıyor musunuz?

14. Portfolyolardan elde edilen puanların veya puan takımlarının, ölçülen özellik yönünden öğrencilerin gerçek düzeylerini yansıtıyor mu?

15. Öğrencilerden toplanan verileri puanlayan öğretmenler arasında tutarlılık var mı?

16. Portfolyolardan elde edilen puanlarla, portfolyonun kapsamına ilişkin sonradan ortaya çıkacak performans ölçüleri arasındaki ilişkinin düzeyini inceliyor musunuz?

3.3.2. Ölçme aracının geçerlik ve güvenirlik çalışması

Güvenirlik çalışması için kapsam ve yapı geçerliği incelenmiştir. Kapsam geçerliği için uzman görüşüne başvurulmuş, yapı geçerliği için ise faktör analizi yapılmıştır.

“Faktör Analizi (Factor Analysis) p değişkenli bir olayda (p boyutlu uzay) birbiri ile ilişkili değişkenleri bir araya getirerek, az sayıda yeni (ortak) ilişkisiz değişken bulmayı amaçlar. Yani, temel bileşenler analizi gibi bir boyut indirgeme ve bağımlılık yapısını yok etme yöntemidir” (Tatlıdil, 2002:167). Veriler üzerinde faktör analizinin yapılabilmesi için Kaiser_Meyer Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity test sonuçları incelenmiştir. KMO’nun 0,60’tan yüksek ve Barlett testinin anlamlı çıkması üzerine faktör analizi yapılmıştır. “Verilerin faktör analizi için uygun olduğu KMO’nun 0,60’tan yüksek ve Barlett testinin anlamlı çıkması ile belirlenmektedir” (Büyüköztürk, 2007:126).

Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği hakkında öğretmen görüşlerini ölçen maddelerin geçerlik sonuçları

Ölçeğin alt boyutlarını tespit etmek amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. Veri setinin faktör analizine uygunluğunun tespit edilebilmesi için KMO örneklem yeterliliği ve Barlett küresellik testi uygulanmıştır. KMO değeri 0,60'tan yüksek ve Barlett testi'de 0,05 önem derecesinde anlamlı olduğundan veri seti faktör analizine uygun bulunmuştur. Yapılan faktör analizi sonuçları Tablo 3–8.'de verilmiştir.

Tablo 3–8. :Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler	Faktör Yükleri
1	,822
2	,760
3	,808
4	,783
5	,773
6	,790
7	,676
8	,843
9	,872
10	,834
11	,728
12	,801
13	,872
14	,868
15	,741
16	,767
17	,794
18	,821
19	,814

20	,798
21	,792
22	,811
23	,702
24	,825
25	,769
26	,806
27	,806
28	,810
29	,790
30	,824
31	,763
32	,784
33	,760
34	,796
35	,743

Not: Açıklanan birikimli varyans yüzdesi: %63, 037

KMO Ölçek Geçerliliği: 0,953

Barlett Küresellik Testi= Ki kare: 5674,997; Sd: 595; p: 0,00

Cronbach's Alpha : 0,983

Temel bileşenler yöntemi ve Varimax döndürme yöntemi kullanılarak maddeler analiz edilmiştir. Örnekleme yeterliliği ölçüsü ve faktör ağırlığı 0,50'nin altında kalan hiçbir madde bulunmadığından dolayı maddelerin hiçbirisi analizden çıkarılmamıştır. Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği hakkındaki madde grubu için yapılan faktör analizi sonucunda, madde grubunun tek bir boyuttan oluştuğu, açıklayıcılık oranının %63,037 olduğu ve KMO ölçek geçerliliğinin de %95,3 olduğu tespit edilmiştir.

Portfolyo değerlendirme tekniğinin, öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği hakkında öğretmen görüşlerini ölçen maddelerin güvenirlik sonuçları

Yapılan faktör analizi sonucunda madde grubu tek boyutta toplanmıştır. Maddelerin kendi aralarındaki tutarlılıkları incelenmiş ve bu faktör için alpha değeri hesaplanarak 0,983 bulunmuştur. Maddelerin elenmesi durumunda oluşacak Cronbach Alpha değeri ve maddelerin toplam korelasyonları Tablo 3–9.’da verilmiştir:

Tablo 3–9. Maddelerin Korelasyon ve Alpha Değerleri

Maddeler	Madde toplam korelasyon	Madde elendiğinde oluşan cronbach Alpha değeri
1	,811	,982
2	,746	,982
3	,796	,982
4	,770	,982
5	,760	,982
6	,778	,982
7	,659	,983
8	,833	,982
9	,863	,982
10	,823	,982
11	,713	,982
12	,788	,982
13	,863	,982
14	,859	,982
15	,726	,982
16	,753	,982
17	,781	,982
18	,809	,982
19	,802	,982
20	,785	,982

21	,778	,982
22	,796	,982
23	,684	,982
24	,811	,982
25	,752	,982
26	,792	,982
27	,791	,982
28	,795	,982
29	,774	,982
30	,809	,982
31	,746	,982
32	,769	,982
33	,744	,982
34	,781	,982
35	,725	,982
Cronbach's Alpha: 0.983		

Maddelerin toplam korelasyon değerleri incelenmiş ve değerlerin 0,863–0,659 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Maddelerin elenmesiyle ulaşılan alpha değerlerinin hiçbirisi 0,983'ten büyük olmadığından bu 35 maddenin hepsi de portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği hakkında öğretmen görüşlerini ölçmektedir. Bu bulgular ışığında maddelerin iç tutarlılıklarının yüksek olduğu ve yeterli düzeyde güvenilirliğe sahip bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkında öğretmen görüşlerini ölçen maddelerin geçerlik sonuçları

Ölçeğin alt boyutlarını tespit etmek amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. Veri setinin faktör analizine uygunluğunun tespit edilebilmesi için KMO örneklem yeterliliği ve Barlett küresellik testi uygulanmıştır. KMO değeri 0,60'tan yüksek ve Barlett testide 0,05 önem derecesinde anlamlı olduğundan veri seti faktör analizine uygun bulunmuştur. Yapılan faktör analizi sonuçları Tablo 3–10.'da verilmiştir.

Tablo 3–10. Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler	Faktör Yükleri
2	,824
3	,815
4	,774
5	,813
6	,858
7	,772
9	,798
10	,807
11	,676
12	,841
13	,776
14	,739
15	,845
16	,855
17	,873
18	,576
19	,747
20	,882
21	,803
22	,790
23	,803
24	,895

Not: Açıklanan birikimli varyans yüzdesi: %63,948

KMO Ölçek Geçerliği: 0,953

Barlett Küresellik Testi= Ki kare: 3179,731; Sd: 231; p: 0,00

Cronbach's Alpha 0,972

Temel bileşenler yöntemi ve Varimax döndürme yöntemi kullanılarak sorular analiz edilmiştir. Faktör yükleri 0,50'nin altında kalan 1. ve 8. maddeler analizden çıkarılmıştır. Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi açısından etkililiği hakkındaki madde grubu için yapılan faktör analizi sonucunda, madde grubunun tek bir boyuttan oluştuğu, açıklayıcılık oranının %63,948 olduğu ve KMO ölçek geçerliğinin de %95,3 olduğu tespit edilmiştir.

Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkında öğretmen görüşlerini ölçen maddelerin güvenirlik sonuçları

Yapılan faktör analizi sonucunda madde grubu tek boyutta toplanmıştır. Maddelerin kendi aralarındaki tutarlılıkları incelenmiş ve bu faktör için alpha değeri hesaplanarak 0,972 bulunmuştur. Maddelerin elenmesi durumunda oluşacak Cronbach Alpha değeri ve maddelerin toplam korelasyonları Tablo 3–11.’de verilmiştir:

Tablo 3–11. Maddelerin Korelasyon ve Alpha Değerleri

Maddeler	Madde toplam korelasyon	Madde elendiğinde oluşan Cronbach Alpha değeri
2	,804	,970
3	,792	,970
4	,749	,971
5	,787	,970
6	,837	,970
7	,745	,971
9	,775	,970
10	,784	,970
11	,650	,972
12	,824	,970
13	,751	,971
14	,713	,971
15	,823	,970
16	,832	,970
17	,853	,970
18	,500	,973
19	,727	,971
20	,865	,970
21	,782	,970
22	,769	,970
23	,783	,970
24	,876	,969
Cronbach’s Alpha: .972		

Maddelerin toplam korelasyon değerleri incelenmiş ve maddelerin elenmesiyle oluşan alpha değerlerinin hiç birisi 0,972’den büyük olmadığı için bu 22 maddenin hepsi de portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkında öğretmen

görüşlerini ölçmektedir. Bu bulgular ışığında maddelerin iç tutarlılıklarının yüksek olduğu ve yeterli düzeyde güvenilirliğe sahip bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

3.3.3. Veri toplama süreci

Ölçme aracı hazırlandıktan sonra araştırmacı tarafından Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan resmi izin yazısı (bkz. Ek:3) ile araştırmanın uygulanacağı okulların müdürleri ile de görüşülerek görüşme onayı alınmıştır. Anket, sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları okullarda bire bir uygulanmıştır. Araştırmaya katkıda bulunmak isteyen gönüllü öğretmenlerin herhangi bir baskı hissetmemelerini sağlamak amacıyla anketleri doldurmaları için belirli süre verilmiş ve öğretmenlerin kimlikleriyle ilgili herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Bu sayede bilgilerin geçerliği ve güvenilirliği yükseltilmeye çalışılmıştır. Anket çalışması ikinci kanaat döneminde uygulanmış ve öğretmenlerin birinci kanaat döneminde yapmış oldukları portfolyo uygulamalarının sonuçları özellikle alınmaya çalışılmıştır.

Anketler Nisan ve Mayıs aylarında uygulanmıştır. Araştırma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerinin bazıları çeşitli sebeplerle çalışmaya katılmak istememiş, bu sebeple 184 öğretmenden 160 öğretmen ankete katılmış ve anketlerden 17 tanesi eksik olduğundan dolayı değerlendirmeye alınmamıştır. Araştırma kapsamına 143 adet anket değerlendirmeye alınmıştır.

3.3.4. Veri analizi

Elde edilen veriler SPSS 17 (Statistical Package for the Social Sciences) istatistik paket programında analiz edilmiştir. Verilerin analizinde frekans, yüzde değerleri, ortalama, standart sapma değerleri hesaplanmış ve tablolar halinde sunulmuştur. Sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık olup olmadığının tespiti için 'Bağımsız Örneklem t-Test' ve 'Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA)' uygulanmıştır.

Açık uçlu maddelerin çözümlenmesinde ise betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Öncelikle görüşme formunda yer alan yanıtlar tek tek incelenmiş ve birbirine yakın olan görüşler gruplandırılarak görüşme kodlama anahtarı çıkarılmıştır. Kodlama anahtarında tanımlanan veriler sayısallaştırılarak frekansları ve yüzde değerleri hesaplanmıştır.

BÖLÜM IV

4. Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amaçları doğrultusunda veri toplama aracı olarak kullanılan ölçme aracı ile elde edilen bulgulara, araştırmanın problem cümlelerine ilişkin bulgulara ve bu bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Görüşme Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, sınıf öğretmenlerinin anketin üçüncü bölümünde yer alan 1., 3., 5. ve 8. maddelere verdikleri yanıtlar ile bu yanıtlardan elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1.1. Birinci maddeye ilişkin bulgular

Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretmenler için ne anlama geldiğini belirlemek amacıyla öğretmenlere görüşme formunda ilk olarak, “Sizce portfolyo değerlendirme yöntemi nedir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar tek tek incelenmiş ve birbirine yakın olan görüşler gruplandırılmıştır. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar, özneliğinin korunması açısından mümkün olduğunca değiştirilmeden sadece küçük imla hataları düzeltilerek aktarılmıştır. Öğretmenlerin birinci maddeye verdikleri yanıtlar ve yanıtların frekans dağılımları Tablo 4-1.’de verilmiştir.

Tablo 4-1. Öğretmenlerin Birinci Maddeye Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Sizce portfolyo değerlendirme yöntemi nedir?	f	%
Öğrencinin yaptığı çalışmaların ve etkinliklerin bir dosyada toplanmasıdır.	26	18,2
Öğrenci gelişimini belgelerle ve daha sağlıklı izleyebilme imkanı veren bir yöntemdir.	16	11,2
Öğrencinin yıl içindeki sorumluluklarını, eksikliklerini görmesini sağlayan ve aileyi bilgilendiren bir yöntemdir.	9	6,3
Öğrenci merkezli olup, öğrencinin kendi kendini değerlendirebildiği bir yöntemdir.	9	6,3
Öğrencinin yaptığı çalışmaların bir dosyada toplanıp değerlendirilmesidir.	8	5,6
Öğrencinin çalışmalarını ve harcadığı çabayı gösteren bir koleksiyondur.	8	5,6
Öğrencinin eğitim öğretim yılı boyunca hazırladığı çalışmalardan beğendiklerini seçip sergilemesidir.	8	5,6
Ürün dosyası demektir.	6	4,2
Öğrencinin ilgi, yetenek ve başarılarının değerlendirildiği bir yöntemdir.	6	4,2
Yeterince bilgim yok.	6	4,2
Portfolyo uygulamıyorum.	5	3,5
Ürün dosyasındaki çalışmaların gözlem formları ve akran değerlendirme formlarıyla değerlendirildiği bir yöntemdir.	4	2,8
Sınıf içi etkinliklerden öğrencinin seçtiklerinin bir araya getirilip, öğretmen ve öğrencinin beraber değerlendirmesidir.	4	2,8
Öğrencinin dönem boyu ya da yıl boyu yaptığı çalışmaların değerlendirilmesidir.	4	2,8
Bir çeşit değerlendirme yöntemidir.	4	2,8
Fikrim yok.	4	2,8
Süreç içinde değerlendirme yöntemidir.	3	2,1
Kalabalık sınıflarda uygulanması pek mümkün olmayan bir yöntemdir.	3	2,1
Uygulanması gereken önemli bir ölçme ve değerlendirme tekniğidir.	2	1,4
Veliler tarafından hazırlanan faydasız bir yöntemdir.	2	1,4
Öğrencinin bireysel yaptığı çalışmaların sunum yoluyla değerlendirilmesidir.	1	,7
Öğrenciyi ezbercilikten uzaklaştırıp aktif olmaya yönlendirir.	1	,7
Görsel değerlendirmeyi kolaylaştıran bir yöntemdir.	1	,7
Çalışmaların içerik, düzenleme, sunum, kelime bilgisi, noktalama işareti yönünden değerlendirilmesidir.	1	,7
Öğrenci tarafından seçilen çalışmaların öğretmen tarafından değerlendirilmesidir.	1	,7
Araştırma içerikli bir etkinlik türüdür.	1	,7
Toplam	143	100

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 4-1.'e göre, portfolyo değerlendirme tekniğini öğretmenlerin; %18,2'si “Öğrencinin yaptığı çalışmaların ve etkinliklerin bir dosyada toplanmasıdır.”, %11,2'si “Öğrenci gelişimini belgelerle ve daha sağlıklı izleyebilme imkanı veren bir yöntemdir.”, %6,3'ü “Öğrencinin yıl içindeki sorumluluklarını ve eksikliklerini görmesini sağlayan, aileyi bilgilendiren bir yöntemdir.” ve “Öğrenci merkezli olup, öğrencinin kendi kendini değerlendirebildiği bir yöntemdir.” şeklinde tanımlamışlardır. Öğretmenlerin bir kısmı ise portfolyoları, öğrencinin yaptığı çalışmaların bir dosyada toplanıp değerlendirilmesi ve öğrencinin eğitim öğretim yılı boyunca hazırladığı çalışmalardan beğendiklerini seçip sergilemesi şeklinde tanımlamışlardır. Ayrıca öğretmenlerin bazıları portfolyo hakkında yeterince bilgilerinin olmadığını, kalabalık sınıflarda uygulanamadığını ve veliler tarafından hazırlanan faydasız bir yöntem olduğunu belirtmişlerdir.

Yapılan tanımlarda portfolyo tekniği için; “etkinliklerin ya da yapılan çalışmaların dosyada toplanması”, “hazırlanan çalışmalardan en çok beğenilenlerin seçilip sergilenmesi”, “yapılan çalışmaların sunum yoluyla değerlendirilmesi” gibi bazı yanlış ve eksik tanımlamalar yapılmıştır. Ancak yine de sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği ile ilgili tanımlamalara ilişkin bilgilerinin yeterli olduğu söylenebilir.

4.1.2. Üçüncü maddeye ilişkin bulgular

Öğretmenlere görüşme formunda, “Portfolyo dosyalarını hazırlarken öğrenciyi yönlendirmede en çok nelere dikkat ediyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar ve yanıtların frekans dağılımları Tablo 4-2.'de verilmiştir.

Tablo 4-2. Portfolyo Dosyalarını Hazırlarken Öğretmenlerin Öğrencilerini Yönlendirmede Dikkat Ettikleri Noktalar

Verilen yanıtlar	f	%
Çocukların ilgi alanlarını, yeteneklerini geliştirmeye imkan veren ve onların yapabileceği düzeyde kolay çalışmaları seçiyorum.	38	26,6
En çok beğendikleri ve en çok sevdikleri ürünleri dosyalamalarını söylüyorum.	28	19,6
Çalışmaların kendi ürünleri olması gerektiğini söylüyorum.	24	16,8
Çalışmaların temiz ve düzenli olmasını ayrıca dosyalarını iyi muhafaza etmeleri gerektiğini söylüyorum.	17	11,9
Portfolyo dosyalarının nasıl hazırlanacağı ve değerlendirmenin nasıl yapılacağı hakkında onlara anlaşılır bilgiler veriyorum.	15	10,5
Portfolyo uygulamıyorum	9	6,3
Fikrim yok	7	4,9
Onların istek ve önerilerini dikkate alıyorum.	5	3,5
Toplam	143	100

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 4-2.'ye göre, sınıf öğretmenlerinin %19,6'sı öğrencilerine "En çok beğendikleri ve en çok sevdikleri ürünleri dosyalamalarını", %16,8'i "Çalışmaların kendi ürünleri olması gerektiğini", %11,9'u "Çalışmaların temiz, düzenli olması ve dosyalarını iyi muhafaza etmeleri gerektiğini" söyleyerek öğrencilerini yönlendirdiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %10,5'i öğrencilerine portfolyo dosyalarının nasıl hazırlanacağı ve değerlendirmenin nasıl yapılacağı hakkında anlaşılır bilgiler verdiklerini, %3,5'i dosyaları hazırlarken öğrencilerinin istek ve önerilerini dikkate aldıklarını belirtmişlerdir. Portfolyo dosyalarını velilerin hazırlamasından şikayetçi olan sınıf öğretmenlerinin %26,6'sı ise çocukların ilgi alanlarını ve yeteneklerini geliştirmeye imkân veren ayrıca onların yapabileceği düzeyde kolay çalışmaları seçtiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin çok az bir bölümünün portfolyonun nasıl hazırlanacağı ve değerlendirmenin nasıl yapılacağı hakkında öğrencilerine anlaşılır bilgiler verdikleri ve yine öğretmenlerin çok azının öğrenci isteklerini ve önerilerini dikkate aldıkları ortaya çıkmıştır. Oysa portfolyo oluşturma sürecinde çalışmaların seçimine ve değerlendirme sürecine öğrencilerin de katılımı oldukça önemlidir. Smith (2003) ve Bedir, Polat, Sakacı (2009) yaptıkları çalışmalarında öğretmenlerin alternatif değerlendirme yaklaşımlarını uygulamada öğrencilerine rehberlik yapmalarının gerekliliğini vurgulamıştır. Araştırmada öğretmenlerin, portfolyo uygulanma ve değerlendirme sürecinde öğrencilerinin katılımlarına dikkat etmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

4.1.3. Beşinci maddeye ilişkin bulgular

Öğretmenlere görüşme formunda, “Portfolyo dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar ve yanıtların frekans dağılımları Tablo 4-3.’te verilmiştir.

Tablo 4–3. Portfolyoya Dayalı Değerlendirmeye İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Öğretmenlerin görüşleri	f	%
Öğrencinin her yönden detaylı değerlendirilebilmesine olanak sağladığı için yararlı bir yöntem olduğunu düşünüyorum.	51	35,7
Zamanın yetersiz olması ve her öğrenciye göre değerlendirme yapıldığından oldukça karmaşık ve zor bir değerlendirme biçimi. Ayrıca biz bu konuda yeterli bilgilendirilmedik.	36	25,2
Okul dışındaki çalışmaları veliler yaptığından dolayı değerlendirme sonuçlarına güvenmiyorum.	13	9,1
Etkili bir değerlendirme yöntemi değil.	8	5,6
Portfolyo uygulamıyorum.	8	5,6
Kaynak, zaman sıkıntısı ve şartların elverişli olmaması sebebiyle çok önemsemiyorum.	6	4,2
Değerlendirmede tek basına yeterli değil.	4	2,8
Öğrenci başarısını değerlendirirken bu dosyaların gerekli olmadığını düşünüyorum.	3	2,1
Sunum çok zaman alıyor ve sağlıklı bir değerlendirme yöntemi değil.	3	2,1
Öğrenci başarısını yansıttığına inanmıyorum.	2	1,4
Öğrenci eğer iyi yönlendirilirse yararlı bir yöntem olduğunu düşünüyorum.	2	1,4
Dosyada çok fazla çalışma var dolayısıyla değerlendirme çok zaman alıyor.	2	1,4
Değerlendirme yapılmalı fakat not verilmemeli.	1	,7
Değerlendirme kriterlerine çok bağlı kalınmadan değerlendirme yapılmalıdır.	1	,7
Değerlendirme sonuçlarına güvenmiyorum.	1	,7
Sistemimiz bu yaklaşıma tam oturmadığından güvenilir olmadığını düşünüyorum.	1	,7
Öğrenci verilen görevi zamanında yapmayı alışkanlık haline getiriyor, dolayısıyla öğrencide sorumluluk bilinci gelişiyor.	1	,7
Toplam	143	100

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 4–3.'e göre, öğretmenlerin bir kısmı portfolyo değerlendirme tekniği hakkında olumlu görüş bildirirken bir kısmı ise olumsuz görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin %35,7'si portfolyoların öğrencinin her yönden detaylı değerlendirilebilmesine olanak sağladığı için yararlı bir teknik olduğunu

düşünmektedirler. Ayrıca öğretmenlerin bir kısmı portfolyo tekniği sayesinde öğrencinin verilen görevi zamanında yapmayı alışkanlık haline getirdiğini dolayısıyla öğrencide sorumluluk bilincinin geliştiğini belirtmişlerdir.

Portfolyo tekniği hakkında olumsuz görüş bildiren öğretmenlerin %9,1'i okul dışındaki çalışmaların veliler tarafından yapıldığı için değerlendirme sonuçlarına güvenmediklerini, %5,6'sı portfolyo değerlendirmesinin etkili olmadığını, %4,2'si şartların elverişli olmaması sebebiyle çok önemsemediklerini ve %2,8'i değerlendirmede tek başına yeterli olmadığını düşünmektedirler. Portfolyo tekniği hakkındaki diğer olumsuz görüşler ise; “Öğrenci başarısını değerlendirirken bu dosyaların gerekli olmadığını düşünüyorum.”, “Sunum çok zaman alıyor, sağlıklı bir değerlendirme yöntemi değil.”, “Öğrenci başarısını yansıttığına inanmıyorum.”, “Değerlendirme sonuçlarına güvenmiyorum.” ve “Sistemimiz bu yaklaşıma tam oturmadığından güvenilir olmadığını düşünüyorum.” şeklindedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %25,2'si portfolyoların değerlendirilmesinin karmaşık ve zor olduğunu, değerlendirmenin çok zaman aldığını ve bu konuda bilgilendirilmediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler portfolyo dosyasında yer alan çalışmaların fazla olmasının da değerlendirmede çok zaman aldığını düşünmektedirler. Bazı öğretmenler ise değerlendirme kriterlerine bağlı kalınmadan değerlendirme yapılması ve portfolyo dosyalarına not verilmemesi gerektiğini belirtmişlerdir.

4.1.4. Sekizinci maddeye ilişkin bulgular

Öğretmenlere görüşme formunda yer alan sekizinci madde ile portfolyo uygulamalarının amacına ulaşma ve ulaşmama nedenleri sorulmuştur. Öğretmenlerin sekizinci maddeye verdikleri yanıtlar ve yanıtların frekans dağılımları Tablo 4-4. ve Tablo 4-5.'te verilmiştir.

Tablo 4–4. Portfolyo Uygulamalarının Amacına Ulaşma Nedenlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Uygulamanın amacına ulaşma nedenleri	f	%
Öğrencinin gelişimi kanıtlarla izlenebiliyor ve öğrenci kendini daha iyi tanıyor.	55	38,5
Öğrencinin okula-derse ilgisi artıyor.	14	9,8
Portfolyo uygulamıyorum.	11	7,7
Öğretmen, öğrenci ve veli iletişimi artıyor.	6	4,2
Yöntem sayesinde öğrenci öz değerlendirme yapıyor.	5	3,5
Fikrim yok.	52	36,4
Toplam	143	100

Not: f= Frekans; % = Yüzde değer

Tablo 4–4.’e göre öğretmenlerin %38,5 gibi büyük bir çoğunluğu portfolyo tekniği sayesinde öğrencinin gelişiminin kanıtlarla izlenebildiğini ve bu sayede öğrencinin kendini daha iyi tanıdığını düşünmektedir. Ayrıca öğretmenlere göre portfolyo tekniği sayesinde öğrencilerin okula-derse ilgisi artmakta, öğretmen-öğrenci-veli iletişimi gelişmekte ve öğrenciler öz değerlendirme yapabilmektedirler.

Tablo 4–5. Portfolyo Uygulamalarının Amacına Ulaşmama Nedenlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Uygulamanın amacına ulaşmama nedenleri	f	%
Bireysel farklılıklar, zamanın kısıtlı olması ve sınıfın kalabalık olması sebebiyle değerlendirmeyi tam olarak yapamıyoruz.	50	35,0
Dosyadaki çalışmalar çoğu zaman veliler tarafından hazırlanıyor.	38	26,6
Fikrim yok.	33	23,1
Portfolyo uygulamıyorum.	10	7,0
Sosyo-ekonomik ve ailesel sebeplerden dolayı öğrenci katılımı az.	7	4,9
Dosyaların iyi muhafaza edilememesi değerlendirmeyi olumsuz etkiliyor.	5	3,5
Toplam	143	100

Not: f= Frekans; % = Yüzde değer

Tablo 4-5.'e göre, öğretmenlerin %35 gibi büyük bir çoğunluğu zaman yetersizliği, bireysel farklılıklar, sınıfın kalabalık olması gibi sebeplerden dolayı portfolyo değerlendirmesini tam olarak yapamadıklarını ve %26,6'sı dosyadaki çalışmaların aileler tarafından hazırlandığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler, sosyo-ekonomik ve ailesel sebeplerden dolayı öğrenci katılımının az olmasının ve dosyaların iyi muhafaza edilememesinin portfolyo uygulamalarını olumsuz etkilediğini düşünmektedirler.

4.2. Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Bulgular

Problem durumuna bağlı olarak beş adet alt problem geliştirilmiştir. Bu başlık altında alt problemlere ilişkin bulgulara ve bu bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlara yer verilmiştir.

4.2.1. Birinci alt probleme ilişkin bulgular

Alt Problem 1: "Portfolyo değerlendirme tekniğinin, öğretimde etki düzeyi açısından sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?"

Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrencileri geliştirme açısından etkililiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin frekans, ortalama, standart sapma değerleri Tablo 4-6.'da verilmiştir.

Tablo 4–6. Portfolyo Değerlendirme Tekniğinin Öğrencileri Geliştirme Açısından Etkililiğine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Maddeler	N	$\bar{X}$	SS
1. Öğrenci, gelişimini kanıtlarla ve daha sağlıklı şekilde izler.	143	3,902	,8827
2. Öz disiplini geliştirir.	143	3,958	,7680
3. Aileleri ve öğretmenleri arasında daha iyi iletişim kurmasını sağlar.	143	3,818	,9317
4. Öğrenci ileriye dönük hedefler belirleme fırsatı bulur.	143	3,762	,9113
5. Yeteneklerini sergileme fırsatı verir.	143	4,035	,8914
6. İlgi alanlarını geliştirir.	143	3,958	,8038
7. Öğrenci istediği her çalışmayı portfolyo dosyasına koyar ve dolayısıyla kendisine seçme şansı verir.	143	3,993	,7827
8. Portfolyo uygulamasından sonra öğrenci iyi yönde gelişmeler kaydeder.	143	3,783	,9505
9. Öğrenciyi derse karşı daha istekli kılar.	143	3,699	,9195
10. Derse karşı daha aktif yapar.	143	3,727	,8896
11. Öğrenme sürecinde öğrencinin daha çok sorumluluk almasını sağlar.	143	3,902	,8501
12. Öğrenci güçlü ve zayıf yönlerini fark eder.	143	3,804	,8661
13. Öğrencinin değerlendirme sürecine aktif olarak katılmasını sağlar.	143	3,825	,9063
14. Kendine olan güveninin artmasını sağlar.	143	3,874	,9183
15. Öğrencinin kendine ait güzel çalışmalarını sergilemesini ve bununla gurur duymasını sağlar.	143	4,182	,7565
16. Öğrencinin seçtiği ürünlerle gelişimini göstermesine olanak verir.	143	3,972	,8635
17. Sunum ve konuşma yeteneğini geliştirir.	143	4,063	,7892
18. Yaratıcılığını geliştirir.	143	3,965	,8674
19. Öğrenci başarılarını gösterme şansı bulur.	143	4,028	,8218
20. Karmaşık düşünme düzeyi ve davranış örüntüsü oluşturabilir.	143	3,622	,8705
21. Okul etkinliklerine katılma isteğini artırır.	143	3,748	,8431
22. Ailesinin başarılarını daha iyi fark etmesine yardımcı olur.	143	3,895	,8452
23. Toplum içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazanır.	143	4,021	,6762
24. Okuldaki başarısının artmasını sağlar.	143	3,797	,8522
25. Öğrenci kendisine bir hedef belirleyerek bu hedefe yönelik çalışma yapabilir.	143	3,846	,8418

26. Öğrenci gelecekteki öğrenmeleri hakkında fikir sahibi olur.	143	3,755	,8819
27. Farklı yeteneklerini ve düzeylerinin belirlenmesini sağlar.	143	3,860	,7926
28. Eksikliklerini görme fırsatı verir.	143	3,916	,8265
29. Öğrenci, bilgiyi oluştururken çevresiyle sosyal etkileşim içinde olmasını sağlar.	143	3,909	,8551
30. Kendisi hakkında birinci elden güvenilir ve dinamik veriler sağlar.	143	3,853	,8555
31. Öğrenci, portfolyosunun içeriğini ve nasıl bir yapılanma ile sunacağına karar vermesini sağlar.	143	3,846	,7988
32. Öğrencinin kendi öğrenmeleri hakkında öz değerlendirme yoluyla farkındalığını artırır.	143	3,867	,7713
33. Sahip olduğu potansiyeli tüm yönleriyle yansıtabilir.	143	3,678	,8769
34. Belirli zamanlardaki öğrenmelerini fark eder.	143	3,832	,8048
35. Öğretmeni ve akranlarıyla birlikte çalışmasını sağlar.	143	3,986	,7505

Not. N: Soruyu cevaplayanların sayısı; $\bar{X}$: Aritmetik ortalama; SS: Standart sapma

Tablo 4-6.'ya göre, portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirme açısından etkililiği hakkındaki maddelere öğretmenlerin verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, ortalamaya ilişkin değerlerin 3,62 ile 4,19 arasında yer aldığı görülmektedir (Ankette 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum ve 5=Kesinlikle Katılıyorum değerleri verilmiştir). Ayrıca standart sapma değerleri de incelendiğinde bu konuda görüş belirten örnek kitlenin görüşlerindeki farklılığın çok fazla olmadığı görülmüştür. Bu bulgulara göre, sınıf öğretmenleri portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirme açısından etkililiği hakkındaki maddelerin hepsine “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Elde edilen bulgulara göre sınıf öğretmenleri portfolyo tekniğinin öğrenciyi geliştirme açısından birçok olumlu katkısının olduğunu düşünmektedirler. Öğretmenlerin portfolyo tekniği sayesinde öğrencilerin öz disiplinlerinin, ilgi alanlarının, sunum yeteneklerinin ve yaratıcılıklarının geliştiği, sosyal iletişimlerinin arttığı, derse karşı daha istekli oldukları, gelecekteki öğrenmeleri hakkında fikir sahibi olabildikleri, öz değerlendirme yapabildikleri ve sahip oldukları bütün potansiyeli yansıtabildikleri için bireysel gelişime katkı getirdiği görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğretmenler, öğrencinin kendi gelişimlerini süreç içinde daha sağlıklı

izleyebiliyor olmaları ile başarılarının artması, kendi yeteneklerini fark etmeleri, araştırma yapmaları, tertip ve düzenli olmayı öğrenmeleri, sorumluluk almaları, gurur duyma ve sahiplenme duyguları ile özgüvenlerinin geliştiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin büyük bölümü portfolyo değerlendirme tekniğinin kendilerine öğrencilerini detaylı değerlendirme fırsatı sunduğunu ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar Bujan (1996) ile Ashellman ve Glover-Dorsey'in (1997) araştırmalarında, portfolyo sayesinde öğrencilerin öğrenmede sorumluluk aldıkları, öğrenci-öğretmen işbirliğinde çalışma yapılmasının öğrencilerde sosyal iletişimi arttırdığı ve öz değerlendirmelerinde iyileşme olduğu sonuçlarıyla örtüşmektedir. Ayrıca Hall ve Hewitt-Gervanis (1999) portfolyolar sayesinde öğrenci ile öğretmenlerin birbiriyle olan iletişimlerdeki öneme dikkat çekmiştir. Ersoy (2006) ile Bahçeci ve Kuru (2008)'nin yaptıkları çalışmalarda da portfolyoya dayalı değerlendirmenin yaratıcılık, sorumluluk duygusu, özgün düşünme, araştırma, problem çözme, teknolojiyi kullanma becerilerini geliştirme ve zamanı etkin kullanma gibi birçok olumlu katkısının olduğu belirtilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyine ilişkin görüşlerinin frekans, ortalama, standart sapma değerleri Tablo 4–7.'de verilmiştir.

Tablo 4–7. Portfolyo Değerlendirme Tekniğinin Öğretimde Etki Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Maddeler	N	$\bar{X}$	SS
2. Öğrencinin gelişim aşamalarını bir bütün olarak takip edebilme olanağı verir.	143	3,546	,8779
3. Öğrenme süreci içerisinde öğrencinin harcadığı zamanı, performansı ve gelişimini ayrıntılı bir şekilde gösterir.	143	3,622	,933
4. Aile ve öğretmen arasındaki ilişkiyi güçlendirir.	143	3,629	,9544
5. Öğrenci ile iletişimi güçlendirir.	143	3,762	,9491
6. Öğrenci hakkında velilere güvenilir bilgi verme yoludur.	143	3,573	,9749
7. Bir önceki yıllarda hazırlanan portfolyolara bakıldığında öğrenci gelişimi izlenebilir.	143	3,839	,8933
9. Portfolyolar değerlendirilirken, öğrencinin öğrenme ortamında geliştirilen aktivitelere katılma isteği belirlenebilir.	143	3,671	,8373

10. Öğrencinin bireysel stratejilerinin belirlenmesini sağlar.	143	3,636	,8603
11. Öğretmenler arasında öğretim materyallerinin ve tekniklerinin paylaşımına elverişli bir yöntemdir.	143	3,448	,9835
12. Portfolyo değerlendirme ile öğrenme ortamındaki aktiviteleri yönlendirilmesine olanak sağlar.	143	3,664	,8471
13. Öğrencinin öğrenme sürecini etkileyen olumlu ya da olumsuz çevresel faktörlerin belirlenip tespit edilmesini sağlar.	143	3,559	,8526
14. Başka sınıflardaki öğrencilerin portfolyo çalışmalarını incelerken, öğretimle ilgili fikirleri geliştirir.	143	3,664	,8635
15. Portfolyonun sunduğu kanıtlar ile öğrencinin gereksinimlerini teşhis edilebilir.	143	3,622	,8786
16. Öğrenci gelişimi kanıtlarla ve daha sağlıklı izlenir.	143	3,741	,9015
17. Öğrencinin öğrenme şeması hakkında yeterli bilgiyi sunar.	143	3,615	,9187
18. Öğrenci başarısının değerlendirilmesinde tek başına yeterli bir yöntemdir.	143	2,685	1,0709
19. Sınıf içi değerlendirmenin yapılmasında etkili bir tekniktir.	143	3,441	,9614
20. Öğrencinin öğrenme sürecinde bireysel ve grup olarak gösterdiği performansların ölçülmesini sağlayan etkili bir yöntemdir.	143	3,622	,8705
21. Öğretmene birinci elden güvenilir kanıtlar sağlar.	143	3,483	1,0059
22. Öğretmene öğrenci hakkında geleneksel değerlendirme yöntemlerine göre daha detaylı bilgi veren bir yöntemdir.	143	3,525	,9629
23. Öğrencinin üst düzeydeki bilişsel ve duyuşsal özelliklerinin yeterli düzeyde ölçülmesine olanak sağlar.	143	3,427	,8761
24. Öğrencinin güçlü, zayıf yönleri ve yeteneklerini fark etme fırsatı verir.	143	3,713	,8609

Not. N: Soruyu cevaplayanların sayısı; $\bar{X}$: Aritmetik ortalama; SS: Standart sapma

Tablo 4–7.’ye göre portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkındaki maddelere öğretmenlerin verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, ortalamaya ilişkin değerlerin 2,69 ile 3,84 arasında yer aldığı görülmektedir (Ankette 2=Katılmıyorum 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum ve 5=Kesinlikle Katılıyorum değerleri verilmiştir). Bu bulgular ışığında görülüyor ki, sınıf öğretmenleri 18. madde dışındaki bütün maddelere “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Ancak öğretmenler portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenci başarısının değerlendirilmesinde tek başına yeterli olmadığını düşünmektedirler.

Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler portfolyo tekniği sayesinde öğrencinin öğrenme ortamında geliştirilen aktivitelere katılma isteğini belirleyebildiklerini düşünmektedirler. Ayrıca portfolyo kullanımının öğretmenler arasında öğretim materyallerinin ve tekniklerinin paylaşımına olanak sağladığı ortaya çıkmıştır. Baki ve Birgin (2002)'nin yaptıkları çalışmada da portfolyo uygulamasının, öğrenciyi öğrenmeye teşvik ettiğini ve öğretmene öğretimi planlaması konusunda yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

Ayrıca yapılan araştırmada elde edilen diğer bulguya göre öğretmenler portfolyo tekniğinin geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerine göre öğrenci hakkında detaylı bilgi verdiğini ve sınıf içi değerlendirmede etkili bir yöntem olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Baki ve Birgin (2002)'in yaptıkları çalışmada portfolyoların geleneksel ölçme ve değerlendirme araçlarına göre öğrencinin öğrenmesi hakkında daha geniş ve ayrıntılı somut deliler sunduğu sonucuyla örtüşmektedir. Öğretmenler portfolyonun öğrenci başarısını ölçmede tek başına yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Barootchi ve Keshavarz (2002) yaptıkları çalışmada, öğrenci gelişiminin sürekli ölçümünde portfolyo değerlendirme ile öğretmen yapımı testlerin beraber kullanılması gerektiğini vurgulamışlardır.

4.2.2. İkinci alt probleme ilişkin bulgular

Alt Problem 2: “Sınıf öğretmenlerinin, portfolyo kullanımının öğretmenlere/öğrencilere sağladığı fayda ve sınırlılıklar hakkındaki görüşleri nelerdir?”

Sınıf öğretmenlerinden portfolyo kullanımının öğretmenlere ve öğrencilere sağladığı fayda ve sınırlılıklar hakkında en fazla üçer tane görüş belirtmeleri istenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar tek tek incelenmiş ve birbirine yakın olan görüşler gruplandırılmıştır. Öznelliğinin korunması açısından verilen yanıtlar mümkün olduğunca değiştirilmeden sadece küçük imla hataları düzeltilerek aktarılmıştır.

Portfolyo kullanımının öğretmenlere sağladığı faydalar

Portfolyo kullanımının öğretmenlere sağladığı faydalar hakkındaki öğretmen görüşleri ve görüşlerin frekans dağılımı Tablo 4–8.’de verilmiştir.

Tablo 4–8. Portfolyo Kullanımının Öğretmenlere Sağladığı Faydalara İlişkin Öğretmen Görüşleri

Faydalar	Toplam	
	f	%
Öğretmenler öğrencilerinin bütün yönlerini görür ve onları süreç içerisinde değerlendirebilir.	102	23,8
Faydasını göremedim.	54	12,6
Öğretmenlerin öğrencileri ve velileri ile iletişimi artar.	37	8,6
Portfolyo uygulamıyorum.	30	7,0
Fikrim yok.	206	48
Toplam	429	100

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 4–8.’e göre, portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretmenlere sağladığı faydalara ilişkin öğretmenlerin %23,8’i “Öğretmenler öğrencilerinin bütün yönlerini görür ve onları süreç içerisinde değerlendirebilir.” ve %8,6’sı “Öğretmenlerin, öğrencileri ve velileri ile iletişimi artar.” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin %12,6’sı ise portfolyo tekniğinin kendilerine hiçbir faydasının olmadığını belirtmişlerdir.

Portfolyo tekniğinin öğretmenlere sağladığı en büyük faydanın öğrenciyi her yönüyle süreç içerisinde değerlendirebilme imkanı sunması ve öğretmen-öğrenci-veli iletişimini güçlendirmesi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Birgin, (2008); Ocak, (2006); Hall ve Hewitt-Gervanis, (2000); Ashellman ve Glover-Dorsey, (1997) tarafından yapılan araştırmalarda, portfolyo değerlendirme yönteminin öğrenme ve değerlendirme sürecinde öğrenci, öğretmen ve veli arasındaki ilişkiyi güçlendirdiği sonucuyla örtüşmektedir.

Portfolyo kullanımının öğretmenlere sağladığı sınırlılıklar

Portfolyo kullanımının öğretmenlere sağladığı sınırlılıklara ilişkin öğretmen görüşleri ve görüşlerin frekans dağılımı Tablo 4–9.’da verilmiştir.

Tablo 4–9. Portfolyo Kullanımının Öğretmenlere Sağladığı Sınırlılıklara İlişkin Öğretmen Görüşleri

Sınırlılıklar	Toplam	
	f	%
Portfolyo değerlendirmenin karmaşık ve zor olması.	83	19,3
Portfolyo uygulamasının fazla zaman alması ve okuldaki zamanın yetersiz olması.	68	15,9
Koşulların yetersiz olması (sınıfların kalabalık olması ve dosyaların saklanacak yer olmaması) uygulamayı zorlaştırıyor.	38	8,9
Portfolyo uygulamıyorum.	36	8,4
Fikrim yok.	204	47,6
Toplam	429	100

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 4–9.’a göre, portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretmenlere sağladığı sınırlılıklara ilişkin öğretmenlerin %19,3’ü “Portfolyo değerlendirmenin karmaşık ve zor olması.”, %15,9’u “Portfolyo uygulamasının fazla zaman alması ve okuldaki zamanın yetersiz olması.” ve %8,9’u “Koşulların yetersiz olması (sınıfların kalabalık olması ve dosyaların saklanacak yer olmaması) uygulamayı zorlaştırıyor.” şeklinde düşünmektedir.

Elde edilen bulgulara göre, portfolyo tekniğinin en büyük sınırlılığı hakkında öğretmenler değerlendirmenin karmaşık ve zor olduğunu düşünmektedir. Bu sonuç, öğretmenlerin portfolyo değerlendirme ile ilgili bilgi eksikliklerin olduğunu dolayısıyla değerlendirme sürecinde sıkıntı yaşadıklarını göstermektedir. Gelbal ve Kelecioğlu (2007) yaptıkları çalışmalarında, öğretmenlerin portfolyo gibi yeni ölçme değerlendirme tekniklerini uygulama aşamasında güçlük çekmelerinin başında, bu araçların nasıl

kullanılacağına ve nasıl değerlendirileceğine ilişkin yeterince örneğin bulunmamasını göstermektedirler. Araştırma sonucunda öğretmenlere göre okul ve sınıf koşullarının uygun olmayışı (dosyaların saklanılacak yer sıkıntısının ve sınıfların kalabalık oluşu) ve zaman sıkıntısının olması tekniğin gerektiği gibi uygulanamamasına sebep olmaktadır. Kuran ve Kanatlı, (2009); Sağlam-Arslan, Derecioğlu-Kaymakçı ve Arslan, (2009); Gelbal ve Kelecioğlu, (2007) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında da, sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerini uygulamada karşılaştıkları sorunların başında; okul imkânlarının yetersizliği, sınıf mevcutlarının kalabalık oluşu, öğrenciler ile velilerin ilgisizliğinin geldiği belirtilmiştir.

Portfolyo kullanımının öğrencilere sağladığı faydalar

Portfolyo kullanımının öğrencilere sağladığı faydalara ilişkin öğretmen görüşleri ve görüşlerin frekans dağılımı Tablo 4–10.'da verilmiştir.

Tablo 4–10. Portfolyo Kullanımının Öğrencilere Sağladığı Faydalara İlişkin Öğretmen Görüşleri

Faydalar	Toplam	
	f	%
Geriye dönük çalışmalarını, eksikliklerini görür ve gelişimini daha sağlıklı izleyebilir.	52	12,1
Öğrenci kendi yeteneklerinin farkına varır.	49	11,4
Portfolyo uygulaması öğrenciyi araştırmaya sevk eder.	48	11,2
Tertipli ve düzenli olmayı, sorumluluk almayı öğrenir. Gurur duyma ve sahiplenme duygusu gelişir.	37	8,6
Öğrencinin özgüveni gelişir.	33	7,7
Okulu sever, derse ve etkinliklere katılımı artar.	21	4,9
Faydasını göremedim.	21	4,9
Ailesi, öğretmenleri ve arkadaşlarıyla iletişimi artar.	20	4,7
Öz değerlendirme yapar.	19	4,28
Portfolyo uygulamıyorum.	30	7,0
Fikrim yok.	99	23,1
Toplam	429	100

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 4–10.’a göre, portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrencilere sağladığı faydalara ilişkin öğretmenlerin %12,1’i “Geriye dönük çalışmalarını, eksikliklerini görür ve gelişimini daha sağlıklı izleyebilir.”, %11,4’ü “Öğrenci kendi yeteneklerinin farkına varır.”, %11,2’si “Portfolyo uygulaması öğrenciyi araştırmaya sevk eder.” ve %8,6’sı “Tertipli ve düzenli olmayı, sorumluluk almayı öğrenir. Gurur duyma ve sahiplenme duygusu gelişir.” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin bazıları portfolyolar sayesinde öğrencilerin özgüveninin geliştiğini, derse ve etkinliklere katılımlarının arttığını, sosyal iletişimlerinin arttığı ve öz değerlendirme yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bir kısmı ise portfolyo değerlendirme tekniğinin hiçbir faydasının olmadığını düşünmektedir.

Portfolyo kullanımının öğrencilere sağladığı sınırlılıklar

Portfolyo kullanımının öğrencilere sağladığı sınırlılıklara ilişkin öğretmen görüşleri ve görüşlerin frekans dağılımı Tablo 4–11.’de verilmiştir.

Tablo 4–11. Portfolyo Kullanımının Öğrencilere Sağladığı Sınırlılıklara İlişkin Öğretmen Görüşleri

Sınırlılıklar	Toplam	
	f	%
Portfolyo yöntemi ile ilgili bilgisi olmayan veliler çalışmaları kendileri yapabilir.	58	13,5
Fazla zaman gerektiriyor ve öğrencide bıkkınlığa sebep olabiliyor.	49	11,4
Dosyaların fazla olması taşıma ve saklama sıkıntısına sebep oluyor.	37	8,6
Her öğrencinin sahip olduğu sosyo-ekonomik durum ve bireysel özelliklerin farklı olması çalışmaların seçiminde zorluk çıkartıyor.	34	7,9
Öğrenci gelişimini tam olarak ölçemiyor.	2	0,5
Dosyaya en çok beğendikleri çalışmaları koymaları.	1	0,23
Öğrenciler akran değerlendirmede yanlılık yapabiliyorlar.	1	0,23
Portfolyo uygulamıyorum.	36	8,4
Fikrim yok.	211	49,2
Toplam	429	100

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 4–11.’de yer alan bulgular incelendiğinde, portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrencilere sağladığı sınırlılıklara ilişkin öğretmenlerin %13,5’i “Portfolyo yöntemi ile ilgili bilgisi olmayan veliler çalışmaları kendileri yapabilir.”, %11,4’ü “Fazla zaman gerektiriyor ve öğrencide bıkkınlığa sebep olabiliyor.”, %8,6’sı “Dosyaların fazla olması taşıma ve saklama sıkıntısına sebep oluyor.” ve %7,9’u “Her öğrencinin sahip olduğu sosyo-ekonomik durum ve bireysel özelliklerin farklı olması çalışmaların seçiminde zorluk çıkartıyor.” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin bir kısmı ise portfolyo tekniğinin öğrenci gelişimini tam olarak ölçemediğini ve öğrencilerin akran değerlendirmede yanlış davranabildiklerini belirtmişlerdir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenler, portfolyo uygulamalarının fazla zaman gerektirmesinin öğrencilerde bıkkınlığa sebep olduğunu düşünmektedirler. Bu sonuç Birgin (2008)’in yaptığı çalışmasında portfolyo uygulamalarında değerlendirme formlarının sık dağıtılıp çalışmaların sık toplanmasının öğrencilerin bazılarında bıkkınlığa sebep olduğu sonucuyla örtüşmektedir.

4.2.3. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular

Alt Problem 3: “Sınıf öğretmenlerinin uyguladıkları portfolyoların geçerlik ve güvenirlik düzeylerine ilişkin görüşleri nelerdir?”

Sınıf öğretmenlerinin uyguladıkları portfolyoların geçerlik ve güvenirlik düzeylerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla anketin üçüncü bölümünde 2’si açık uçlu olmak üzere toplam 7 adet madde yer almaktadır. Söz konusu maddeler aşağıda sıralanmıştır:

4. Madde: Portfolyoları nasıl değerlendiriyorsunuz?

7. Madde: Puanlama yanlışlığını önlemek için ne(ler) yapıyorsunuz?

12. Madde: Öğrencilerin portfolyolardan elde ettikleri puanlarla, aynı konu ya da konulara ilişkin hazırlanmış objektif testlerden elde ettiğiniz puanlar arasındaki ilişki tutarlı mıdır?

13. Madde: Öğrencilerden toplanan verileri farklı öğretmenler tarafından puanlıyor musunuz?

15. Madde: Öğrencilerden toplanan verileri puanlayan öğretmenler arasında tutarlılık var mı?

14. Madde: Portfolyolardan elde edilen puanların veya puan takımlarının, ölçülen özellik yönünden öğrencilerin gerçek düzeylerini yansıtıyor mu?

16. Madde: Portfolyolardan elde edilen puanlarla, portfolyonun kapsamına ilişkin sonradan ortaya çıkacak performans ölçüleri arasındaki ilişkinin düzeyini inceliyor musunuz?

Öğretmenlerin açık uçlu maddelere verdikleri yanıtlar tek tek incelenmiş ve birbirine yakın olan görüşler gruplandırılmıştır. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar, özneliliğinin korunması açısından mümkün olduğunca değiştirilmeden sadece küçük imla hataları düzeltilerek aktarılmıştır.

Dördüncü maddeye ilişkin bulgular

Öğretmenlere, “Portfolyoları nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin dördüncü maddeye verdikleri yanıtlar ve yanıtların frekans dağılımları Tablo 4–12.’de verilmiştir.

Tablo 4–12. Öğretmenlerin Portfolyo Değerlendirme Sürecine İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
Belirli zamanlarda (ünite sonu ya da dönem sonunda) öğrencinin gelişimi, yeteneği, seviyeleri, dosyaların düzeni ve yaptıkları araştırmaları özenle inceleyerek değerlendiriyorum.	40	28
Dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme ve akran değerlendirme formu ile değerlendiriyorum.	21	14,7
Öğrencilerin bireysel çalışmalarının olmadığı, velilerin fazla katkısının olduğu çalışmaları değerlendirmiyorum.	17	11,9
Değerlendirme yapmakta zorlanıyorum ve hangi ölçeği kullanacağıma karar veremiyorum.	17	11,9
Dereceli puanlama anahtarı ile değerlendiriyorum.	16	11,2
Portfolyo uygulamıyorum.	12	8,4
Kendi geliştirdiğim ölçekleri kullanıyorum.	8	5,6
Diğer	6	4,2
Değerlendirme yapmıyorum, not vermiyorum.	3	2,1
Fikrim yok	2	1,4
Toplam	143	100

Not: f= Frekans; %= Yüzde değeri

Tablo 4–12.’de yer alan bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %28’i portfolyo dosyalarını öğrenci gelişimine, yeteneğine, biçim, yazı, düzen ve yapılan araştırmalara göre belirli zamanlarda (ünite sonu ya da dönem sonlarında) değerlendirmektedir. Öğretmenlerin %14,7’si “dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme ve akran değerlendirme formu ile”, %11,2’si “dereceli puanlama anahtarı ile” ve %5,6’sı portfolyoları kendi geliştirdikleri ölçeklere göre değerlendirdiklerini belirtmişlerdir. Andrade (2000) yaptığı çalışmada, portfolyo değerlendirmelerinde rubrik kullanılması gerektiğini ve bu sayede öğretmenlerin daha objektif kararlar verdiklerini ve öğrencilerini daha derinlemesine inceleyebildiklerini vurgulamıştır.

Öğretmenlerin %11,9’u portfolyo dosyalarını velilerin hazırladıklarını, bu sebeple veli katkısının fazla olduğu çalışmaları değerlendirmediklerini, %11,9’u da değerlendirme yapmakta zorlandıklarını ve hangi ölçeği kullanacaklarına karar veremediklerini vurgulamışlardır. İlgili cevabı veren öğretmenlerle yapılan bire bir görüşmede, öğretmenlerin değerlendirme yapmakta zorlanmalarının en büyük sebebinin ölçme değerlendirme konusunda yeterince bilgilerinin olmaması ve hizmet içi eğitimlerin de yetersizliğinden kaynaklandığını söylemişlerdir. Öğretmenlerin ölçme değerlendirme hakkında yeterli bilgi sahibi olmamalarının, söz konusu yöntemlerin etkin kullanımını olumsuz etkilediği ve bu sebeple öğretmenlerin ölçme değerlendirme konusunda eğitime ihtiyaç duyduklarını birçok araştırmacı ifade etmişlerdir (Gelbal ve Kelecioğlu (2007); Kuran ve Kanatlı (2009), Sağlam-Arslan, Derecioğlu-Kaymakçı ve Arslan (2009)). Bazı öğretmenler ise portfolyoları değerlendirmemektedirler. Diğer olarak kodlanan ve yanıtlar ise, “Öğrencilerin aile yapısı ve çevresine göre”, “Çizelgelere göre”, “Yılsonu elde edilen ölçütlere göre”, “Belgeyle”, “Puanlama sistemi ile” değerlendiriyorum şeklindedir.

Yedinci maddeye ilişkin bulgular

Öğretmenlere “Puanlama yanlılığını önlemek için ne(ler) yapıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar ve yanıtların frekans dağılımları Tablo 4–13.’te verilmiştir.

Tablo 4–13. Öğretmenlerin Puanlama Yanlılığını Önlemeye İlişkin Görüşleri

Görüşler	f	%
Her öğrenciyi kendi kapasitesi ve yeteneğine göre objektif olarak değerlendirmeye çalışıyorum.	26	18,2
Puanlamadan önce portfolyoda yer alacak çalışmaların değerlendirilmesinde puanlama yönergesi hazırlayıp değerlendirmeyi yönergeler doğrultusunda yapıyorum.	25	17,5
Yanlılığı önlemek için herhangi bir şey yapmıyorum.	20	14,0
Portfolyo uygulamıyorum.	12	8,4
Öğrencinin kendi yaptığı çalışmaları dikkate alıyor, velilerin yaptığı çalışmaları değerlendirme dışı bırakıyorum.	11	7,7
Öğrenci dosyalarını kıyaslıyorum.	11	7,7
Öğrenciye ait bir çalışmayı değerlendirirken çalışmanın kime ait olduğuna bakmadan değerlendiriyorum.	11	7,7
Öğrencinin ders başarısı ya da sınıf içindeki başarılarına göre değerlendiriyorum.	10	7,0
Dosyaların düzenine ve görselliğe göre puanlıyorum.	9	6,3
Objektif değerlendirme yapamıyorum.	5	3,5
Diğer.	3	2,1
Toplam	143	100

Not: f: Frekans; %= Yüzde değeri

Tablo 4–13.’te yer alan bulgular incelendiğinde, puanlama yanlılığını önlemek için öğretmenlerin %18,2’si “Her öğrenciyi kendi kapasitesi ve yeteneğine göre objektif olarak değerlendirmeye çalışıyorum.”, %17,5’i “Puanlamadan önce portfolyoda yer alacak çalışmaların değerlendirilmesinde puanlama yönergesi hazırlayıp değerlendirmeyi yönergeler doğrultusunda yapıyorum.” ve %7,7’si “Öğrenciye ait bir çalışmayı değerlendirirken çalışmanın kime ait olduğuna bakmadan değerlendiriyorum.” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin bazıları velilerin katkısının olduğu çalışmaları değerlendirmediklerini ve öğrenci dosyalarını kıyasladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca bazı öğretmenler de değerlendirmeyi öğrencinin

ders başarısı ya da sınıf içindeki başarılarına göre yapmakta ve portfolyo dosyasında yer alan çalışmaların düzenine veya görselliğe göre değerlendirmektedirler.

Tabloda göze çarpan önemli bir nokta ise, öğretmenlerin %14'ünün puanlama yanlılığını önlemek için herhangi bir şey yapmadıklarını ve %3,5'inin objektif değerlendirme yapmadığını belirtmeleridir. Bu bulgular ışığında görülüyor ki öğretmenlerin bir kısmı portfolyo değerlendirmede puanlama yanlılığını önlemeyi göz ardı etmektedirler.

On ikinci maddeye ilişkin bulgular

Öğretmenlere “Öğrencilerin portfolyolardan elde ettikleri puanlarla, aynı konu ya da konulara ilişkin hazırlanmış objektif testlerden elde ettiğiniz puanlar arasındaki ilişki tutarlı mıdır?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar ve yanıtların frekans dağılımları Tablo 4–14.'te verilmiştir.

Tablo 4–14. Öğretmenlerin On İkinci Maddeye Verdikleri Yanıtlar

Verilen yanıtlar	f	%
Evet	37	25,9
Kısmen	78	54,5
Hayır	19	13,3
Portfolyo uygulamıyorum	9	6,3
Toplam	143	100

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 4–14.'e göre, öğretmenlerin %25,9'u hazırlanmış objektif testlerden elde ettikleri puanlar ile portfolyolardan elde ettikleri puanlar arasındaki ilişkinin tutarlı olduğunu, %54,5'inin kısmen tutarlı olduğunu %13,3'ünün ise tutarlı olmadığı cevabını vermişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmı, öğrencilerin portfolyolardan elde ettikleri puanlarla, aynı konu ya da konulara ilişkin hazırlanmış objektif testlerden elde ettikleri puan arasındaki ilişkinin tutarlı ya da kısmen tutarlı olduğu cevabını vermişlerdir.

On üçüncü maddeye ilişkin bulgular

Öğretmenlere “Öğrencilerden toplanan verileri farklı öğretmenler tarafından da puanlıyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar ve yanıtların frekans dağılımları Tablo 4–15.’te verilmiştir.

Tablo 4–15. Öğretmenlerin On Üçüncü Maddeye Verdikleri Yanıtlar

Verilen yanıtlar	f	%
Evet	4	2,8
Kısmen	22	15,4
Hayır	108	75,5
Portfolyo uygulamıyorum	9	6,3
Toplam	143	100

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 4–15.’e göre, öğretmenlerin %2,8’i öğrencilerden toplanan verilerin farklı öğretmenler tarafından da puanladığını, %15,4’ü kısmen puanladığını ve %75,5’i ise başka öğretmenler tarafından da puanlamadığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %6,3’ü ise sınıflarında portfolyo uygulamadıkları için bu soruyu cevaplamamışlardır. Bu bulgular ışığında görülüyor ki, öğretmenlerin %75,5’i portfolyolardan elde edilen verilerin başka öğretmenler tarafından da puanlamadığını belirtmişlerdir. Dolayısıyla, sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu uyguladıkları portfolyoların puanlama güvenilirliğine dikkat etmemektedirler.

On beşinci maddeye ilişkin bulgular

Öğretmenlere “Öğrencilerden toplanan verileri puanlayan öğretmenler arasında tutarlılık var mı?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar ve yanıtların frekans dağılımları Tablo 4–16.’da verilmiştir.

Tablo 4–16. Öğretmenlerin On Beşinci Maddeye Verdikleri Yanıtlar

Verilen yanıtlar	f	%
Evet	9	6,3
Kısmen	13	9,1
Hayır	4	2,8
Portfolyo uygulamıyorum	9	6,3
Başka öğretmenler tarafından puanlamıyoruz	108	75,5
Toplam	143	100

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 4–15.’te görüldüğü gibi, portfolyo dosyalarından elde edilen verilerin başka öğretmenler tarafından da puanlanıp puanlanmadığı sorusuna öğretmenlerin %2,8’i “Evet” ve %15,4’ü “Kısmen” cevabını vermişlerdi. Tablo 4–16.’ya göre, öğrencilerden toplanan verileri puanlayan öğretmenler arasında tutarlılık olduğunu belirten öğretmenler %6,3, kısmen tutarlılık olduğunu belirten öğretmenler %9,1 ve tutarlılık olmadığını belirten öğretmenler ise %2,8’dir. Bu bulgular ışığında görülüyor ki, portfolyo dosyalarından elde edilen verileri başka öğretmenler tarafından puanlayan sınıf öğretmenleri, sonuçlar arasında tutarlılık olduğunu belirtmişlerdir.

On dördüncü maddeye ilişkin bulgular

Öğretmenlere “Portfolyolardan elde edilen puanların veya puan takımlarının, ölçülen özellik yönünden öğrencilerin gerçek düzeylerini yansıtıyor mu?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar ve yanıtların frekans dağılımları Tablo 4–17.’de verilmiştir.

Tablo 4–17. Öğretmenlerin On Dördüncü Maddeye Verdikleri Yanıtlar

Verilen yanıtlar	f	%
Evet	17	11,9
Kısmen	88	61,5
Hayır	29	20,3
Portfolyo uygulamıyorum	9	6,3
Toplam	143	100

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 4–17.’ye göre, öğretmenlerin %11,9’u portfolyolardan elde edilen puanların ya da puan takımlarının ölçülen özellik yönünden öğrencilerin gerçek düzeylerini yansıttığı, %61,5’i kısmen yansıttığı ve %20,3’ü ise yansıtmadığı cevabını vermişlerdir.

On altıncı maddeye ilişkin bulgular

Öğretmenlere “Portfolyolardan elde edilen puanlarla, portfolyonun kapsamına ilişkin sonradan ortaya çıkacak performans ölçüleri arasındaki ilişkinin düzeyini inceliyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin on altıncı maddeye verdikleri yanıtlar ve yanıtların frekans dağılımları Tablo 4–18.’de verilmiştir.

Tablo 4–18. Öğretmenlerin On Altıncı Maddeye Verdikleri Yanıtlar

Verilen yanıtlar	f	%
Evet	26	18,2
Kısmen	59	41,3
Hayır	49	34,3
Portfolyo uygulamıyorum	9	6,3
Toplam	143	100

Not: f= Frekans; %= Yüzde değer

Tablo 4–18.’e göre, portfolyolardan elde edilen puanlarla, portfolyonun kapsamına ilişkin sonradan ortaya çıkacak performans ölçüleri arasındaki ilişkinin düzeyini öğretmenlerin %18,2’si incelediklerini, %41,3’ü kısmen incelediklerini ve %34,3’ü incelemediklerini belirtmişlerdir. Bu bulgular ışığında, öğretmenlerin bir kısmının portfolyoların yordama geçerliğini kısmen belirledikleri, %34,3’ünün ise yordama geçerliğini belirlemedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.4. Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular

Alt Problem 4: “Sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme ile ilgili karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara getirdikleri çözüm önerileri nelerdir?”

Sınıf öğretmenlerine uygulanan anketin 3. bölümünde yer alan 2. ve 6. maddelerde öğretmenlerin portfolyo tekniğine geçiş aşamasında karşılaştıkları sorunlar ve portfolyo dosyalarını puanlarken karşılaştıkları güçlükler sorulmuştur. 9. maddede ise karşılaşılan güçlüklerle yönelik sınıf öğretmenlerinin çözüm önerileri vardır. 2., 6. ve 9. maddeler aşağıda sıralanmıştır.

2. Madde: “Portfolyo değerlendirme yöntemine” geçiş aşamasında ne tür güçlüklerle karşılaştınız?

6. Madde: Portfolyo dosyalarını puanlarken karşılaştığınız güçlükler nelerdir?

9. Madde: Portfolyoya dayalı değerlendirmede karşılaştığınız güçlüklerle yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?

Öğretmenlerin açık uçlu maddelere verdikleri yanıtlar tek tek incelenmiş ve birbirine yakın olan görüşler gruplandırılmıştır. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar, özelliğinin korunması açısından mümkün olduğunca değiştirilmeden sadece küçük imla hataları düzeltilerek aktarılmıştır.

İkinci maddeye ilişkin bulgular

Öğretmenlere “Portfolyo değerlendirme yöntemine geçiş aşamasında ne tür güçlüklerle karşılaştınız?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar ve yanıtların frekans dağılımları Tablo 4–19.’da verilmiştir.

Tablo 4–19. Öğretmenlerin Portfolyo Değerlendirme Tekniğine Geçiş Aşamasında Karşılaştıkları Güçlükler

Karşılaşılan güçlükler	f	%
Bizlere bu konuda yeterli bilgi verilmediğinden dolayı portfolyo değerlendirmenin nasıl yapılacağını anlayamadım, zaman içerisinde kendi çabalarımla anlamaya çalıştım.	31	21,7
Sınıf mevcudunun fazla olması, dosyaları muhafaza edecek yer sıkıntısına ve değerlendirmenin çok zaman almasına sebep oldu.	28	19,6
Çalışmaların her ders için hazırlanıp düzenlenmesi zaman sıkıntısına yol açtı.	25	17,5
Öğrenci ve veliye portfolyo değerlendirme yöntemi hakkında bilgi vermekte zorlandım.	23	16,1
Değerlendirmenin zaman alması ve zor olmasından dolayı sıkıntı yaşadım.	8	5,6
Herhangi bir güçlük yaşamadım.	8	5,6
Portfolyo uygulamıyorum.	7	4,9
Portfolyo dosyalarındaki çalışmaların veliler tarafından yapılması değerlendirmede sıkıntı yaşanmasına sebep oldu.	6	4,2
Öğrencilerin ilgisiz davranması.	3	2,1
Gerekli malzemenin sınıfa getirilmemesi uygulamada sıkıntı yaşanmasına sebep oldu.	3	2,1
Öğrencilerin bireysel farklılıklarından dolayı konu bulmakta zorlandım.	1	,7
Toplam	143	100

Not: f= Frekans; %= Yüzde değeri

Tablo 4–19.’a göre öğretmenlerin portfolyo değerlendirme tekniğine geçiş aşamasında karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşleri incelendiğinde; öğretmenlerin %21,7’si “Bizlere bu konuda yeterli bilgi verilmediğinden dolayı portfolyo değerlendirmenin nasıl yapılacağını anlayamadım, zaman içerisinde anlamaya çalıştım.”, %19,6’sı “Sınıf mevcudunun fazla olması, dosyaları muhafaza edecek yer sıkıntısına ve değerlendirmenin çok zaman almasına sebep oldu.”, %17,5’i “Çalışmaların her ders için hazırlanıp düzenlenmesi zaman sıkıntısına yol açtı.” ve

%16,1'i "Öğrenciye ve veliye portfolyo değerlendirme yöntemi hakkında bilgi vermekte zorlandım." biçiminde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin bazıları ise değerlendirmenin zor olması, zaman alması, dosyadaki çalışmaların veliler tarafından yapılması, öğrencilerin ilgisiz davranması ve gerekli malzemelerin temin edilememesi gibi sebeplerden dolayı sıkıntı yaşamaktadırlar.

Altıncı maddeye ilişkin bulgular

Öğretmenlere "Portfolyo dosyalarını puanlarken karşılaştığınız güçlükler nelerdir?" sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar ve yanıtların frekans dağılımları Tablo 4–20.'de verilmiştir.

Tablo 4–20. Öğretmenlerin Portfolyo Dosyalarını Puanlarken Karşılaştıkları Güçlükler

Puanlamada karşılaşılan güçlükler	f	%
Sınıf mevcudunun kalabalık olmasından dolayı dosyalar oldukça çok oluyor. Bu sebeple değerlendirme çok zaman alıyor.	49	34,3
Portfolyolardan elde edilen puanların öğrenci başarısını yansıttığına inanmıyorum.	21	14,7
Velilerin yardımının olduğu dosyaları puanlarken sıkıntı yaşıyorum.	18	12,6
Ölçme ve değerlendirmede ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığımızdan dolayı ölçme araçlarını kullanmayı ve puanlama sistemini anlayamıyorum. Değerlendirme oldukça karışık.	16	11,2
Portfolyo uygulamıyorum.	12	8,4
Herhangi bir güçlükle karşılaşmadım.	8	5,6
Objektif değerlendirme yapamıyorum	5	3,5
Öğrencilerin ilgisizliğinden dolayı dosyalarda çok az ürün bulunması ya da ürünlerin baştan savma olması sebebiyle puanlamada güçlük çekiyorum.	4	2,8
Dosyaların düzenlenmesi, sıralaması zaman alıyor.	2	1,4
Öğrencilerin yeteneklerine göre puanlama yapmakta güçlük çekiyorum	2	1,4
Fikrim yok	6	4,2
Toplam	143	100

Not: f= Frekans; %= Yüzde değeri

Tablo 4-20.'ye göre öğretmenlerin portfolyo dosyalarını puanlarken karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşleri incelendiğinde; öğretmenlerin %34,3'ü "Sınıf mevcudunun kalabalık olmasından dolayı dosyalar oldukça çok oluyor. Bu sebeple değerlendirme çok zaman alıyor.", %14,7'si "Portfolyolardan elde edilen puanların öğrenci başarısını yansıttığına inanmıyorum.", %12,6'sı "Velilerin yardımının olduğu dosyaları puanlarken sıkıntı yaşıyorum." ve %11,2'si "Ölçme değerlendirme ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığımızdan dolayı ölçme araçlarını kullanmayı ve puanlama sistemini anlayamıyorum, değerlendirme oldukça karışık." biçiminde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin bazıları ise öğrenci ilgisizliği sebebiyle portfolyo dosyasında çok az ürün bulunduğunu dolayısıyla puanlama yapmakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca bazı öğretmenler objektif değerlendirme yapamadıklarını düşünmektedirler.

Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenler en çok değerlendirmenin zaman almasından dolayı ve velilerin yardımının olduğu dosyaları puanlamada sıkıntı yaşamaktadırlar. Bu sonuç Baki ve Birgin'in (2002) yaptıkları çalışmada, portfolyoların puanlanması ve gözlem formlarının doldurulmasının zaman almasının, öğretmenlerin sınıf içi portfolyo uygulamalarında karşılaştıkları en önemli problem olduğu sonucuyla örtüşmektedir.

Dokuzuncu maddeye ilişkin bulgular

Öğretmenlere "Portfolyoya dayalı değerlendirmede karşılaştığınız güçlüklerle yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?" sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar ve yanıtların frekans dağılımları Tablo 4-21.'de verilmiştir.

Tablo 4–21. Öğretmenlerin Portfolyoya Dayalı Değerlendirmede Karşılaştıkları Güçlüklere Yönelik Çözüm Önerileri

Öğretmenlerin karşılaştıkları güçlüklere yönelik çözüm önerileri	f	%
Kılavuz kitaplarındaki bilgiler yeterli ve açıklayıcı değil.		
Değerlendirme ölçütleri anlaşılır değil çok karışık. Öğretmenlere değerlendirmenin nasıl yapılacağı hakkında detaylı bilgiler verilmelidir.	37	25,9
Daha sağlıklı uygulanabilmesi için mevcut koşulların iyileştirilmesi gerekir (sınıftaki öğrenci sayısının azaltılması gibi).	36	25,2
Bu yöntem kullanılmamalı ya da uygulama isteğe bırakılmalıdır.		
Öğretmene angarya olduğunu düşünüyorum.	21	14,7
Fikrim yok.	21	14,7
Veliler, portfolyo yöntemi hakkında rehber öğretmenler tarafından bilgilendirilmelidir.	12	8,4
Diğer	8	5,6
Portfolyo uygulamıyorum.	8	5,6
Toplam	143	100

Not: f= Frekans; %= Yüzde değeri

Tablo 4–21.’e göre öğretmenlerin portfolyoya dayalı değerlendirmede karşılaştıkları güçlüklere yönelik çözüm önerileri incelendiğinde, öğretmenlerin %25,9’u “Kılavuz kitaplarındaki bilgiler yeterli ve açıklayıcı değil. Değerlendirme ölçütleri anlaşılır değil çok karışık. Öğretmenlere değerlendirmenin nasıl yapılacağı hakkında detaylı bilgiler verilmelidir.”, %25,2’si “Daha sağlıklı uygulanabilmesi için mevcut koşulların iyileştirilmesi gerekir (sınıftaki öğrenci sayısının azaltılması gibi).” ve %14,7’si “Bu yöntem kullanılmamalı ya da isteğe göre bırakılmalıdır. Öğretmene angarya olduğunu düşünüyorum.” biçiminde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin bazıları ise rehber öğretmenler tarafından velilerin portfolyo tekniği hakkında bilgilendirilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Diğer olarak kodlanan görüşler ise, “Yapılan çalışmaların değerlendirilmesi yapıldıktan sonra dosyaların öğrenciler tarafından iyi muhafaza edilmesi gerekir.” ve “Portfolyo dosyalarına konulacak olan

alışmalar ünite ve disiplinlere göre gruplandırılabilir. Böylece dosyadaki çalışmalar karmaşık olmaz.” şeklindendir.

Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin portfolyo değerlendirme sürecinde zorluk yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlere verilen kılavuz kitaplarındaki bilgilerin anlaşılır ya da yeterli olmayışı ve verilen hizmet içi eğitim çalışmalarının öğretmenlerin gereksinimlerini karşılayamaması, öğretmenlerde ölçme-değerlendirmede ve portfolyo değerlendirme sürecinde bilgi eksikliğine yol açmaktadır. Bu durum dosyaların düzenlenmesinde, çalışmaların seçiminde, öğrenciyi gereği gibi yönlendirmede, içeriğin oluşturulmasında, portfolyonun uygulanma ve değerlendirme sürecinde öğretmenlerin büyük sorunlarla karşılaşmalarına, dolayısıyla portfolyo yöntemini gereğince uygulayamamalarına sebep olmaktadır. Kaptan ve Korkmaz (2003) yaptıkları çalışmalarında, öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içinde portfolyolarla ilgili yeteri kadar eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumun öğretmenlerde portfolyolar ve portfolyo değerlendirme sürecine yönelik bilgi eksikliklerine ve bu eksikliklerinde uygulama ile değerlendirme sürecinde önemli güçlükler yaşanmasına sebep olduğunu vurgulamışlardır.

4.2.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Alt Problem 5: “Sınıf öğretmenlerinin Portfolyo değerlendirme tekniğı hakkındaki görüşlerinde;

- a. Cinsiyet,
- b. Eğitim durumu,
- c. Mesleki kıdem,
- d. Okutulan sınıf mevcudu,
- e. Tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında alınan

hizmet içi eğitim, açılarından anlamlı farklılık var mıdır?”

Sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği hakkındaki görüşlerinde cinsiyet açısından anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın beşinci alt probleminin ilk maddesinde, sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği hakkındaki görüşlerinin, cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğinin istatistiksel açıdan belirlenmesi amaçlanmıştır. Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği ile öğretimde etki düzeyi hakkındaki öğretmen görüşlerinin, cinsiyet değişkenine göre puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapma değerleri ve bağımsız örneklem t-testi sonuçları Tablo 4–22.’de verilmiştir.

Tablo 4–22. Portfolyo Değerlendirme Tekniğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
Portfolyo değerlendirme							
tekniğinin öğrenciyi	Kadın	103	3,84	,715	141	-1,093	,276
geliştirmesi açısından etkililiği							
hakkında öğretmen görüşleri	Erkek	40	3,98	,533			
Portfolyo değerlendirme							
tekniğinin öğretimde etki	Kadın	103	3,48	,758	141	-2,301	,023
düzeyi hakkındaki öğretmen							
görüşleri	Erkek	40	3,79	,590			

Not: N: Frekans; $\bar{X}$: Aritmetik Ortalama; SS: Standart Sapma; Sd: Serbestlik Derecesi;
t: t-Testi Sonuçları; p: Anlamlılık Düzey

Tablo 4–22.’ye göre, portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği hakkında öğretmen görüşleri incelendiğinde; araştırmaya katılan 103 kadın öğretmenin ortalamasının 3,84; SS:0,715 ve 40 erkek öğretmenin ortalamasının 3,98; SS:0,533 olduğu tespit edilmiştir (Ankette 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum değerleri verilmiştir). Tabloda yer alan bulgular incelendiğinde ise $t=-1,093$ ve $p=0,276$ olduğu görülmektedir. $p>0,05$ olduğundan dolayı grupların ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur. Dolayısıyla, erkek ve kadın öğretmenler portfolyo

değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği hakkında aynı fikirlere sahiptirler.

Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkındaki öğretmen görüşleri incelendiğinde; araştırmaya katılan 103 kadın öğretmenin ortalamasının 3,48; SS:0,758 ve 40 erkek öğretmenin ortalamasının 3,79; SS:0,59 olduğu tespit edilmiştir (Ankette 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum değerleri verilmiştir). Dolayısıyla erkek ve kadın öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları farklılık göstermektedir. Tabloda yer alan bulgular incelendiğinde $t=-2,301$ ve $p=0,023$ olduğu görülmektedir. $p<0,05$ olduğundan grupların ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır. Bu bulgulara dayalı olarak, portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkında erkek ve kadın öğretmenlerin farklı fikirlerde oldukları, erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere oranla daha olumlu düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği hakkındaki görüşlerinde eğitim durumları açısından anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın beşinci alt probleminin ikinci maddesinde sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği hakkındaki görüşlerinin, eğitim durumu değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla öncelikli olarak varyansların homojenliği testi yapılmış ve varyansların homojen olduğu belirlendikten sonra varyans analizi uygulanmıştır. (Levene I.Boyut (2;140) = 2,631; $p= .076>.05$ ve Levene II. Boyut (2;140) = 1,044; $p= .355$) Test istatistikleri 0,05 anlamlılık düzeyinde test edilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği hakkındaki görüşlerinin, eğitim durumu değişkenine göre puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapma değerleri Tablo 4–23.'te verilmiştir.

Tablo 4–23. Portfolyo Değerlendirme Tekniğine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikleri

Görüşler	Eğitim durumu	N	$\bar{X}$	SS
Portfolyo değerlendirme	Ön lisans	42	3,95	,571
teknığının öğrenciyi geliştirmesi	Lisans	95	3,85	,679
açısından etkililiği hakkında	Yüksek lisans / doktora	6	3,76	1,164
öğretmen görüşleri	Toplam	143	3,88	,670
Portfolyo değerlendirme	Ön lisans	42	3,61	,662
teknığının öğretimde etki düzeyi	Lisans	95	3,55	,737
hakkındaki öğretmen görüşleri	Yüksek lisans / doktora	6	3,57	1,067
	Toplam	143	3,57	,726

Not: N:Frekans; $\bar{X}$: Aritmetik Ortalama; SS: Standart Sapma

Tablo 4–23. incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği hakkındaki görüşlerinin ortalamaları eğitim durumlarına göre farklılık göstermemektedir ($\bar{X}_{ÖL}=3,95$, $SS=0,571$; $\bar{X}_L=3,85$, $SS=0,679$; $\bar{X}_{YL.D}=3,76$, $SS=1,164$). Ayrıca sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkındaki görüşlerinin ortalamaları da eğitim durumlarına göre farklılık göstermemektedir ($\bar{X}_{ÖL}=3,61$, $SS=0,662$; $\bar{X}_L=3,55$, $SS=0,737$; $\bar{X}_{YL.D}=3,57$, $SS=1,067$).

Portfolyo değerlendirme tekniğine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin eğitim durumu değişkenine göre ANOVA sonuçları Tablo 4–24.'de verilmiştir.

Tablo 4–24. Portfolyo Değerlendirme Tekniğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	Varyansın kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği hakkında öğretmen görüşleri	Gruplar arası	,385	2	,192	,425	,655
	Gruplar içi	63,404	140	,453		
	Toplam	63,788	142			
Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkındaki öğretmen görüşleri	Gruplar arası	,110	2	,055	,103	,902
	Gruplar içi	74,757	140	,534		
	Toplam	74,867	142			

Not: KT: Kareler Toplamı; Sd: Serbestlik Derecesi; KO: Kareler Ortalaması;

F:F Testi Sonucu; p=Anlamlılık düzeyi

Tablo 4–24.’de yer alan bulgular incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin eğitim düzeyleri ile portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği ile ilgili görüşleri arasında $p>0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($F_{2;140}=,425$; $p=,655$). Sonuç olarak, öğretmenlerin eğitim düzeyleri ile portfolyo tekniği hakkındaki görüşleri farklılık göstermemektedir.

Tablo 4–24.’e göre, sınıf öğretmenlerinin eğitim düzeyleri ile portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkındaki görüşleri arasında $p>0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($F_{2;140}=,103$; $p=,902$). Sonuç olarak, öğretmenlerin eğitim düzeyleri ile portfolyo tekniği hakkındaki görüşleri farklılık göstermemektedir.

Sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği hakkındaki görüşlerinde meslekteki kıdem yılları açısından anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın beşinci alt probleminin üçüncü maddesinde, sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği hakkındaki görüşlerinin, mesleki kıdem değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla öncelikli olarak varyansların homojenliği testi yapılmıştır (Levene I. Boyut (2;140) = 2,289; $p = .105$ ve Levene II. Boyut (2;140) = 5,261; $p = .006 < .05$). Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkındaki öğretmen görüşleri için yapılan Levene testi sonucunun varyans eşitliği şartını sağlamadığı ortaya çıkmıştır. Varyansların homojen olduğu belirlendikten sonra varyans analizi yapılmış ve varyansların homojen olmadığı durumda F istatistiği yerine Brown-Forsythe testi uygulanmıştır. Test istatistikleri 0,05 anlamlılık düzeyinde test edilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği hakkındaki görüşlerinin, meslekteki kıdem yıllarına göre puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapma değerleri Tablo 4–25.'te verilmiştir.

Tablo 4–25. Portfolyo Değerlendirme Tekniğine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikleri

	Kıdem yılı	N	$\bar{X}$	SS
Portfolyo değerlendirme tekniğinin	1–10 yıl	20	3,96	,665
öğrenciyi geliştirmesi açısından	11–20 yıl	67	3,75	,734
etkililiği hakkında öğretmen	21+ yıl	56	4,00	,568
görüşleri	Toplam	143	3,88	,670
Portfolyo değerlendirme tekniğinin	1–10 yıl	20	3,58	,699
öğretimde etki düzeyi hakkındaki	11–20 yıl	67	3,47	,831
öğretmen görüşleri	21+ yıl	56	3,68	,583
	Toplam	143	3,57	,726

Not: N:Frekans; $\bar{X}$: Aritmetik Ortalama; SS: Standart Sapma

Tablo 4–25. incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği hakkındaki görüşlerinin ortalamaları meslekteki kıdem yıllarına göre farklılık göstermemektedir ($\bar{X}_{1-10}=3,96$, $SS=0,665$; $\bar{X}_{11-20}=3,75$, $SS=0,734$; $\bar{X}_{21+}=4,0$, $SS=0,568$). Ayrıca sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkındaki görüşlerinin ortalamaları da meslekteki kıdem yıllarına göre farklılık göstermemektedir ($\bar{X}_{1-10}=3,58$, $SS=0,699$; $\bar{X}_{11-20}=3,47$, $SS=0,831$; $\bar{X}_{21+}=3,68$, $SS=0,583$).

Portfolyo değerlendirme tekniğine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre ANOVA sonuçları Tablo 4–26.’da verilmiştir.

Tablo 4–26. Portfolyo Değerlendirme Tekniğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	Varyansın kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği hakkında öğretmen görüşleri	Gruplar arası	2,112	2	1,056	2,397	,095
	Gruplar içi	61,676	140	,441		
	Toplam	63,788	142			

Not: KT: Kareler Toplamı; Sd: Serbestlik Derecesi; KO: Kareler Ortalaması;

F:F Testi Sonucu; p=Anlamlılık düzeyi

Tablo 4–26.’da yer alan bulgular incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin meslekteki kıdem yılları ile portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği ile ilgili görüşleri arasında $p>0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($F_{2,140}= 2,397$; $p= .095$). Sonuç olarak öğretmenlerin meslekteki kıdem yılları ile portfolyo tekniği hakkındaki görüşleri farklılık göstermemektedir.

Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkındaki öğretmen görüşleri için yapılan Levene testi sonucu incelendiğinde varyans eşitliği şartının sağlanmadığı belirlenmiştir (Levene II. Boyut (2;140) = 5,261; $p=.006<.05$). Varyansların eşit olmadığı durumlarda F istatistiği yerine, Brown-Forsythe testi uygulanmıştır. Brown-Forsythe istatistik değeri Tablo 4–27.’de verilmiştir.

Tablo 4–27. Portfolyo Değerlendirme Tekniğinin Öğretimdeki Etki Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Brown-Forsythe Testi

Sonuçları				
	Statistic	Sd ₁	Sd ₂	p
Brown-Forsythe	1,261	2	81,462	,289

Not: Sd₁= Serbestlik derecesi 1; Sd₂= Serbestlik derecesi 2; p= Anlamlılık düzeyi

Tablo 4–27.’ye göre, sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkındaki görüşlerinin, meslekteki kıdem yıllarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > .05$).

Sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği hakkındaki görüşlerinde okutulan sınıf mevcudu açısından anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın beşinci alt probleminin dördüncü maddesinde, sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği hakkındaki görüşlerinin, okutulan sınıf mevcudu değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla öncelikli olarak varyansların homojenliği testi yapılmış ve varyansların homojen olduğu belirlendikten sonra varyans analizi uygulanmıştır (Levene I.Boyut (3;139) = 2,328; $p=.077>.05$ ve Levene II. Boyut (3;139)=1,774; $p=.155$). Test istatistikleri 0,05 anlamlılık düzeyinde test edilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği hakkındaki görüşlerinin, okuttukları sınıf mevcuduna göre puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapma değerleri Tablo 4–28.’de verilmiştir.

Tablo 4–28. Portfolyo Değerlendirme Tekniğine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Okuttukları Sınıf Mevcuduna Göre Tanımlayıcı İstatistikleri

	Okutulan sınıf mevcudu	N	$\bar{X}$	SS
Portfolyo değerlendirme teknığının öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği hakkında öğretmen görüşleri	20'den az	5	3,71	,548
	21–30 arası	45	3,97	,491
	31–40 arası	70	3,89	,759
	41+	23	3,69	,704
	Toplam	143	3,88	,670
Portfolyo değerlendirme teknığının öğretimde etki düzeyi hakkındaki öğretmen görüşleri	20'den az	5	3,43	,759
	21–30 arası	45	3,66	,581
	31–40 arası	70	3,59	,758
	41+	23	3,32	,854
	Toplam	143	3,57	,726

Not: N:Frekans; $\bar{X}$: Aritmetik Ortalama; SS: Standart Sapma

Tablo 4–28.'de yer alan bulgular incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği hakkındaki görüşlerinin ortalamaları okutulan sınıf mevcuduna göre farklılık göstermemektedir ($\bar{X}_{20'den\ az}=3,71$, $SS=0,548$; $\bar{X}_{21-30}=3,97$, $SS=0,491$; $\bar{X}_{31-40}=3,89$, $SS=0,759$; $\bar{X}_{41+}=3,69$, $SS=0,704$). Ayrıca sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkındaki görüşlerinin ortalamaları da okutulan sınıf mevcuduna göre farklılık göstermemektedir ($\bar{X}_{20'den\ az}=3,43$, $SS=0,759$; $\bar{X}_{21-30}=3,66$, $SS=0,581$; $\bar{X}_{31-40}=3,59$, $SS=0,758$; $\bar{X}_{41+}=3,32$, $SS=0,854$).

Portfolyo değerlendirme tekniğine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin okutulan sınıf mevcudu değişkenine göre ANOVA sonuçları Tablo 4–29.'da verilmiştir.

Tablo 4–29. Portfolyo Değerlendirme Tekniğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Okutulan Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	Varyansın kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği hakkında öğretmen görüşleri	Gruplar arası	1,318	3	,439	,978	,405
	Gruplar içi	62,47	139	,449		
	Toplam	63,788	142			
Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkındaki öğretmen görüşleri	Gruplar arası	2,041	3	,680	1,298	,278
	Gruplar içi	72,826	139	,524		
	Toplam	74,867	142			

Not: KT: Kareler Toplamı; Sd: Serbestlik Derecesi; KO: Kareler Ortalaması;

F:F Testi Sonucu; p=Anlamlılık Düzeyi

Tablo 4–29.’da yer alan bulgular incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin okuttukları sınıf mevcudu ile portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği ile ilgili görüşleri arasında $p>0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($F_{3;139} = .978$; $p=.405$). Sonuç olarak, öğretmenlerin okuttukları sınıf mevcudu ile portfolyo tekniği hakkındaki görüşleri farklılık göstermemektedir.

Tablo 4–29.’a göre, sınıf öğretmenlerinin okuttukları sınıf mevcudu ile portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkındaki görüşleri arasında $p>0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($F_{3;139}=1,298$; $p=0,278$). Sonuç olarak, öğretmenlerin okuttukları sınıf mevcudu ile portfolyo tekniği hakkındaki görüşleri farklılık göstermemektedir.

Sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği hakkındaki görüşlerinde, tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında alınan hizmet içi eğitim açısından anlamlı farklılık var mıdır?

Araştırmanın beşinci alt probleminin beşinci maddesinde, sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme tekniği hakkındaki görüşlerinin tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında alınan hizmet içi eğitim değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğinin istatistiksel açıdan belirlenmesi amaçlanmıştır. Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği ile öğretimde etki düzeyi hakkındaki öğretmen görüşlerinin, hizmet içi eğitim değişkenine göre puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapma değerleri ve bağımsız örneklem t-testi sonuçları Tablo 4–30.’da verilmiştir.

Tablo 4–30. Portfolyo Değerlendirme Tekniğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Hizmet İçi Eğitim Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

	Hizmet içi		N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
	eğitim							
Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği hakkında öğretmen görüşleri	Evet		54	3,84	,667	141	-0,521	,603
	Hayır		89	3,89	,675			
Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkındaki öğretmen görüşleri	Evet		54	3,55	,794	141	-0,241	,810
	Hayır		89	3,58	,686			

Not: N: Frekans; $\bar{X}$: Aritmetik Ortalama; SS: Standart Sapma; Sd: Serbestlik Derecesi; t: T-Testi Sonuçları; p: Anlamlılık Düzeyi

Tablo 4–30.’a göre, portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği hakkında öğretmen görüşleri incelendiğinde, tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin ortalamasının 3,84; SS:0,667 ve hizmet içi eğitim almamış öğretmenlerin ortalamasının 3,89;

SS:0,665 olduğu tespit edilmiştir (Ankette 3=Kararsızım, 4= Katılıyorum değerleri verilmiştir). Tablo incelendiğinde $t = -0,521$ ve $p = .603$ olduğu görülmektedir. $p > 0,05$ olduğundan grupların ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur. Dolayısıyla tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında hizmet içi eğitim alan ve almayan öğretmenlerin, portfolyo değerlendirme tekniğinin öğrenciyi geliştirmesi açısından etkililiği hakkında aynı fikirde oldukları söylenebilir.

Portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkındaki öğretmen görüşleri incelendiğinde, tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri ile ilgili hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin ortalamasının 3,55; SS:0,794 ve hizmet içi eğitim almamış öğretmenlerin ortalamasının 3,58; SS:0,686 olduğu tespit edilmiştir (Ankette 3=Kararsızım, 4= Katılıyorum değerleri verilmiştir). Tablo incelendiğinde $t = -0,241$ ve $p = .810$ olduğu görülmektedir. $p > 0,05$ olduğundan grupların ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur. Dolayısıyla hizmet içi eğitim alan ve almayan öğretmenlerin, portfolyo değerlendirme tekniğinin öğretimde etki düzeyi hakkında aynı fikirlere sahip oldukları söylenebilir.

Yukarıdaki bulgulara dayalı olarak, sınıf öğretmenlerinin portfolyo tekniğine ilişkin görüşlerinde, tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında alınan hizmet içi eğitim açısından anlamlı bir farklılık yoktur.

BÖLÜM V

5. Sonuçlar ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın bulgularına dayalı olarak elde edilen sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin portfolyo (ürün seçki dosyası) tekniğine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmanın sonuçları şu şekilde özetlenmiştir:

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre sınıf öğretmenleri portfolyo tekniğinin öğrenciyi geliştirme açısından birçok olumlu katkısının olduğunu düşünmektedirler. Öğretmenlerin, portfolyo tekniği sayesinde öğrencilerin öz disiplinlerinin, ilgi alanlarının, sunum yeteneklerinin ve yaratıcılıklarının geliştiği, sosyal iletişimlerinin arttığı, derse karşı daha istekli oldukları, gelecekteki öğrenmeleri hakkında fikir sahibi olabildikleri, öz değerlendirme yapabildikleri ve sahip oldukları bütün potansiyeli yansıtabildikleri için bireysel gelişime katkı getirdiği görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğretmenler, öğrencinin kendi gelişimlerini süreç içinde daha sağlıklı izleyebiliyor olmaları ile başarılarının artması, kendi yeteneklerini fark etmeleri, araştırma yapmaları, tertip ve düzenli olmayı öğrenmeleri, sorumluluk almaları, gurur duyma ve sahiplenme duyguları ile özgüvenlerinin geliştiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin büyük bölümü portfolyo değerlendirme tekniğinin kendilerine öğrencilerini detaylı değerlendirme fırsatı sunduğunu ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin portfolyo tekniği sayesinde öğrencinin öğrenme ortamında geliştirilen aktivitelere katılma isteğini belirleyebildikleri, öğretmenler

arasında öğretim materyallerinin ve tekniklerinin paylaşımına yardımcı olmaya olanak sağladığını düşündükleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca yapılan araştırmada elde edilen diğer bulguya göre öğretmenler portfolyo tekniğinin geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerine göre öğrenci hakkında detaylı bilgi verdiğini ve sınıf içi değerlendirmede etkili bir yöntem olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenler portfolyo tekniğinin öğrenci başarısını ölçmede tek başına yeterli olmadığını düşünmektedirler. Araştırmada portfolyo tekniğinin öğretmenlere sağladığı en büyük faydanın, öğrenciyi her yönüyle süreç içerisinde değerlendirebilme imkanı sunması, öğretmen, öğrenci ve veli iletişimini güçlendirmesi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Portfolyo tekniğinin en büyük sınırlılığı hakkında öğretmenler, değerlendirmenin karmaşık ve zor olduğunu düşünmektedir. Bu sonuç, öğretmenlerin portfolyo değerlendirme ile ilgili bilgi eksikliklerin olduğunu dolayısıyla değerlendirme sürecinde sıkıntı yaşadıklarını göstermektedir. Araştırma sonucunda öğretmenlere göre okul ve sınıf koşullarının uygun olmayışı (dosyaların saklanılacak yer sıkıntısının ve sınıfların kalabalık oluşu) ve zaman sıkıntısının olması tekniğin gerektiği gibi uygulanamamasına sebep olmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgulardan birisi de portfolyo konusunda bilgisi olmayan ya da portfolyonun öneminin farkında olamayan velilerin, çalışmaları kendilerinin yapmaları ya da gereğinden fazla öğrencilere yardımcı olmalarıdır. Ayrıca portfolyo uygulamasının fazla zaman gerektirmesinin öğrencide bıkkınlık yarattığı ve dosyaların fazla olmasının taşıma, saklama sıkıntısına sebep olduğu saptanmıştır. Bazı öğretmenlerin ise okul dışında yapılan portfolyo çalışmalarının sonuçlarına güvenmedikleri, kaynak, zaman sıkıntısı sebebiyle tekniği fazla önemsemedikleri, öğrenci başarısını değerlendirirken portfolyoları gereksiz buldukları, sunumların zaman aldığı ve sağlıklı değerlendirme yapamadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan bazı öğretmenler portfolyonun faydasını göremediklerini, kendilerine fazladan külfet getirdiğini, angarya olduğunu ve bu tekniği uygulamak istemediklerini belirtmişlerdir. Oysa portfolyonun öğrenci ve eğitime olan olumlu katkıları ile ilgili ankette yer alan ifadelerle (kesinlikle katılıyorum ya da katılıyorum) bazı öğretmenlerin katılmalarına rağmen, açık uçlu sorulara portfolyo tekniğinin

kendilerine angarya olduğunu, söz konusu tekniği uygulamak istemediklerini ya da uygulamanın isteğe bırakılmasını belirtmeleri, bu öğretmenlerin kendi içlerinde çelişkiye düştüklerini göstermektedir. Dolayısıyla bu öğretmenlerin adı geçen tekniği gerçekten tam anlamıyla özümsemedikleri ya da angarya olarak değerlendirmelerinin iş yüklerini artırdığından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre portfolyo değerlendirme tekniğine ilişkin görüşleri incelendiğinde, portfolyoların öğrenciyi geliştirme açısından sağladığı katkıları hakkında öğretmenlerin aynı fikirlere sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Fakat tekniğin öğretimde etki düzeyi hakkında erkek öğretmenler ve kadın öğretmenler farklı fikirlere olup, bu konuda erkek öğretmenler kadın öğretmenlere göre daha olumlu fikirlere sahiptirler. Öğretmenlerin meslekteki kıdem yılları, okuttukları sınıf mevcudu, eğitim durumları ve tamamlayıcı ölçme değerlendirme teknikleri hakkında hizmet içi eğitim alıp almama durumlarına göre portfolyo tekniği hakkındaki görüşleri farklılık göstermemektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %40,5'i eğitim fakülteleri (2 ve 4 yıllık) dışındaki fakültelerden mezunlardır. Oysa eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin portfolyo tekniği hakkındaki görüşlerinin farklılık göstermesi beklenirdi. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin %62,2 gibi büyük bir oranı tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri ile ilgili hizmet içi eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Hizmet içi eğitim almamış olan öğretmenlerinde portfolyo tekniğinin öğrencilere ve öğretime birçok olumlu katkısının olduğunu düşünmelerine rağmen, hizmet içi eğitim almayan öğretmenlerin portfolyo uygulama ve değerlendirme sürecinde birçok sıkıntı ile karşılaşabilecekleri düşünülmektedir. Araştırma sonuçları gösteriyor ki, araştırmaya katılan bütün öğretmenler portfolyo tekniğinin sağladığı katkıların ve öğretime olan olumlu etkilerinin farkındadırlar. Bu durum, portfolyo tekniğinin sağladığı yararların öğretmenlerce benimsendiğini ve kabul gördüğünü göstermektedir.

Öğretmenlerin bazıları portfolyoların değerlendirme sürecinde zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlere verilen kılavuz kitaplarındaki bilgilerin anlaşılır ya da yeterli olmayışı ve verilen hizmet içi eğitim çalışmalarının öğretmenlerin gereksinimlerini karşılayamaması, öğretmenlerde ölçme-değerlendirmede ve portfolyo

değerlendirme sürecinde bilgi eksikliğine yol açmaktadır. Bu durum dosyaların düzenlenmesinde, çalışmaların seçiminde, öğrenciyi gereği gibi yönlendirmede, içeriğin oluşturulmasında, portfolyonun uygulanma ve değerlendirme sürecinde öğretmenlerin büyük sorunlarla karşılaşmalarına, dolayısıyla portfolyo yöntemini gereğince uygulayamamalarına sebep olmaktadır.

Öğretmenlerin büyük bir kısmının portfolyoları belirli zamanlarda (ünite sonu ya da dönem sonu) öğrenci gelişimi, yeteneği, seviyeleri, dosya düzeni ve yapılan araştırmaları inceleyerek değerlendirdikleri ortaya çıkmıştır. Bazı öğretmenlerin ise dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme ve akran değerlendirme formu ile değerlendirmelerine rağmen, bazılarının sadece dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirme yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin bir bölümü değerlendirmeyi kendi geliştirdikleri ölçekleri kullanarak yapmaktadırlar. Yine ölçme ve değerlendirme konusunda bilgi eksikliği olan öğretmenlerimizin değerlendirme yapmakta zorlandıkları ve hangi ölçeği kullanacaklarına karar veremedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenler portfolyo dosyalarını puanlarken de birçok sıkıntı yaşamaktadırlar. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenler en çok değerlendirmenin zaman almasından dolayı ve velilerin yardımının olduğu dosyaları puanlamada sıkıntı yaşamaktadırlar. Bazı öğretmenler portfolyolardan elde ettikleri puanların öğrencinin sınıf içindeki gerçek başarısını yansıttığına inanmamaktadırlar. Ölçme ve değerlendirme konusunda bilgi eksikliklerinin olduğunu belirten öğretmenler, ölçme araçlarını kullanmayı ve puanlama sistemini anlayamadıklarını, değerlendirmenin de oldukça karışık olduğunu belirtmişlerdir. Bazı öğretmenler ise objektif değerlendirme yapamadıklarını, dosyaların düzenlenmesi ve sıralamasının değerlendirme sürecini zorlaştırdığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenci ilgisizliğinden dolayı dosyalarda çok az ürün bulunması ya da ürünlerin baştan savma olması sebebiyle puanlama konusunda da güçlük yaşanmaktadır.

Araştırmada öğretmenlerin büyük birçoğu her öğrenciyi kendi kapasitesine göre objektif olarak değerlendirmeye çalışarak puanlama yanlılığını önlemeye

çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Birçok öğretmenin çalışmaların kime ait olduğuna bakmadan ve önceden hazırlanan puanlama yönergeleri kullanarak, bazılarının ise portfolyoları öğrencilerin ders başarısı ya da sınıf içi başarılarına göre değerlendirdikleri ortaya çıkmıştır. Yine öğretmenlerin bazıları yanlılığı önlemek için herhangi bir şey yapmadıklarını, objektif değerlendirme yapamadıklarını, velilerin katkısının olduğu çalışmaları değerlendirme dışı bıraktıklarını, görselliğe göre puan verdiklerini ya da öğrenci dosyalarını kıyasladıklarını belirtmişlerdir.

Araştırma sonucunda, öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün portfolyoları sadece kendilerinin puanladıkları ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan bazı öğretmenlerin objektif değerlendirme yapamadıklarını, değerlendirme konusunda sıkıntı yaşadıklarını belirtmeleri de öğretmenlerin portfolyo değerlendirme sonuçlarının güvenilir olmadığı sonucunu doğurmaktadır. Sınıfların kalabalık olması, öğretmenlerin diğer derslerde yaptıkları çalışmalar vs. sebepleriyle ders süreleri portfolyo tekniğinin uygulanmasında yetersiz kalmaktadır. Oysa portfolyo tekniği uzun soluklu, emek isteyen ve zaman gerektiren bir tekniktir. Öğretmenlerin bir kısmının portfolyo tekniğini ekstra bir çalışma olarak algılamaları, onların bu uygulama konusunda isteksiz davranabilmelerine ve tekniğin uygulama ve değerlendirme sürecine gerekli ilgiyi gösterememelerine sebep olmaktadır.

Öğretmenlerin büyük bir kısmı portfolyolardan elde edilen puanların ya da puan takımlarının ölçülen özellik yönünden öğrencinin gerçek başarısını yansıttığını ya da kısmen yansıttığını belirtmişlerdir. Bu durum, sınıf içinde başarılı olan öğrencilerin başarılarının portfolyo çalışmalarına da yansıdığını göstermektedir.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin bir kısmının öğrencilerin portfolyolarından elde ettikleri puanlarla portfolyonun kapsamına ilişkin daha sonradan ortaya çıkacak performans ölçütleri arasındaki ilişkinin düzeyinin incelememektedirler. Bu durum, öğretmenlerin portfolyoların yordama geçerliğini sağlamadıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Portfolyo dosyalarına konulacak çalışmaların seçiminde öğretmenlerin bir kısmının öğrencilerin ilgi alanlarını ve yeteneklerini geliştirmeye imkan veren ve öğrencilerin yapabileceği kolay çalışmaları seçtikleri ortaya çıkmıştır. Oysa seçme aşamasında seçilecek konu ya da çalışmalarla ilgili öğrencinin görüşünün alınması ve seçimlerin öğretmen-öğrenci birlikteliğinde ya da öğrencinin kendisi tarafından yapılması gerekmektedir. Portfolyo dosyalarını hazırlamada, öğretmenlerin bir kısmının öğrencilerin en çok beğendiği çalışmaları dosyalamaları, çalışmaların kendi ürünleri olmasının gerekliliği, çalışmaların temiz, düzenli olması ve onları iyi muhafaza etmeleri konusunda yönlendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin çok az bir bölümünün portfolyonun nasıl hazırlanacağı ve değerlendirmenin nasıl yapılacağı hakkında öğrencilerine anlaşılır bilgiler verdikleri ve yine öğretmenlerin çok azının öğrenci isteklerini ve önerilerini dikkate aldıkları ortaya çıkmıştır. Oysa portfolyo oluşturma sürecinde, çalışmaların seçimine ve değerlendirme sürecine öğrencilerin de katılımı oldukça önemlidir. Araştırmada öğretmenlerin portfolyo uygulama ve değerlendirme sürecinde öğrencilerinin katılımlarına dikkat etmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin yaşadıkları sıkıntılara yönelik çözüm önerilerinin ise portfolyo değerlendirme konusunda kendilerine daha anlaşılır bilgiler verilmesi, uygulamanın daha sağlıklı olabilmesi için mevcut koşulların iyileştirilmesi ve rehber öğretmenler tarafından velilerin portfolyo tekniği hakkında bilgilendirilmesi olduğu ortaya çıkmıştır.

5.2. Öneriler

Bu başlık altında araştırma sonuçlarına istinaden uygulamaya yönelik aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

5.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler

Öğretmenlerin büyük bir kısmının ölçme değerlendirme konusunda bilgi eksikliklerinin olduğu ve dolayısıyla büyük sıkıntılar yaşadıkları, ayrıca öğretmenlerin büyük bir bölümünün de hizmet içi eğitim almadıkları tespit edilmiştir. Ölçme değerlendirmenin eğitimdeki önemi göz önüne alındığında, uygulamaların daha sağlıklı

ve başarılı olabilmesi için öğretmenlerin zaman zaman ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli düzeylerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu sonuçlara göre de öğretmenlerin eksikliklerinin giderilmesi için hizmet içi eğitim çalışmalarının özenle hazırlanıp nitelikli bir program çerçevesinde uygulanması ve öğretmenlerin zorunlu katılımlarının sağlanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Portfolyo tekniğinin en önemli amacının süreç içerisinde değerlendirme olması sebebiyle dosyaların çok iyi arşivlenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla portfolyo tekniğinin daha başarılı uygulanabilmesi adına öncelikle sınıf ortamlarının dosyaları muhafaza etmeye, saklamaya ve ayrıca öğrencilerin sunum çalışmalarında portfolyolarını rahatlıkla sergileyebilmelerine elverişli olması gerekmektedir.

Öğretmenlerin portfolyo için her konuda ürün hazırlamaya çalışmaları öğrencilerin kaynak bulma konusunda sıkıntı yaşamalarına, ayrıca velide ve öğrencide bıkkınlığa sebep olmaktadır. Sınıf dışında öğrencilerin portfolyo çalışmalarını rahatlıkla yapabilecekleri malzemelerin bulunduğu etkinlik odaları oluşturulabilir. Ayrıca bu ortamlar, portfolyo çalışmalarının işbirliği içinde yapılması ile öğrencinin uygulamalara daha eğlenceli yaklaşımlarını sağlayabilir.

Portfolyo tekniğinin daha sağlıklı uygulanabilmesi için yetkililer tarafından velilere yönelik portfolyonun gerekliliği ve önemi hakkında konferanslar düzenlenmelidir.

Dünyanın önde gelen ülkelerinde uzun zamandır uygulanan fakat Türkiye’de 2005 yılından itibaren uygulamaya konulan portfolyo tekniğinin başarılı olabilmesi için, öğretmenlerin özveride bulunmaları, yönetimin de öğretmenleri teşvik etmeleri ve destek vermeleri gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Andrade, H. G. (2000). Using rubrics to promote thinking and learning. *Educational Leadership*, 57(5), 113–118.
- Arter, J. A., Spandel, V. ve Culham, R. (1995). *Portfolios for assessment and instruction*. Eric No: 388890.
- Arter, J. A. ve Spandel, V. (1992). Using portfolios of student work in instruction and assessment. *Educational Measurement: Issues and practice*, 11 (2).
- Ashelman, P. D. G. C. ve Glover-Dorsey, G. (1997). Application of portfolio assessment in a teaching and nursing program. *China_US Conference on education. Collected papers. (Beijing, People's republic of China, July 13.9.1997)*
- Atılgan, H. (2006). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bahçeci, D. (2009). Portfolyo değerlendirmenin sınav kaygısı, çalışma davranışı ve tutum üzerine etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(10), 169–182.
- Bahçeci, D. ve Kuru, M. (2008). Portfolyo değerlendirmenin üniversite öğrencilerinin öz-yeterlik algısı ve yaşam becerileri üzerine etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(9), 97–111.
- Baki, A. ve Birgin, O. (2004). Alternatif değerlendirme aracı olarak bilgisayar destekli bireysel gelişim dosyası uygulamasından yansımalar: bir özel durum çalışması. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(3), 79–99.

- Baki, A. ve Birgin, O. (2002). *Matematik eğitiminde alternatif bir değerlendirme olarak bireysel gelişim dosyası uygulaması*. 5. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı (cilt II, ss. 913–920), Ankara: Devlet Kitapları Basım Evi.
- Banta, T.W. (2003). *Portfolio assessment. Uses, cases, scoring and impact*. San Francisco: Assessment UPdate Collections.
- Barret, H. (2004) *Differentiating electronic portfolios and online assessment management systems*. Proceedings of the 2004 Annual Conference of the Society for Information Technology in Teacher Education. (<http://electronicportfolios.com/portfolios/SITE2004paper.pdf>, 22.07.2010 tarihinde erişildi).
- Barrett, H. ve Carney, J. (2005). Conflicting paradigms and competing purposes in electronic portfolio development. *Submitted to Educational Assessment, an LEA Journal, for an Issue Focusing on Assessing Technology Competencies*. (<http://electronicportfolios.com/portfolios/LEAJournal-BarrettCarney.pdf>, 05.04.2010 tarihinde erişildi).
- Barootchi, N. ve Keshavarz, M. H. (2002). Assessment of achievement through portfolios and teacher-made tests. *Educational Research*, 44(3), 279–288.
- Barret, H. C. (2000). Electronic teaching portfolios: multimedia skills + portfolio development = powerful professional development. *Published in the Proceedings of the Annual Conference of the Society for Information Technology & Teacher Education*. (<http://electronicportfolios.com/portfolios/aahe2000.html>, 07.04.2010 tarihinde erişildi).
- Baykul, Y. (1999). *İlköğretimde etkili öğretme ve öğrenme öğretmen el kitabı. İlköğretimde ölçme ve değerlendirme (Modül 3)*. Ankara: MEB Yayınları.

- Baykul, Y. (2000). *Eğitimde ve psikolojide ölçme*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Bedir, A., Polat, M. ve Sakacı, T. (2009). İlköğretim 7. sınıf fen ve teknoloji dersine ait bir uygulama çalışması: portfolyo. *C.B.Ü. Fen Bilimleri Dergisi*, 5.1, 45–58.
- Bekiroğlu, F. O. (2004). *Ne kadar başarılı? Klasik ve alternatif ölçme ve değerlendirmede yöntemleri ve fizikte uygulamalar*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Berberoğlu, G. (2006). *Sınıf içi ölçme ve değerlendirme teknikleri*. İstanbul: Morpa.
- Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş, S. ve Bıçak, B. (2009). *Geleneksel-tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Binbaşıoğlu, C. (1983). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi.
- Birgin, O. (2002). *Matematik eğitiminde değerlendirme aracı olarak bireysel gelişim dosyasının kullanımı*. Matematik Etkinlikleri Matematik Sempozyumu (5-8 Haziran) Ankara.
- Birgin, O. (2008). Alternatif bir değerlendirme yöntemi olarak portfolyo değerlendirme uygulamasına ilişkin öğrenci görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 1–24.
- Black, P. ve Wiliam, D. (1998). Inside the black box: Raising standards through classroom assessment. *Phi Delta Kappan*. Ekim Sayısı, 139–144.
- Bujan, J. (1996). *Increasing students' responsibility for their own learning*. Eric No: 400072. (www.ed.gov/databases/eric_diagets/ed400072.html., 12.06.2010 tarihinde erişildi).
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (8. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Çepni, S. (2008). Performansların değerlendirilmesi. E. Karip (ed.), *Ölçme ve değerlendirme* (ss. 196–234) İçinde. Ankara: Pegem Akademi.
- Çıngı, H. (1994). *Örnekleme kuramı* (İkinci Baskı). Ankara: H.Ü. Fen Fakültesi Basımevi-Beytepe.
- Demirel, Ö. (2003). *Eğitim sözlüğü*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğan, M. (2007). *İlköğretim matematik aday öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin görüşleri*. 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (5–7 Eylül, Tokat).
- DPT, (2001). *Hayat boyu eğitim veya örgün olmayan eğitim özel ihtisas komisyonu raporu*. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (Ankara, ISBN 975–19–2660–2; 2000-2005) (<http://ekutup.dpt.gov.tr/egitim/oik584.pdf>, 10.06.2010 tarihinde erişildi).
- Duban, N. ve Küçükylmaz, E. A. (2008). Sınıf öğretmenleri adaylarının alternatif ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerinin uygulama okullarında kullanımına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 7(3), 769–784.
- Enoki, D. (1992). *Student portfolio and profiles: a holistic approach to multiple assessment in whole language classrooms*. Eric No: 350343
- Ersoy, F. (2006). Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin görüşleri. *Elementary Education Online*, 5(1), 85–95.
- Fenwich, T. J. ve Parsons, J. (1999). A note on using portfolios to assess learning. *Canadian Social Studies*, 33(3), 90–92.

- Gelbal, S. ve Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135–145.
- Grace, C. (1992). *The Portfolio and Its Use: Developmentally Appropriate Assessment of Young Children*. (<http://ericee.org/pubs/digests/1992/grace92.html>, 12.06.2010 tarihinde erişildi).
- Haladyna, T. M. (1997). *Writing test item to evaluate higher order thinking*. USA: Allyn ve Bacon.
- Hall, B. W. ve Hewitt-Gervais, C. M. (2000). The application of student portfolios in primary intermediate and self contained multiage team classroom environments: Implications for instruction, learning, and assessment. *Applied Measurement in Education*, 13(2), 209–228.
- İlci, B. (2002). *Tümel (portfolio) değerlendirme*. (<http://www.eod.hacettepe.edu.tr/seminerdosyaları/betulilci.doc>, 15.04.2010 tarihinde erişildi).
- İşman, A. ve ESKİCUMALI, A. (2003). *Eğitimde planlama ve değerlendirme*. İstanbul: Değişim Yayınları.
- Kan, A. (2007). Portfolyo değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 133–144.
- Kaptan, F. ve Korkmaz, H. (2000). Fen öğretiminde tümel (portfolyo) değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 212–219.
- Kaptan, F. ve Korkmaz, H. (2002). Fen eğitiminde öğrencilerin gelişimini değerlendirmek için portfolyo kullanımı üzerine bir inceleme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 167–176.

- Kaptan, F. ve Korkmaz, H. (2003). İlköğretim fen öğretmenlerinin portfolyo uygulanabilirliğine yönelik güçlükler hakkındaki algıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 159–166.
- Karaca, E. (2006). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Kütahya: Nisan Kitabevi.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi* (18. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Korkmaz, H. (2004). *Fen ve teknoloji eğitiminde alternatif değerlendirme yaklaşımları*. Ankara: Yeryüzü Yayınevi.
- Kuran, K. ve Kanatlı, F. (2009). Alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(6), 209–234.
- Kutlu, Ö., Doğan, D. ve Karakaya, İ. (2009). *Öğrenci başarısının belirlenmesi, performans ve portfolyoya dayalı durum belirleme* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- MEB (2005). *İlköğretim 1–5. sınıf programları tanıtım el kitabı*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Eğitim Öğretim ve Program Dairesi Başkanlığı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- MEB (2009). *İlköğretim matematik dersi 1–5. sınıflar öğretim programı*. Ankara: MEB.
- Morgil, İ., Cingör, N., Erökten, S., Yavuz, S. ve Özyalçın-Oskay, Ö. (2004). Bilgisayar destekli kimya eğitiminde portfolyo çalışmaları. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(3), 105–118.
- Nystrand, M., Cohen, A. S. ve Dowling, N. M. (1993). Addressing reliability problems in the portfolio assessment of college writing. *Educational Assessment*, 1(1), 53–70.

- Ocak, G. (2006). Ürün seçki dosyaları hakkında öğrenci görüşleri (Erzurum il örneği). *MEB Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 170, 217–230.
- Ogan-Bekiroğlu, F. (2004). Ölçme ve değerlendirmede alternatif yöntemler ve portfolyo kullanımı. *Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 1–7.
- Öncü, H. (2009). Ölçme ve değerlendirmede yeni bir yaklaşım: portfolyo değerlendirme. *TSA*, 1, 103–130.
- Özdemir, S., Yalın, H. İ. ve Sezgin, F. (2008). *Eğitim bilimine giriş* (6. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Paulson, F. L., Paulson, P. R. ve Meyer, C. A. (1991). What makes a portfolio a portfolio? *Educational Leadership*, 48(5), 60–63.
- Sağlam-Arslan, A., Devecioğlu-Kaymakçı, Y. ve Arslan, S. (2009). Alternatif ölçme-değerlendirme etkinliklerinde karşılaşılan problemler: Fen ve teknoloji öğretmenleri örneği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 1–2.
- Segers, M., Gijbels, D. ve Thurlings, M. (2008). The relationship between students' perceptions of portfolio assessment practice and their approaches to learning. *Educational Studies*, 34(1), 35–44.
- Slater, T. F., Ryan, J. M. ve Samson, S. L. (1997). The impact and dynamics of portfolio assessment and traditional assessment in a college physics course. *Journal of Research in Science Teaching*, 34(3), 255–271.
- Slater, T. F., Ryan, J. M. ve Samson, S. L. (1997). *The Impact and Dynamics of Portfolio Assessment and Traditional Assessment in a College Physics Course*. (<http://solar.physics.montana.edu/tslater/publications/#jrst1>, 21.07.2010 tarihinde erişildi).

- Smith, C. B. (2003). *Alternative forms of assessment*. Eric No: 482404.
- Stader, D. L. ve Winstead, F. (2002) Portfolios, performance assessments and standards based learning. *National Council of Professors of Educational Administration Conference, Burlington, Vermont*
- Tatlıdil, H. (2002). *Uygulamalı çok değişkenli istatistiksel analiz*. Ankara: Akademi Matbaası.
- Tekin, H. (2008). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (19. Baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.
- Tezci, E. ve Demirli, C. (2004). *Bir performans değerlendirme modeli: Bireysel gelişim dosyası..* XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, (6–9 Temmuz, Malatya, ss. 254), İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Tezci, E. ve Dikici, A. (2004). *Bireysel gelişim dosyasına dayalı değerlendirme yaklaşımının yaratıcı düşünce gelişimine etkisi*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, (6–9 Temmuz, Malatya, ss. 254), İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Turgut, F. (1995). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme metotları* (10. Baskı). Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Yıldırım, C. (1983). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme. Öğretmenler için el kitabı*. Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları.
- Zou, M. (2002). *Organizing instructional practice around the assessment portfolio: the gains and the losses*. Eric No: 469469.

EKLER

Ek 1: Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Ölçme Aracı

Ek 2: Anketin Uygulandığı İlköğretim Okulları

Ek 3: M.E.B. İzin Formu

Ek 4: Özgeçmiş

Ek 5: Etik İlkelerine Uyulduğuna İlişkin Metin

Ek 1. Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Ölçme Aracı

PORTFOLYO DEĞERLENDİRMeye İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN KİŞİSEL BİLGİLERİ, GÖRÜŞLERİ VE GÖRÜŞME FORMU

Değerli Öğretmen;

Bu ölçme aracı, ilköğretim 1. kademe (1-5.) sınıflarda 2005 yılından itibaren uygulanan Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerinden olan “Portfolyo Değerlendirme” ye ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Ölçme aracı üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilere, ikinci bölümde portfolyo değerlendirmeye ilişkin maddelere ve üçüncü bölümde ise öğretmen görüşme formuna yer verilmiştir. Sizlerden istenen, ölçme aracında bulunan maddeleri dikkatle okuyup, size en uygun gelen yanıtı işaretlemenizdir. Yanıtlarınızın doğru ya da yanlış olması söz konusu değildir. Önemli olan görüşlerinizi içtenlikle belirtmenizdir. Toplanan bilgiler, sadece bu araştırmada kullanılacak ve gizli tutulacaktır.

Yanıtızsız madde bırakmamanızı diler, araştırmaya getireceğiniz katkı için teşekkür ederim.

Fatma Gökçen AYVA

Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme A.B.D.
e-mail: korelasyon_@hotmail.com

I. BÖLÜM

KİŞİSEL BİLGİLER

Bu bölümde kişisel durumunuzla ilgili sorular yer almaktadır. Bu sorulardan size uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

1) Cinsiyetiniz:

- ☐ Kadın
- ☐ Erkek

2) Eğitim durumunuz:

- ☐ Eğitim Enstitüsü
- ☐ Eğitim Önlisans / İki Yıllık Eğitim Yüksek Okulu
- ☐ Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Programı
- ☐ Dört Yıllık Fakülte (lütfen belirtiniz)
- ☐ Yüksek Lisans
- ☐ Doktora

3) Meslekteki kıdem yılınız:

- ☐ 1-5 yıl
- ☐ 6-10 yıl
- ☐ 11-15 yıl
- ☐ 16-20 yıl
- ☐ 21-25 yıl
- ☐ 26 ve +

4) Okuttuğunuz sınıf:

- ☐ 1. Sınıf
- ☐ 2. Sınıf
- ☐ 3. Sınıf
- ☐ 4. Sınıf
- ☐ 5. Sınıf

5) Görev yaptığınız sınıf mevcudu:

- ☐ 20'den az
- ☐ 21-30 arası
- ☐ 31-40 arası
- ☐ 41'den fazla

LÜTFEN ARKA SAYFAYA GEÇİNİZ

6) Üniversitede ölçme ve değerlendirme dersi aldınız mı?

- ☐ Evet
☐ Hayır

7) Alternatif ölçme ve değerlendirme ile ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı?

- ☐ Evet
☐ Hayır

8) Portfolyo değerlendirme yöntemi hakkında bilgilerinizin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

- ☐ Oldukça çok
☐ Oldukça
☐ Orta derecede
☐ Biraz
☐ Hiç

9) Sınıfınızda Portfolyo değerlendirme yöntemini uyguluyor musunuz?

- ☐ Evet
☐ Hayır
☐ Bilmiyorum

Cevabınız Evet ise;

10) Sınıfınızda Portfolyo değerlendirme yöntemini uygulama sebebiniz nedir?

- ☐ Okul genelinde alınan karar olduğundan
☐ Zümre kararı sebebiyle
☐ Kişisel girişimlerim sonucu
☐ Veli ve öğrencilerden gelen istekler sebebiyle
☐ Geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin ihtiyaçları tam olarak karşılayamamasından dolayı
☐ Diğer :

11) Genel olarak Portfolyo değerlendirme yönteminin etkili bir ölçme ve değerlendirme aracı olduğunu düşünüyor musunuz?

- ☐ Çok Etkili
☐ Etkili
☐ Az Etkili
☐ Etkisiz

LÜTFEN ARKA SAYFAYA GEÇİNİZ

II. BÖLÜM

PORTFOLYO DEĞERLENDİRMeye İLİŞKİN GÖRÜŞLER

Bu bölümde, portfolyo değerlendirmeye ilişkin maddelere yer verilmiştir. Bu maddelere katılma durumuzu (x) işareti ile belirtiniz.

Öğrenciyi geliştirme açısından etkinliği:

ÖLÇÜTLER	KESİNLİKLE KATILYORUM	KATILYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
1. Öğrenci, gelişimini kanıtlarla ve daha sağlıklı şekilde izler.					
2. Öz disiplini geliştirir.					
3. Aileleri ve öğretmenleri arasında daha iyi iletişim kurmasını sağlar.					
4. Öğrenci ileriye dönük hedefler belirleme fırsatı bulur.					
5. Yeteneklerini sergileme fırsatı verir.					
6. İlgi alanlarını geliştirir.					
7. Öğrenci istediği her çalışmayı portfolyo dosyasına koyar ve dolayısıyla kendisine seçme şansı verir.					
8. Portfolyo uygulamasından sonra öğrenci iyi yönde gelişmeler kaydeder.					
9. Öğrenciyi derse karşı daha istekli kılar.					
10. Derse karşı daha aktif yapar.					
11. Öğrenme sürecinde öğrencinin daha çok sorumluluk almasını sağlar.					
12. Öğrenci güçlü ve zayıf yönlerini fark eder.					
13. Öğrencinin değerlendirme sürecine aktif olarak katılmasını sağlar.					
14. Kendine olan güveninin artmasını sağlar.					
15. Öğrencinin kendine ait güzel çalışmalarını sergilemesini ve bununla gurur duymasını sağlar.					
16. Öğrencinin seçtiği ürünlerle gelişimini göstermesine olanak verir.					
17. Sunum ve konuşma yeteneğini geliştirir.					
18. Yaratıcılığını geliştirir.					
19. Öğrenci başarılarını gösterme şansı bulur.					
20. Karmaşık düşünme düzeyi ve davranış örüntüsü oluşturabilir.					

LÜTFEN ARKA SAYFAYA GEÇİNİZ

ÖLÇÜTLER	KESİNLİKLE KATILYORUM	KATILYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
21. Okul etkinliklerine katılma isteğini artırır.					
22. Ailesinin başarılarını daha iyi fark etmesine yardımcı olur.					
23. Toplum içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazanır.					
24. Okuldaki başarısının artmasını sağlar.					
25. Öğrenci kendisine bir hedef belirleyerek bu hedefe yönelik çalışma yapabilir.					
26. Öğrenci gelecekteki öğrenmeleri hakkında fikir sahibi olur.					
27. Farklı yeteneklerini ve düzeylerinin belirlenmesini sağlar.					
28. Eksikliklerini görme fırsatı verir.					
29. Öğrenci, bilgiyi oluştururken çevresiyle sosyal etkileşim içinde olmasını sağlar.					
30. Kendisi hakkında birinci elden güvenilir ve dinamik veriler sağlar.					
31. Öğrenci, portfolyosunun içeriğini ve nasıl bir yapılanma ile sunacağına karar vermesini sağlar.					
32. Öğrencinin kendi öğrenmeleri hakkında özdeğerlendirme yoluyla farkındalığını artırır.					
33. Sahip olduğu potansiyeli tüm yönleriyle yansıtabilir.					
34. Belirli zamanlardaki öğrenmelerini fark eder.					
35. Öğretmeni ve akranlarıyla birlikte çalışmasını sağlar.					

Öğretmen açısından etkinliği:

ÖLÇÜTLER	KESİNLİKLE KATILYORUM	KATILYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
1. Uygulanması kolay bir yöntemdir.					
2. Öğrencinin gelişim aşamalarını bir bütün olarak takip edebilme olanağı verir.					
3. Öğrenme süreci içerisinde öğrencinin harcadığı zamanı, performansı ve gelişimini ayrıntılı bir şekilde gösterir.					
4. Aile ve öğretmen arasındaki ilişkiyi güçlendirir.					
5. Öğrenci ile iletişimi güçlendirir.					
6. Öğrenci hakkında velilere güvenilir bilgi verme yoludur.					
7. Bir önceki yıllarda hazırlanan portfolyolara bakıldığında öğrenci gelişimi izlenebilir.					
8. Her öğrenci için ayrı ayrı hazırlandığından dolayı uzun zaman alır.					
9. Portfolyolar değerlendirilirken, öğrencinin öğrenme ortamında geliştirilen aktivitelere katılma isteği belirlenebilir.					
10. Öğrencinin bireysel stratejilerinin belirlenmesini sağlar.					
11. Öğretmenler arasında öğretim materyallerinin ve tekniklerinin paylaşımına elverişli bir yöntemdir.					
12. Portfolyo değerlendirme ile öğrenme ortamındaki aktivitelerin yönlendirilmesine olanak sağlar.					
13. Öğrencinin öğrenme sürecini etkileyen olumlu ya da olumsuz çevresel faktörlerin belirlenip tespit edilmesini sağlar.					
14. Başka sınıflardaki öğrencilerin portfolyo çalışmalarını incelerken, öğretimle ilgili fikirleri geliştirir.					
15. Portfolyonun sunduğu kanıtlar ile öğrencinin gereksinimlerini teşhis edilebilir.					
16. Öğrenci gelişimi kanıtlarla ve daha sağlıklı izlenir.					
17. Öğrencinin öğrenme şeması hakkında yeterli bilgiyi sunar.					
18. Öğrenci başarısının değerlendirilmesinde tek başına yeterli bir yöntemdir.					
19. Sınıf içi değerlendirmenin yapılmasında etkili bir tekniktir.					
20. Öğrencinin öğrenme sürecinde bireysel ve grup olarak gösterdiği performansların ölçülmesini sağlayan etkili bir yöntemdir.					
21. Öğretmene birinci elden güvenilir kanıtlar sağlar.					
22. Öğretmene öğrenci hakkında geleneksel değerlendirme yöntemlerine göre daha detaylı bilgi veren bir yöntemdir.					
23. Öğrencinin üst düzeydeki bilişsel ve duyuşsal özelliklerinin yeterli düzeyde ölçülmesine olanak sağlar.					
24. Öğrencinin güçlü, zayıf yönleri ve yeteneklerini fark etme fırsatı verir.					

III. BÖLÜM

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

1. Sizce “Portfolyo değerlendirme yöntemi” nedir?
.....
.....
2. “Portfolyo değerlendirme yöntemi’ne geçiş aşamasında ne tür güçlüklerle karşılaştınız?
.....
.....
3. Portfolyo dosyalarını hazırlarken öğrenciyi yönlendirmede en çok nelere dikkat ediyorsunuz?
.....
.....
4. Portfolyoları nasıl değerlendiriyorsunuz?
.....
.....
5. Portfolyo dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin görüşleriniz nelerdir?
.....
.....
6. Portfolyo dosyalarını puanlarken karşılaştığınız güçlükler nelerdir?
.....
.....
7. Puanlama yanlılığını önlemek için ne(ler) yapıyorsunuz?
.....
.....
8. Portfolyo uygulamalarının amacına ulaşıp ulaşmadığı ve nedenleri?
 - a) Amacına ulaşıyor. Çünkü;.....
.....
 - b) Amacına ulaşmıyor. Çünkü.....
.....
9. Portfolyoya dayalı değerlendirmede karşılaştığınız güçlüklerle yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?
.....
.....

LÜTFEN ARKA SAYFAYA GEÇİNİZ

10. Portfolyo kullanımının öğrencilere sağladığı fayda ve sınırlılıklar nelerdir?

Faydaları	Sınırlılıkları
1.	1.
2.	2.
3.	3.

11. Portfolyo kullanımının öğretmenlere sağladığı fayda ve sınırlılıklar nelerdir?

Faydaları	Sınırlılıkları
1.	1.
2.	2.
3.	3.

Not: Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak sizin için en uygun seçeneği, ilgili kısma (x) işareti koyarak işaretleyiniz.

	EVET	KISMEN	HAYIR
12) Öğrencilerin portfolyolardan elde ettikleri puanlarla, aynı konu ya da konulara ilişkin hazırlanmış objektif testlerden elde ettiğiniz puanlar arasındaki ilişki tutarlı mıdır?			
13) Öğrencilerden toplanan verileri farklı öğretmenler tarafından da puanlıyor musunuz?			
14) Portfolyolardan elde edilen puanların veya puan takımlarının ölçülen özellik yönünden öğrencilerin gerçek düzeylerini yansıtıyor mu?			
15) Öğrencilerden toplanan verileri puanlayan öğretmenler arasında tutarlılık var mı?			
16) Portfolyolardan elde edilen puanlarla, portfolyonun kapsamına ilişkin sonradan ortaya çıkacak performans ölçüleri arasındaki ilişkinin düzeyini inceliyor musunuz?			

17) Portfolyo ile ilgili eklemek istediğiniz görüşleriniz var ise lütfen yazınız.

.....

(Göstermiş olduğunuz sabır ve verdiğiniz samimi cevaplarınızdan dolayı tekrar TEŞEKKÜR EDERİM.)

Ek 2: Anketin Uygulandığı İlköğretim Okulları

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

ANKARA – GÖLBAŞI İLÇESİ

1. ATATÜRK İLKÖĞRETİM OKULU
2. İNÖNÜ İLKÖĞRETİM OKULU

ANKARA - ÇANKAYA İLÇESİ

3. OR-AN PERİHAN İNAN İLKÖĞRETİM OKULU
4. SÜLEYMAN UYAR İLKÖĞRETİM OKULU

ANKARA - ALTINDAĞ İLÇESİ

5. CEBECİ İLKÖĞRETİM OKULU
6. İNÖNÜ İLKÖĞRETİM OKULU

ANKARA - MAMAK İLÇESİ

7. ABİDİNPAŞA İLKÖĞRETİM OKULU
8. 29 EKİM İLKÖĞRETİM OKULU

ANKARA – YENİMAHALLE İLÇESİ

9. DEMETEVLER İLKÖĞRETİM OKULU
10. İSMAİL EREZ İLKÖĞRETİM OKULU

Ek 3. M.E.B. İzin Formu

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Bölüm : İstatistik Bölümü
Sayı : B.B.08.4.MEM.4.06.00 06-312/ 32753
Konu : Araştırma izni
Fatma Gökçen AYVA

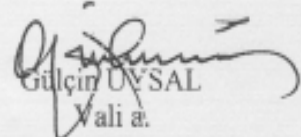
08/04/2010

..... KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü)

- İlgi: a) M.E.B. Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) MEB EARGED' in araştırma izinlerine ilişkin 11/04/2007 tarih ve 1950 sayılı yazısı.
c) 02/09/2009 tarih ve 74835 sayılı Valilik Onayı.
d) 05/11/2009 tarih ve 98610 sayılı Valilik Onayı.
e) Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünün 02/04/2010 tarih ve 327 sayılı yazısı.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans öğrencisi Fatma Gökçen AYVA' nın: "**İlköğretim sınıf öğretmenlerinin portfolyo (ürün seçki dosyası) tekniği hakkındaki görüşleri**" konulu tez çalışması ile ilgili anketi, ek listedeki ilçeniz okullarında uygulama yapılması isteği Müdürlüğümüz Değerlendirme Komisyonunca uygun görülmüştür.

Mühürlü anket örnekleri (8 sayfadan oluşan) araştırmacıya ulaştırılmış olup, uygulama yapılacak sayıda araştırmacı tarafından çoğaltılarak, araştırmanın ilgi (a) yönerge çerçevesinde gönüllülük esasına göre uygulanmasını rica ederim.

Gülçin UYSAL
Vali a.
Müdür Yardımcısı

EKLER :

1-Okul Listesi (1 Sayfa)

DAĞITIM :

Altındağ-Çankaya-Gölbaşı-Mamak
Yenimahalle Kaymakamlığı

Ek 4. Özgeçmiş**ÖZGEÇMİŞ**

Adı Soyadı: Fatma Gökçen AYVA

Doğum Yeri ve Yılı: Ankara – 27.10.1983

Yabancı Dil: İngilizce

Eğitim Bilgileri:

Yüksek Lisans: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri A.B.D.
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Bilim Dalı

Lisans: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
İstatistik Bölümü

Ortaöğretim: Dikmen Yabancı Dil Ağırlıklı Lisesi
Turhan Feyzioğlu İlköğretim Okulu

İlköğretim: Bilgi İlkokulu

Sürekli Adresi: Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Lojmanları G/17 06450
OR-AN ANKARA

Ek 5: Etik İlkelerle Uyulduğuna İlişkin Metin

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, “**İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Portfolyo (Ürün Seçki Dosyası) Tekniği Hakkındaki Görüşleri**” başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda aıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

..../..../....

Fatma Gökçen AYVA